

NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2024

PRAHA, KVĚTEN 2025

1 OBSAH

1.1 Údaje o zpracovateli	4
2 Sídla a pracoviště	5
2.1 Hlavní budova Praha Letná	5
2.2 Depozitární areál Čelákovice a objekt pivovaru Brandýs nad Labem	5
2.3 Centrum stavitelského dědictví NTM Plasy	5
2.4 Muzeum železnice a elektrotechniky – bývalé Depo kolejových vozidel Praha-střed	7
2.5 Depozitář kolejových vozidel Chomutov	8
2.6 Kolotoč	8
3 Muzejní sbírky	10
3.1 Centrální evidence a administrace sbírek	10
3.2 Muzeum Dopravy	14
3.3 Železniční muzeum	15
3.4 Průmyslové muzeum	17
3.5 Muzeum elektrotechniky a médií	19
3.6 Muzeum architektury a stavitelství NTM	22
3.7 Centrum stavitelského dědictví NTM Plasy	25
4 Knihovna Národního technického muzea	26
5 Archiv Národního technického muzea	27
6 Odbor hlavního konzervátora sbírek	30
7 Oddělení digitalizace	32
8 Věda a výzkum	34
8.1 Institucionální podpora vědy a výzkumu – Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO)	34
8.2 VISK MK ČR	36
8.3 NAKI MK ČR	36
9 Projekty ESIF a EHP	37
10 Přednášková, pedagogická činnost	40
10.1 Přednášková činnost v NTM	40
10.1.1 Přednáškový cyklus	40
10.1.2 Konference a semináře a účast pracovníků NTM na nich	40
10.2 Přednášková činnost mimo NTM	41
10.3 Pedagogická činnost	44
11 Ediční a publikační činnost	45
11.1 Ediční činnost	45

11.2 Publikační činnost	47
12 Prezentační činnost	49
12.1 Vývoj návštěvnosti	50
12.2 Expozice a výstavy	51
12.2.1 Expozice	51
12.2.2 Výstavy	52
12.3 Spolupráce NTM na výstavách a expozicích jiných organizací	63
12.4 Muzejní edukace	67
12.4.1 Stálé edukační programy pro školy	67
12.4.2 Programy v Televizním studiu	69
12.4.3 Komentované prohlídky expozice Uhelný a rudný důl	69
12.4.4 Edukační programy k výstavním projektům	69
12.4.5 Dobrovolnický program ve spolupráci s Nadačním fondem Agora 7	69
12.4.6 Technické kroužky	70
12.4.7 Technické soutěže	70
12.4.8 Muzejní pedagogika v CSD NTM Plasy	70
12.5 Specializované workshopy	72
12.6 Komentované prohlídky	72
12.7 Jiné akce	73
12.8 Spolupráce s médii	76
12.9 Významné návštěvy	82
13 Poradní orgány NTM	83
13.1 Vědecká rada	83
13.2 Redakční rada	83
13.3 Výstavní a programová rada	83
13.4 Rada pro sbírkotvornou činnost	84
14 Organizační, finanční a personální informace	85
14.1 Organizační informace	85
14.2 Ekonomické informace	86
14.3 Personální informace	93
14.3.1 Zaměstnanost a čerpání mzdových prostředků	93
14.3.2 Členství v národních i mezinárodních odborných organizacích a projektech s technickou či podobnou tematikou	94
14.4 Informace o činnosti odboru náměstka pro věci právní	96
14.5 Informace o činnosti odboru náměstka pro vnitřní věci a PR	97
14.6 Informace o kontrolní činnosti	98

14.6.1	Interní audity, dílčí kontroly a interní šetření.....	98
14.6.2	Dílčí kontroly a interní šetření	99
14.6.3	Další činnosti interního auditu	99
14.6.4	Vnější kontroly a audity	99

1.1 ÚDAJE O ZPRACOVATELI

název zpracovatele	Národní technické muzeum
právní statut	příspěvková organizace MK ČR
sídlo organizace	Kostelní 42, 170 78 Praha 7
IČ	00023299
DIČ	CZ00023299
Telefon	+420 220 399 111
datová schránka	(IDDS) f8xxca8
e-mail	info@NTM.cz
internetové stránky	www.ntm.cz www.muzeum-plasy.cz www.muzeum-chomutov.cz
zřizovatel	Ministerstvo kultury ČR
způsob zřízení	Zřizovací listina vydaná MK ČR pod č. j. MK-S 7202/2013 ze dne 20. 6. 2013

2 SÍDLA A PRACOVISTĚ

2.1 HLAVNÍ BUDOVA PRAHA LETNÁ

Budova NTM na Letné, která byla od počátku navržena výhradně k muzejním účelům, je jedním z příkladů muzejní architektury z první poloviny 20. století. Její počátky sahají do 20. let, kdy padlo rozhodnutí o výstavbě. V polovině 30. let, po shromáždění potřebných prostředků, byla vypsána veřejná architektonická soutěž, jejímž vítězem se stal Milan Babuška. Stavba byla zahájena na podzim roku 1938 a zhruba dokončena v roce 1942. Výtvarné, architektonické a urbanistické kvality jsou vyjádřeny zapsáním budovy do Ústředního seznamu kulturních památek jako nemovité kulturní památky pod evidenčním číslem 41213/1–1959. Budova prošla v letech 2003 až 2013, v rámci tří samostatných etap, rekonstrukcí. Dílčí úpravy interiérů budovy byly ukončeny v roce 2013 v souvislosti se zpřístupněním nových stálých expozic, kterých je v současné době celkem 14, kromě tří sálů pro krátkodobé výstavy. Budova prochází průběžně potřebnými opravami a obnovou technických systémů.

V roce 2024 byla dokončena příprava projektu na rekonstrukci podhledu, světlíku a střechy dopravní haly, byla zpracována dokumentace pro realizaci stavby a připravena žádost o dotaci včetně investičního záměru. Samotná realizace akce se plánuje na rok 2027 a 2028. Proběhla instalace chlazení v kancelářích II. a III. patra a v prostorách foyerů I. až III. patra, termín dokončení celé akce byl prodloužen do dubna 2025.

2.2 DEPOZITÁRNÍ AREÁL ČELÁKOVICE A OBJEKT PIVOVARU BRANDÝS NAD LABEM

Areál, nacházející se v katastru obce Čelákovice-Záluží, slouží k uložení podstatné části sbírkových předmětů a archiválií a části knih, o které NTM pečuje. V areálu se nachází celkem 13 objektů. Jedná se o vstupní objekt určený pro ostrahu a správu areálu, 3 jednoduché plechové haly pro velké sbírkové předměty a železniční exponáty, 4 patrové depozitáře typu Kord, 1 přízemní halu typu AZ a 4 moderní multifunkční depozitární haly. Poslední objekty byly dokončeny v letech 2022 a 2023.

K depozitárnímu areálu v Čelákovících-Záluží řadíme objekt bývalého pivovaru v Brandýse nad Labem, který NTM převzalo od Uměleckoprůmyslového muzea v závěru roku 2021. Objekt stojící na levém břehu řeky Labe v blízkosti brandýského zámku je nemovitou kulturní památkou a nachází se na území městské památkové zóny Brandýs nad Labem. Jedná se o rozsáhlou stavbu na obdélníkovém půdorysu. Severozápadní část tvoří raně barokní budova původní varny, na ní navazuje dlouhé křídlo sladovny. Jihovýchodní část je pozdně barokní, věžový hvozď s cihlovým kmínem byl přistavěn v první polovině 20. století. Stavba prošla složitým stavebním vývojem, NTM ji plánuje využívat pro deponování sbírkových předmětů a pro krátkodobé výstavy ze sbírkových fondů uložených v depozitárním areálu v Čelákovících. V roce 2024 byla dokončena projektová dokumentace na opravu střešního pláště, zpracována byla žádost o dotaci na investiční záměr. Realizace by měla proběhnout dle výsledků výběrového řízení na dodavatele opravy v období 07/2025 – 05/2026.

2.3 CENTRUM STAVITELSKÉHO DĚDICTVÍ NTM PLASY

Vzorový projekt památkové obnovy nazvaný Centrum stavitelského dědictví NTM v Plasích (dále CSD NTM Plasy) byl za podpory ERDF EU prostřednictvím Integrovaného operačního programu (IOP) realizován od roku 2009 do podzimu 2015. Projekt zahrnoval adaptaci dvou značně zdevastovaných, ovšem památkově velmi hodnotných areálů hospodářského zázemí bývalého kláštera – pivovaru a hospodářského dvora. Vzniklo tak unikátní pracoviště NTM, které se svým muzejním a muzeologickým zaměřením značně vymyká obdobným revitalizacím a obnovám historických areálů v České republice.

V programové náplni CSD NTM Plasy se prolíná prezentační a edukační funkce muzea se zážitkovými aktivitami zaměřenými na širokou návštěvnickou obec. Byl zde vytvořen vzdělávací a volnočasový areál propojující tematicky zaměřené muzejní expozice s historickými dílnami tradičních stavebních řemesel, které kromě prezentace svého vybavení nabízejí rovněž vyzkoušení konkrétních řemeslných dovedností.

Stálá Expozice stavitelství návštěvníka provází po celém areálu bývalého pivovaru a zprostředkovává mu seznámení s problematikou historických stavebních prvků, materiálů a konstrukcí. Na malé návštěvníky čeká tzv. stavební hřiště, kde mohou uplatnit vlastní kreativitu. V roce 2019 bylo v rámci expozice otevřeno nové edukační pracoviště *Statika hrou*. Expoziční část doplňují prostory pro tematické výstavy.

V členitém areálu hospodářského dvora byly vytvořeny prostory pro aktivity zaměřené na prezentaci stavebních technologií. Vzniká zde jakási stavebně řemeslná huť, která má za cíl umožnit prostřednictvím kurzů a workshopů předávání tradičních postupů a dovedností zážitkovým způsobem. Dobově zařízené dílny zde vytvářejí tzv. *Dvůr stavebních řemesel*. V nejstarší části areálu své místo našla unikátní *Expozice stavebně-historického průzkumu* prezentující postupy a metody zkoumání historických staveb na objektu in situ.

Nové umístění v adaptovaných objektech získala také místní městská knihovna, jejímž prostřednictvím je zpřístupněn tematicky specializovaný knižní fond NTM s odbornou stavitelskou literaturou. Zázemí plaského areálu umožňuje pořádání programů pro různé stupně škol i setkávání odborné veřejnosti v přednáškových sálech. Po padesáti letech se díky zájmu místního podnikatele do areálu kláštera opět vrátilo vaření plaského piva a přímo u pivovarských pánví vzniklo vyhledávané zázemí pro návštěvníky. Ve spolupráci s městem Plasy se podařilo obnovit navazující klášterní nádvoří, které se tak stalo opět živým místem umožňujícím příjemný pobyt turistům i místním obyvatelům.

V návaznosti na výše uvedené aktivity byl vypracován projekt nové expozice středověkých stavebních strojů, která je situována do monumentálního prostoru bývalé pivovarské lednice v objektu ležáckých sklepů (později sodovkárny). V roce 2019 byla podána projektová žádost o podporu z programu IROP a v průběhu roku 2021 probíhaly stavební práce na tomto projektu. Z dotačních prostředků MK se v roce 2021 podařilo realizovat zadláždění plochy tzv. *dolejšího dvora* hospodářského dvora.

V souvislosti s dalším rozvojem areálu CSD NTM Plasy pokračovala v následujících letech realizace projektu Expozice středověkých stavebních strojů, a to zejména stavební adaptací části ležáckých sklepů a přípravou projektové dokumentace pro danou expozici. Takto byla v polovině návštěvnické sezóny 2022 otevřena nová stálá expozice s replikami tří stavebních strojů v životní velikosti (beranidlo, klecový jeřáb a vratidlo s vijákem). V návaznosti na otevřenou expozici byl připraven rovněž podklad pro projektovou dokumentaci využití další části ležáckých sklepů a objektu horních stájí hospodářského dvora pro studijní depozitář a materiátěku stavebních prvků, konstrukcí a materiálů.

V roce 2023 byla dokončena projektová příprava adaptace objektu Ležácké sklepy na depozitární prostory NTM. Realizace této adaptace je plánována v následujících letech. Na začátku sezóny 2024 se podařilo pronajmout prostory v opatské konírně, a tím zprovoznit muzejní kavárnu Kafe Klášter a na hořejším dvoře nám rozkvetla zahrádka, která je též pronajata soukromému subjektu. Na obě dvě místa máme od návštěvníků areálu velice dobré reakce. Obě dvě pronajaté prostory budou pokračovat za stejných podmínek i v dalším roce.

2.4 MUZEUM ŽELEZNICE A ELEKTROTECHNIKY – BÝVALÉ DEPO KOLEJOVÝCH VOZIDEL PRAHA-STŘED

V roce 2000 bylo vydáno Usnesení vlády ČR týkající se vybudování Železničního muzea v areálu bývalého DKV Praha střed, navazujícího na areál Masarykova nádraží. V roce 2002 proběhl návazný převod práva hospodaření s nemovitostmi z Českých drah na NTM. V roce 2003 bylo vydáno ze strany MK ČR rozhodnutí o financování akce. Neprodleně byla zahájena příprava projektu, geodetické zaměření a výběr zhotovitele projektu. Tento proces byl ale v roce 2004 přerušen s ohledem na vyhlášení stavební uzávěry v uvedené lokalitě ze strany Magistrátu hlavního města Prahy v souvislosti s připravovanou změnou územního plánu. V roce 2008 proběhl stavebně-technický a stavebně-historický průzkum budov budoucího Železničního muzea NTM a s ohledem na jejich výsledky byly provedeny opravy střešních konstrukcí.

V roce 2012 bylo finalizováno libreto budoucí expozice a následně proběhla studentská architektonická a urbanistická soutěž na řešení Železničního muzea NTM na Masarykově nádraží. Současně byla ustavena pracovní skupina s úkolem vypracovat materiály k projektu. Na podzim 2012 zrušilo MK ČR dosavadní rozhodnutí o financování akce. Původní koncepce muzea železnice byla v roce 2013 rozšířena o náplň expozice elektrotechniky a vznikl tak projekt Muzea železnice a elektrotechniky (MŽE).

V průběhu roku 2016 byla zahájena příprava architektonické soutěže na projekt MŽE, která byla s ohledem na množství objektivních problémů a vážných rizik, mimo jiné po čerstvých zkušenostech kolegů z Národního muzea a na základě souhlasu ministerstva kultury v roce 2017, ukončena. Od roku 2017 zpracovávalo NTM stavební program a výchozí studii MŽE, jejímž cílem bylo prověření reálných možností umístění expozic a velkoobjemových sbírkových předmětů, zejména kolejových vozidel v areálu a objektech bývalého depa. Výsledkem byla architektonická studie z roku 2018, která je podkladem pro další stupně přípravy projektu, jehož dokončení se předpokládá v roce 2027. V roce 2018 pokračovaly práce na úpravě libret na základě výstupů z přípravy architektonické studie a bylo zahájeno zpracování Studie proveditelnosti.

V roce 2019 byla dokončena Studie proveditelnosti, kterou následně schválilo MK ČR a v závěru roku byl dokončen Investiční záměr na úvodní část akce. Na rok 2020 se podařilo zajistit finanční prostředky na nákup dalších pozemků a budovy navazující na východní hranici areálu. S ohledem na tuto významnou skutečnost byla zahájena aktualizace architektonické studie a aktualizace Investičního záměru, který byl na MK ČR předán v roce 2021. V návaznosti na předaný Investiční záměr provedlo MKČR tzv. registraci akce a stanovilo podmínky pro vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace. V průběhu roku 2022 tak NTM pracovalo na zajištění požadovaných podmínek, zejména na vyjádření některých dotčených orgánů státní správy a stabilizaci objektu NTM ve vztahu k sousedním vlastníkům pozemků. Současně se podařilo zajistit věcné břemeno pro vybudování přístupové komunikace od ulice Trocnovská na pozemku Českých drah. Paralelně probíhala příprava obsahové náplně expozic a příprava zadání veřejné zakázky na restaurování budoucích exponátů.

Ze strany MK ČR bylo v roce 2023 vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace na přípravnou etapu akce. V areálu proběhl zjišťovací archeologický průzkum.

V roce 2024 byla připravena dokumentace, včetně zajištění souhlasu stavebního úřadu s odstraněním nepoužívaného objektu skladu lehkého topného oleje. Probíhala příprava zadávacího řízení na výběr zhotovitele projektové dokumentace stavby a pro získání stavebního povolení. Byla zahájena první etapa restaurování sbírkových předmětů pro budoucí expozice muzea. Do konce roku 2024 bylo v rámci této přípravné etapy uzavřeno na 33 smluvních vztahů s nejrůznějšími dodavateli.

V průběhu roku 2024 byly dokončeny opravy přesuvny a hřiště, byly provedeny provozní zkoušky přesuvny. Byly vysoutěženy další opravy vybraných exponátů pro budoucí expozici MŽE, viz kap. 3.3.

2.5 DEPOZITÁŘ KOLEJOVÝCH VOZIDEL CHOMUTOV

V roce 2012 se po delších jednáních podařilo za účelem vybudování stálého depozitáře Železničního muzea NTM získat do trvalého vlastnictví budovu a pozemky bývalého železničního depa v Chomutově. Jejich část mělo NTM dříve pronajatou. NTM odkoupilo od ČD, a.s. celý areál s kompletním příslušenstvím za 47 mil. Kč. Sbírka železničních vozidel má tak poprvé v historii vlastní stálý depozitář. Rozvojové území areálu o rozloze přibližně 4 ha nabízí do budoucna možnosti budování dalších krytých stání pro stále doplňovanou železniční sbírku. Nevyhovující a mnohdy kritický stav objektů vyžaduje jejich postupnou obnovu. V roce 2014 bylo vybudováno zcela nové oplocení areálu. V roce 2015 proběhla rekonstrukce střechy spojovací chodby mezi objekty Montovna a Rotunda I. a rekonstrukce poloviny kolejových paprsků před objektem Rotunda I. V roce 2016 práce pokračovaly rekonstrukcí střešního pláště na objektu Montovna. V roce 2017 byla provedena řada drobnějších stavebních úprav, zejména vybudování pokladny v souvislosti se sezónním zpřístupněním objektu veřejnosti.

V roce 2018 došlo na rekonstrukci druhé poloviny kolejových paprsků před objektem Rotunda I., dále příjezdové koleje pro nostalgické vlaky, včetně výhybky do depa ČD. Zcela nově byl vybudován systém odvodnění prostoru vjezdu do areálu Depozitáře kolejových vozidel NTM.

V roce 2020 bylo zahájeno zadávací řízení na výběr zhotovitele celkové opravy střechy Rotunda I., která měla být realizována v průběhu roku 2021. Před podpisem smlouvy s vybraným dodavatelem byla zjištěna vada projektové dokumentace v oblasti skladby střešního pláště a požární odolnosti. Zjištěná vada byla znalecky posouzena, uplatněna reklamace projektové dokumentace a na základě opravené projektové dokumentace by měl proběhnout výběr zhotovitele a realizace v roce 2022.

V roce 2023 proběhla celková oprava střechy objektu Rotunda I., jednalo se o celkovou opravu 5000 m² plochých střech včetně 17 kusů střešních světlíků.

V roce 2024 byla dokončena projektová dokumentace na opravu střechy objektu Rotunda II. včetně projednání se stavebním úřadem a byla zpracována žádost o dotaci na investiční záměr. Na základě studie na realizaci nového kolejiště a výstavby dvou hal pro uložení kolejových vozidel byl vybrán zhotovitel projektové dokumentace a připravena žádost o dotaci. Dokončení projektové dokumentace a vydání stavebního povolení se předpokládá v roce 2025. V průběhu roku 2024 byla připravena studie pro vybudování nového návštěvnického vstupu do areálu z parkoviště OC Globus, za využití historické lávky z nádraží Praha – Smíchov, včetně návrhu na vybudování zázemí pro návštěvníky v prostorách objektu Rotunda I.

Po dokončení opravy střechy na Rotundě I byla zpět do rotundy umístěna kolejová vozidla a depozitář byl v roce 2024 opět celý zpřístupněn veřejnosti. Do depozitáře byly v průběhu druhé poloviny roku 2023 převezeny tři parní lokomotivy po opravě. To si vyžádalo vyklizení vozidel z první koleje montovny a související práce spojené se zpřístupněním této části depozitáře veřejnosti v sezóně 2024. Byly zpracovány a vyrobeny informační panely o průběhu oprav parních lokomotiv Serényi, Conrad Vorlauf a 464.102 Ušatá. Pro návštěvnickou sezónu 2025 budou instalovány v prostorách montovny.

Pokračoval návoz předmětů z oblasti zabezpečovací techniky a stavebních artefaktů získaných darem na základě dlouhodobé smlouvy od Správy železnic. Uvedené předměty byly uskladněny převážně ve venkovních prostorách depozitáře a jsou postupně odváženy k restaurování pro potřeby expozice připravovaného MŽE na Masarykově nádraží v Praze.

2.6 KOLOTOČ

V březnu 2017 byla zahájena akce Obnova objektu a provozních souborů Letenského historického kolotoče. Od prvních měsíců akce bylo NTM konfrontováno s řadou složitých a neočekávaných problémů, které mají příčinu jak v celkově unikátním charakteru objektu, celkové zchátralosti objektu,

tak v projektové dokumentaci, kterou v roce 2016 zpracovala společnost MURUS – monumenta renovamus, projekce, spol. s r.o.

Postupně došlo ke zjištění poruch stavby, které bylo možno odhalit až po demontáži některých částí kolotoče anebo po provedení výkopových prací. Bylo seznáno, že objekt kolotoče je v mnohem horším technickém stavu, než se předpokládalo v průběhu zpracování projektu. Dále se jednalo o problémy vyplývající ze skutečnosti, že zhotovitel projektu podcenil některé detaily a možné závady, které odpovídajícím způsobem a kvalifikovaně v projektu nevyřešil. Některé položky zhotovitel ve výkazu výměr ani neuvedl, nebo je uvedl s chybnou výměrou, což se týkalo zejména restaurování pláště kolotoče. V projektu byla také navržena neúplná technická řešení. Rozsah popisovaných problémů se v průběhu roku 2017 rozrostl do takové míry, že pokračování akce nebylo možné, aniž by nedošlo k porušení zákona o veřejných zakázkách. S ohledem na tyto závažné skutečnosti bylo NTM nuceno smlouvu se zhotovitelem obnovy kolotoče společnosti Gema Art a.s. ve III. čtvrtletí roku 2017 vypovědět a realizaci celé akce dočasně přerušit. Současně NTM uplatnilo reklamaci vad projektové dokumentace u jejího zhotovitele, společnosti MURUS – monumenta renovamus, projekce, spol. s r.o.

V roce 2018 byla připravena aktualizovaná dokumentace a na jejím základě byla realizována dvě otevřená zadávací řízení týkající se výběru dodavatele na dokončení obnovy kolotoče. Bohužel tato zadávací řízení nebyla úspěšná, o zakázku neprojevil zájem žádný dodavatel. Další neúspěšné otevřené zadávací řízení a následné jednání s dodavateli proběhlo i v roce 2019.

Hledání kvalifikovaného dodavatele na dokončení obnovy kolotoče pokračovalo i v roce 2020, kdy bylo realizováno jednací řízení bez uveřejnění, v jehož rámci došlo k oslovení celkem sedmi vhodných dodavatelů, výsledkem byla jediná nabídka s neočekávaně vysokou cenou. S ohledem na tuto skutečnost bylo zadávací řízení zrušeno. V závěru roku 2020 došlo k vypsání v pořadí již čtvrtého otevřeného zadávacího řízení. Výběr zhotovitele a obnovy kolotoče proběhl v I. pololetí 2021 a vybraný zhotovitel Ing. Jakub Kmošek zahájil práce. Práce byly úspěšně dokončeny a kolotoč byl v červnu 2022 uveden do provozu. V roce 2023 bylo doplněno oplocení kolotoče. Po celou sezónu od dubna do října 2024 byl kolotoč provozován pro veřejnost.

3 MUZEJNÍ SBÍRKY

3.1 CENTRÁLNÍ EVIDENCE A ADMINISTRACE SBÍREK

Odbor hlavního kurátora sbírek plnil následující agendy a úkoly:

- vedení centrální evidence sbírek NTM, evidence nových přírůstků do sbírkového fondu NTM,
- realizace průběžné inventarizace všech podsbírek NTM včetně související aktualizace záznamů ve sbírkové evidenci (Museion),
- příprava a zasílání pravidelných zpráv Ministerstvu kultury ČR o změnách ve sbírkové evidenci NTM včetně žádostí o aktualizaci v Centrální evidenci sbírek,
- vedení evidence nájemních, darovacích, výpůjčních smluv a smluv o fyzickém přenechání věci,
- zajišťování agendy výpůjček, pokud se jedná o zapůjčení sbírkových předmětů z více podsbírek NTM,
- agenda vydávání osvědčení k trvalému nebo dočasnému vývozu předmětů kulturní hodnoty podle zákona č. 71/1994 Sb.,
- agenda žádostí o vývozní povolení pro sbírkové předměty NTM podle zákona č. 122/2000 Sb.,
- agenda žádostí o vývozní povolení pro sbírkové předměty NTM podle zákona č. 214/2002 Sb.,
- příprava podkladů pro jednání Rady pro sbírkotvornou činnost,
- administrace žádostí o dotace z programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO),
- zajišťování agendy státních záruk (záruka proti zabavení – immunity from seizure) pro sbírkové předměty NTM,
- vedení a správa depozitárních prostorů v Čelákovících.

Vedení centrální evidence sbírek NTM

V rámci vedení sbírkové evidence muzea oddělení administrace a evidence sbírek provedlo v roce 2024 rozepsání (extenzování) celkem 298 inventárních čísel, a to z podsbírky *Věda, technika a průmyslová výroba* a podsbírky *Jiná – Sbírka architektury, stavitelství a průmyslového designu NTM*. Stejně jako v letech předchozích byla i v roce 2024 věnována pozornost administraci nových přírůstků – do sbírky NTM byly nabyty předměty evidované pod celkem 568 inventárními čísly. Předměty byly nabyty na základě darů (410), koupí (73), převodů (83), nálezů při revizích (1) a výměny (1). Podrobný statistický přehled přináší tabulka níže.

Realizace průběžné inventarizace

V roce 2024 bylo pokračováno v inventarizaci sbírky NTM. Celkem bylo v inventarizacích č. 1-24/2024 zinventarizováno 10944 evidenčních čísel zahrnujících i přírůstky z daného roku, což činí zhruba 13,72 % sbírkového fondu NTM. MK ČR bylo o proběhlé inventarizaci řádně informováno.

Aktualizace v Centrální evidenci sbírek MK ČR

Žádosti o schválení aktualizací v centrální evidenci sbírek (v evidenčním systému CES-online) za rok 2024 byly MK ČR zaslány v celkem 3 dávkách, a pokrývaly období od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024. Změny se týkaly celkem 568 inventárních čísel předmětů, které byly nově zapsány do sbírek, dále 298

inventárních čísel, kde došlo k jejich rozepsání a 20 předmětů, u kterých bylo navrženo vyřazení ze sbírek NTM pro přebytečnost nebo neupotřebitelnost. Celkem 7 evidenčních čísel, která byla v minulosti vyřazena z evidence z důvodu nedohledání nebo ztráty předmětů, byla opětovně zavedena do evidence, protože uvedené předměty se podařilo nalézt nebo identifikovat. Současně se žádostmi byla do CES-online vždy vložena elektronická přírůstková kniha za dané období. V případě prvních dvou žádostí již došlo ze strany MK ČR ke schválení, v případě poslední žádosti za období 1. 9. až 31. 12. 2024 vyjádření MK ČR očekáváme.

Vedení evidence nájemních, darovacích, výpůjčních smluv a smluv o fyzickém přenechání věci

Mezi činnosti odboru spadá i agenda vedení evidence smluv, týkajících se sbírkových předmětů. V roce 2024 bylo vypracováno a evidováno celkem 47 výpůjčních smluv týkajících se zapůjčení sbírkových předmětů z nebo do NTM, z toho 18 externích smluv o výpůjčce předmětů na muzejní výstavy NTM a jedna nájemní smlouva. V souvislosti s restaurováním sbírkových předmětů NTM bylo uzavřeno 14 smluv o díle. Nové akvizice byly ošetřeny celkem 93 darovacími a kupními smlouvami.

Agenda vydávání osvědčení podle zákona č. 71/1994 Sb.

V rámci podmínek zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, v platném znění, přijalo v roce 2024 NTM celkem 36 žádostí. Z toho bylo 34 žádostí o vydání osvědčení pro vývoz předmětů kulturní hodnoty na dobu určitou a 2 žádosti o vydání osvědčení pro trvalý vývoz mimo území ČR. Ministerstvu kultury ČR nebyla postoupena žádná ze zaevidovaných žádostí.

Agenda žádostí o vývozní povolení pro sbírkové předměty NTM podle zákona č. 122/2000 Sb.

V roce 2024 byly pracovištěm administrovány žádosti o vývoz následujících sbírkových předmětů:

- Osobní automobil Aero 50 HP, roadster, vývoz za účelem prezentace na akci „1000 mil československých“,
- Osobní automobil Jawa Minor, roadster, vývoz za účelem prezentace na akci „1000 mil československých“,
- Osobní automobil Aero 18 HP, roadster, vývoz za účelem prezentace na akci „1000 mil československých“,
- Osobní automobil Vauxhall 25 GY, sedan, vývoz za účelem prezentace na akci „1000 mil československých“,
- Hlavní zatahovací podvozek letadla Junkers JU 290/L, dlouhodobá zápůjčka v Technisches Museum Berlin, prodloužení výpůjčky dodatkem,
- Historické úzkokolejní železniční vozidlo typu Balm/u 619, dlouhodobá zápůjčka ve Slovenské republice na základě nové smlouvy o výpůjčce.

Příprava podkladů pro jednání Rady pro sbírkotvornou činnost

Odbor hlavního kurátora sbírek zajišťoval i v roce 2024 podkladové materiály pro jednání Rady pro sbírkotvornou činnost (viz kapitola 13.4). Jednání Rady se uskutečnilo 29. 5. 2024 a 23. 10. 2024.

Pro jednání Rady byly připraveny následující podklady:

Protokol č. 183/2024 (jednání 29. 5. 2024)

- návrhy na nákup 17 předmětů,
 - návrh Průmyslového muzea týkající se bezúplatného převodu souboru textilních strojů a laboratorních přístrojů ze SPŠ a VOŠ v Liberci,

- předložen záměr plánované akvizice Muzea dopravy týkající se vybrané části automobilové sbírky p. Příhody (15 vybraných automobilů z kolekce vozů Praga, dvou motoristických sportovních cen a archivu Praga),
- návrh Muzea dopravy na výměnu havarijního podvozku HP 5000 (Mototrans n.p. Banská Bystrica), určeného k odtahu poškozených užitkových automobilů za osobní automobil Škoda Fabia, vyřazený z majetku NTM,
- podklady pro posouzení bezúplatného nabývání movitých věcí do sbírek NTM – předměty evidované pod celkem 119 přírůstkovými čísly.

Protokol č. 184/2024 (jednání 23. 10. 2024)

- návrhy na nákup 20 předmětů (z toho 15 automobilů Praga – Radou doporučeno financovat z mimorozpočtových zdrojů NTM, tj. požádat o udělení grantu MK ČR),
- podklady pro posouzení bezúplatného nabývání movitých věcí do sbírek NTM – předměty evidované pod celkem 247 přírůstkovými čísly,
- návrhy na vyřazení 16 sbírkových předmětů.

Administrace žádostí o dotace z programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO)

V roce 2024 žádalo NTM o poskytnutí dotací z podprogramů ISO II/C – Výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu a ISO II/D – Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí.

Díky podpoře z programu ISO II /C Výkup předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu pro rok 2022 byl NTM zakoupen nákladní automobil Škoda 706R, rok výroby 1951, VIN 0880-703, výrobní číslo motoru 9119. V roce 2024 se podařilo získat do sbírek NTM velkokapacitní kabinu visuté lanové dráhy na Ještěd. Jedná se o poslední dochovaný exemplář kabiny lanovky vyrobené v Československu. Výkup za celkovou cenu 546.315 Kč byl podpořen dotací MKČR ve výši 273.000 Kč.

V roce 2024 byla podána žádost o dotaci na restaurování astronomických podlahových hodin z dílny londýnského hodináře D. Quare. Dotace byla NTM poskytnuta v plné výši 175.000 Kč. Restaurátorské práce byly provedeny v předepsaném termínu, ve vysoké kvalitě a s respektem k autentickému vyznění předmětu. Hodiny budou prezentovány v expozici měření času.

Zajišťování agendy státních záruk (záruka proti zabavení – immunity from seizure) pro sbírkové předměty NTM

Pro zajištění účasti NTM na akci „1000 mil československých“ a návratu prezentovaných sbírkových předmětů bylo nezbytné zažádat a získat od Ministerstva kultúry SR garanci návratu. Garance byla vydána dne 5. 5. 2024 a týkala se vozů Aero 50 HP, Jawa Minor, Aero 18 HP a Vauxhall 25GY.

Vedení a správa depozitárních prostorů v Čelákovcích

Pracovníci oddělení správy sbírek Čelákovice v uplynulém období plnili především následující úkoly a činnosti:

- průběžné zakládání a přesuny sbírkových předmětů dle požadavků příslušných kurátorů či ředitelů odborných muzeí,
- příprava prostor pro nové akvizice, spolupráce při zavážení nových akvizic, při přípravě předmětů určených k odvozu mimo depozitární areál (externí a interní výpůjčky),
- sledování a zajišťování příjemek a vratek v rámci depozitárního modulu v Museionu,
- dílčí spolupráce při inventarizaci sbírkových předmětů,

- kontrola evidenčních štítků sbírkových předmětů, tisk a laminace chybějících,
- zapisování změn lokací, kontrola lokací při vracení sbírkového předmětu,
 - kontrola klimatických podmínek v depozitárních prostorech, funkčnosti poplachových čidel a zabezpečení, údržba a úklid,
 - spolupráce s pracovníky správy a údržby budov v rámci depozitárního areálu. Muzeum dopravy.

Tabulka – statistický přehled o počtu sbírkových předmětů NTM a počtu přírůstků v jednotlivých podsbírkách za období roku 2024

Část sbírky	Počet sbírkových předmětů celkem 1)	Přírůstky 2)	Způsob nabytí					výměna
			dar	koupě	převod	nález při revizi	vlastní sběr	
Sbírka Národního technického muzea NTM/002-04-30/116002	80179	568	410	73	83	1	0	1
Podsírka 23 – Věda, technika a průmyslová výroba	72976	401	314	52	34	0	0	0
Skupina Akustika	3094	46	14	32	0	0	0	0
Astronomie	495	2	2	0	0	0	0	0
Domácnost	2127	21	21	0	0	0	0	0
Doprava	2061	12	7	2	2	0	0	1
Elektro	21110	125	116	9	0	0	0	0
Foto-kino	9141	43	28	1	14	0	0	0
Fyzika	1729	2	1	1	0	0	0	0
Geodézie	1771	8	5	3	0	0	0	0
Hodiny	1131	13	0	1	12	0	0	0
Hornictví	5 379	0	0	0	0	0	0	0
Hrací stroje	142	0	0	0	0	0	0	0
Hutnictví	2 877	0	0	0	0	0	0	0
Chemie	641	16	11	0	5	0	0	0
Kartografie	127	0	0	0	0	0	0	0
Letectví	2 338	0	0	0	0	0	0	0
Mapová sbírka	13630	0	0	0	0	0	0	0
Matematika	331	2	1	0	1	0	0	0
Polygrafie	1707	30	27	3	0	0	0	0
Strojírenství	1628	5	5	0	0	0	0	0
Textil	1042	76	76	0	0	0	0	0
Zdravotnická technika	475	0	0	0	0	0	0	0
Podsírka 24 – Železniční podsírka NTM	1942	94	45	9	40	0	0	0
Skupina Železnice	1942	94	45	9	40	0	0	0
Podsírka 25 – Sbírka architektury, stavitelství a průmyslového designu	5261	73	51	12	9	1	0	0
Skupina Architektura	1615	21	14	0	6	1	0	0
Průmyslový design	2168	14	3	11	0	0	0	0
Stavitelství	1478	38	34	1	3	0	0	0

1) Počet sbírkových předmětů evidovaných k 31. 12. 2024 v evidenci Museion

2) Přírůstky 1. 1. – 31. 12. 2024

3.2 MUZEUM DOPRAVY

Muzeum dopravy NTM (MD NTM) je samostatným sbírkovým a odborným oddělením, dokumentujícím a prezentujícím sbírky z oblasti silniční dopravy (sbírkové referáty automobily, automobily, motocykly, jízdní kola, hipomobily), letecké dopravy (sbírkový referát letectví), lodní dopravy (sbírkový referát lodní doprava) a hasičské techniky (sbírkový referát hasičská technika). Do odboru muzea dopravy patří oddělení silniční a lodní dopravy a oddělení letecké dopravy.

Nejvýznamnějšími akvizicemi Muzea dopravy v roce 2024 byla dvojice trofejí z automobilových závodů získaných ze sbírky Praga pana Emila Příhody. Jde o mimořádně významné památky na náš předválečný automobilový sport — Putovní cena Autoklubu Republiky Československé pro týmy v Mezinárodní soutěži spolehlivosti Československem z let 1921–1923 a Putovní Cena prezidenta republiky pro nejúspěšnější tým automobilů domácí výroby v závodě 1000 mil československých z let 1934 a 1935.

Výstava „S prezidentem do Lán aneb prezidentské automobily ze sbírek Národního technického muzea“ sklidila zaslouženou pozornost. Výstavu otevíral 1. července 2024 samotný prezident České republiky Petr Pavel s manželkou. Výstava byla v historických garážích zámku v Lánech otevřena od 1. července do 29. září 2024.

Dne 12. června 2024 byla v dopravní expozici hlavní budovy muzea otevřena výstava S houkačkou po Praze aneb automobily zachraňující životy. Byla realizována ve spolupráci se Zdravotnickou záchrannou službou hlavního města Prahy a bude návštěvníkům muzea zpřístupněna do června 2025.

V Centru stavitelského dědictví NTM Plasy (dále CSD NTM Plasy) byla pro sezónu 2024 otevřena výstava Motocykly ČZ s příběhem. Úspěšná byla rovněž akce Z muzea do muzea na motocyklu v srpnu 2024. Šlo o jízdu historických motocyklů z hlavní budovy muzea na Letné do areálu CSD NTM Plasy. Akce byla spojena s komentovanou prohlídkou expozice na Letné a výstavy Motocykly ČZ s příběhem v CSD NTM Plasy.

V březnu 2024 skončila v Leteckém muzeu Metoděje Vlacha výstava ke 100. výročí založení Československých aerolinií s názvem „Ze srdce Evropy do všech jejích koutů“, jejímž autorem je kurátor letecké sbírky Michal Plavec. V listopadu 2024 otevřelo Muzeum dopravy ve spolupráci s Muzeem Mladoboleslavska v Leteckém muzeu Metoděje Vlacha v Mladé Boleslavi další výstavu „Spadlá křídla“ ke 100. výročí založení Československých státních aerolinií. Jejím autorem je kurátor letecké sbírky Michal Plavec. Byla otevřena do ledna 2025.

Od května do října 2024 byla v Leteckém muzeu v Košicích otevřena výstava „Zo srdca Európy do všetkých kútov kontinentu. Československé štátne aerolínie 1923–1939. 100 rokov od založenia“, jejímž autorem je Michal Plavec.

Úspěšná byla rovněž tradiční spolupráce NTM na přípravě a realizaci prestižní domácí soutěže historických vozidel 1000 mil československých ve dnech 12. až 15. června 2024, které se NTM aktivně zúčastnilo třemi sbírkovými automobily. Pracovníci Muzea dopravy NTM se aktivně zúčastnili i dalších akcí historických vozidel – 26. mezinárodního srazu motocyklů Čechie-Böhmerland 31. srpna 2024, akce Sosnová Classic 17.–19. května 2024, Brno Grand Prix Revival na Masarykově okruhu v Brně 13.– 14. července 2024 a Jízdy do vrchu Brno –Soběšice 28. září 2024.

Dámská posádka NTM

Kurátor letecké sbírky Michal Plavec se během roku 2024 věnoval přednáškové činnosti a účasti na vědeckých konferencích a seminářích a publikační činnosti. Během roku se aktivně účastnil patnácti vědeckých konferencí a seminářů a uspořádal čtrnáct přednášek v České a Slovenské republice. Mimo to se podílelo Muzeum dopravy s Balonklubem Praha na vzletu balonů v Centru stavitelského dědictví NTM Plasy u příležitosti barokních slavností v červnu 2024.

Muzeum dopravy uspořádalo v březnu 2024 12. ročník leteckého historického semináře „Věrní zůstaneme! Letectva v době mnichovské krize a okupace Čech a Moravy 15. března 1939 / We will remain faithful! Air forces during the Munich crisis and the occupation of Bohemia and Moravia on 15 March 1939“ a v září 2024 ve spolupráci se Společností pro dějiny věd a techniky a Oblastním muzeem v Děčíně 6. ročník labského historického semináře „Labské slapy mezi Čechami a Míšni. Historie plavby, obchodu a života (nejen) na českém dolním Labi a saském horním Labi“. Pracovníci Muzea dopravy se podíleli na přípravě a realizaci odborného semináře „Provoz a údržba technických památek: Moderní metody a historie“, který se konal ve dnech 15. 10. – 16. 10. 2024 v Technickém muzeu v Brně.

3.3 ŽELEZNIČNÍ MUZEUM

Železniční muzeum NTM (ŽM NTM) je dalším ze samostatných sbírkových a odborných oddělení. Vedle tvorby sbírek, odborné péče, dokumentace sbírkového fondu, výzkumu a badatelské činnosti v oblasti historie železnic nyní jeho zaměstnanci spolupracují na přípravě realizace vlastního železničního muzea v areálu pražského Masarykova nádraží. Významnou část této práce představuje zpracování restaurátorských záměrů pro výběrová řízení na opravy vozidel a dalších předmětů a spolupráce se správou budov při opravách kolejíště. Do odboru ŽM NTM patří oddělení železniční dopravy a oddělení správy kolejových vozidel.

V roce 2024 proběhla v dílnách KOS Krnov oprava salonního vozu AZA prezidenta Ludvíka Svobody z roku 1968. Tím byla dokončena ucelená souprava vozů řady Y, které jsou prezentovány buď spolu s parní lokomotivou 464.102, případně s historickou dieselelektrickou lokomotivou T478.1010 „Bardotka“.

V rámci jízdy historických kolejových vozidel byly na jaře roku 2024 realizovány jízdy parního vlaku taženého opravenou lokomotivou 464.102 na trase Ústí nad Labem – Žatec v rámci oslav zařazení Žatecka, krajiny chmele, do nehmotného dědictví UNESCO a dále „Audience u císaře Karla I.“ na trase Praha – Brandýs nad Labem. Třetí jízdou byl v květnu „Posázavský pacifik“ na trase Praha – Vrané nad

Vltavou – Čerčany – Benešov – Říčany – Praha. Jízdy se těšily vysokému zájmu veřejnosti. Na podzim se „Ušatá“ objevila v čele protokolárního vlaku na trase Praha – Benešov u Prahy v rámci akce „Festival parních lokomotiv“, kde byl poprvé vystaven i nově opravený salonní vůz AZA prezidenta Ludvíka Svobody. Poslední akcí tohoto typu v loňském roce byla účast parní lokomotivy 464.102 a salonního vozu AZA na Národním dni železnice v České Třebové. V soupravách vlaků byly zařazeny nově opravené vozy typu Y.

Chomutovský Železniční depozitář NTM byl po opravě střechy v Rotundě I zpřístupněn veřejnosti v plném rozsahu. Návštěvnost byla jako v minulých letech podpořena pravidelnými nostalgickými jízdami mezi Muzeem ČD v Lužné u Rakovníka a Chomutovem.

Kontinuálně pokračovaly práce na přípravě Muzea železnice a elektrotechniky NTM na Masarykově nádraží v Praze. Pokročila příprava scénáře, finalizovány byly podklady pro restaurování vybraných kolejových vozidel, byla vypsána soutěž na jejich opravu. Parní motorový vůz Komarek byl na konci roku 2023 převezen do dílen R.C., a.s. ve Veselí nad Lužnicí, kde začala jeho demontáž. Dožilý parní kotel byl převezen do společnosti SEA Kolín, kde po celý rok 2024 probíhaly projekční práce na výrobu nového kotle. Dále probíhala oprava čtyř historických točen, které byly ještě v samém závěru roku 2023 odvezeny z depozitáře v Chomutově na renovaci. Byl rovněž vybrán zhotovitel restaurování části vozové skříně rychlíkového vozu z třicátých let, jehož vrak se nachází v depozitáři v Chomutově. V závěru roku 2023 byla skříň vozu rozdělena a část určená k vystavení v Muzeu železnice a elektrotechniky NTM na Masarykově nádraží v Praze byla odvezena z depozitáře k renovaci. Nově vzniklý didaktický exponát byl na konci roku 2024 dokončen a následně nainstalován do dopravní haly NTM v Praze na Letné.

Tři parní lokomotivy, opravené v rámci programu IROP v roce 2023 byly převezeny do depozitáře Chomutov, kde jsou vystaveny. Jedná se o lokomotivu 210 001 „Serényi“ (opravce společnost Railway Capitals) a třetí nejstarší dochovanou lokomotivu na území České republiky 411.019 „Conrad Vorlauf“ (opravce 1. Kolínská lokomotivní). Obě lokomotivy byly uvedeny do vystavitelného stavu. Oprava lokomotivy 464.102 byla dokončena v říjnu 2023 v Letohradě. Po opravě najela do konce roku 2024 více než 3 000 km bez jakýchkoli závad. V souladu s podmínkami dotačního programu IROP je mimo provozní dny deponována společně se zbylými dvěma opravenými lokomotivami v depozitáři Chomutov.

Přestože dieselelektrická lokomotiva T478.1010 prošla od ledna do března roku 2023 částečnou opravou motoru, projevil se na konci roku značný únik oleje do výfuku. Lokomotiva byla v prosinci 2024 převezena do depa Vršovice k identifikaci závady a k následné opravě. Lokomotiva T478.1010 se podílela na přetahu salonního vozu AZA do opravy a z opravy v dílnách KOS Krnov. Vůz AZA prošel opravou podvozků, dveří, elektrické instalace, topení, vodního hospodářství a důkladným vyčištěním původního interiéru. Nejviditelnější část opravy tvoří nový lak v původním tmavomodrém odstínu, v jakém byl vůz dodán z výroby. Kuriozitou se šťastným koncem je skutečnost, že vůz AZA byl odvezen z dílen KOS Krnov pouhých deset dnů před katastrofálními povodněmi v září 2024.

Oprava proraženého vinutí trakčního motoru elektrického vozu EM400 „Elinka“ se ukázala výrazně technicky komplikovanější, než byl původní předpoklad. Jednalo se především o na trhu nedostupný profil měděných vodičů a použitou technologii při formátování cívek, která se již mnoho let nepoužívá. Ve svém důsledku vyžadovala oprava 100% ruční práci, což ji proti původním předpokladům zpozdilo. „Elinka“ byla v důsledku toho nasazena na historické jízdy na „Bechyňce“ v polovině prázdnin. Její provoz byl proto prodloužen až do září.

Nově dodané akumulátory byly nainstalovány do akumulátorové lokomotivy Ringhoffer 2, výměnou za více než 30 let staré, repasované, které již byly mnohonásobně za dobou své životnosti. Akumulátorová lokomotiva byla zprovozněna před zahájením návštěvnické sezóny 2024 a příležitostně je v provozním stavu prezentována veřejnosti.

Poctou byla soukromá návštěva prezidenta republiky Petra Pavla v depozitáři Chomutov, který se na akumulátorové lokomotivě Ringhoffer č. 2 svezl. Následně prezident republiky absolvoval část jízdy na trati Benešov – Praha na lokomotivě 464.102 „Ušatá“. Záznam z jízdy byl zveřejněn na oficiálním instagramu prezidenta republiky.

V roce 2024 došlo k dalšímu rozmnožení železniční sbírky. Od společnosti Správa železnic jsme krom dalších předmětů obdrželi montážní vůz pro opravu trakčního vedení M250. Pokračovala akvizice artefaktů zabezpečovací a signalizační techniky, především od Správy železnic.

Pracovníci NTM se podíleli i na dalších akcích, které nebyly organizovány přímo NTM. Patří mezi ně především akce pořádané CHV ČD v Lužné u Rakovníka, jako „Setkání drezín“ či „Setkání Hektorů“, kde se NTM účastnilo formou zapůjčení kolejových vozidel ze svých sbírek. Dále pak šlo o akci „Tábor s párou“, kde byl prezentován elektrický vůz EM400 „Elinka“ a výše zmíněná akce „Den železnice“ v České Třebové. Pokračovala rovněž spolupráce se Správou železnic v oblasti multifunkční expozice na pražském hlavním nádraží, kam byla zapůjčena ze sbírek NTM drezína Tatra, která si zahrála ve filmu „Ostře sledované vlaky“ z r. 1966. Pro r. 2025 se počítá s rozšířením této expozice i do prostor nově opravené budovy hlavního nádraží v Plzni.

Záležitost sporu s Jindřichohradeckými místními dráhami (JHMD) o úhradu pravomocně přiznané náhrady škody za poškození lokomotivy U47.001 a dalších pohledávek vstoupila v roce 2022 v souvislosti s úpdkem společnosti JHMD do fáze insolvenčního řízení, ve kterém vystupuje NTM se svojí pohledávkou jako věřitel. V roce 2024 zůstává situace nezměněna.

Kauza dvou historických nákladních vozů (Lp, Ztr), které v roce 2009 získalo NTM od společnosti Traťová a strojní společnost v Hulíně, byla po dlouhých letech úspěšně dořešena. Krátce po uzavření smluvního vztahu o převodu vozidel NTM došlo ke změně vlastníka společnosti, který se vydání bránil obstrukcemi. V roce 2024 TSS s vydáním vozů souhlasila. Vozy musely být vzhledem k technickému stavu převáženy na speciálních podvalnících po silnici, avšak TSS nedovolila jejich vjezd do svého areálu k nakládce. Odvoz vozů z vlečky po kolejích do obvodu stanice podmiňovala opravou vozů a provedením příslušných revizí. Vozy byly nakonec převezeny na sousední vlečku Elektroúseku Správy železnic, odkud byly převezeny do depozitáře v Chomutově.

Počátkem roku 2024 byly aktualizovány smlouvy o spolupráci s ČD, které upravují především zápůjčky vozidel NTM. NTM disponuje v roce 2024 následujícími provozními vozidly:

- Tendrovou parní lokomotivou 464.202 – „Rosnička“ (ČD, Olomouc)
- Kolejovým autobusem M 120.417 – „Věžák“ (ČD, Šumperk)
- Motorovým vozem M 131.101 – „Hurvínek“ (ČD, Šumperk)
- Parní lokomotivou 464.102 „Ušatá“
- Elektrickým motorovým vozem M400.001 „Elinka“

Parní motorový vůz „Komarek“ je v opravě, s jeho zprovozněním se počítá do konce roku 2025.

3.4 PRŮMYSLOVÉ MUZEUM

Oddělení Strojírenství a chemie

Zhodnocení činnosti: V roce 2024 bylo oddělením strojírenství zadáno restaurování souboru strojů určených pro projekt Muzea železnice a elektrotechniky na Masarykově nádraží. Práce mají být dokončeny v roce 2025. V listopadu 2024 bylo dokončeno restaurování vzácných astronomických hodin

Daniel Quare ze sbírek NTM v rámci dotačního programu Ministerstva kultury ISO D s cílem prezentovat tento mimořádný technický a uměleckořemeslný artefakt ve stálé expozici měření času. Pracovníci odd. strojírenství a chemie se odborně a pořadatelsky podíleli na realizaci mezinárodní konference „Researching the Past, Advancing the Future of Medicine“ pořádané v prostorách NTM 17.–18. 4. 2024. Oddělení poskytuje odbornou poradenskou činnost v oboru hodinářství jiným orgánům státní správy (ministerstvo spravedlnosti a PČR). Sběrka chemie byla v průběhu celého roku doplňována o laboratorní přístroje, které jsme získali převážně z liberecké Střední průmyslové školy textilní. Mezi další akvizice se v tomto roce zařadily archivní skleněné kousky z Termodynamické laboratoře E. Hály, Ústavu chemických procesů AV ČR, kde spolupracoval Ivan Wichterle. Tyto originální aparatury navrhl Ivan Wichterle a provedení je od sklářského mistra laboratorních aparatur A. Černého z roku 1963.

Významné akvizice: Do sbírky strojírenství byl zařazen soubor modelů těžkého strojírenství, používaných v ZČU v Plzni pro výukové účely. Modely zobrazují stroje vyráběné ve Škodě Plzeň na konci 20. století. Ve sbírce NTM budou modely zastupovat odcházející éru těžkého strojírenství v ČR. Významným obohacením sbírky hodin jsou přesné podlahové hodiny Chronotechna HH3 z konce čtyřicátých let 20. století s invarovým kyvadlem pro přesné měření času v laboratořích, vědeckých střediscích nebo dopravních systémech. Byly rovněž získány několikery kapesní a náramkové hodinky převodem z majetku Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Do sbírky chemie byl zařazen soubor laboratorních vah původem z Československa a Německa, (inventurní čísla 79 229–79 234), používaných od poloviny 20. století v přízových laboratořích v textilním průmyslu.

Odd. Technika v domácnosti a textilní průmysl

Zhodnocení činnosti: V prvním pololetí roku byla oddělením opětovně připravena ve spolupráci se společností Elektrowin internetová soutěž „Máte doma muzejní kousek?“. Vyhlášena byla od dubna a průběžně vyhodnocována po jednotlivých čtvrtletích. Zájemci z celé republiky tak mohli opět zasílat své podněty na rozšíření muzejních sbírek NTM. V obvyklém říjnovém termínu ve dnech 11. – 13. 10. byl uspořádán další ročník recyklačního víkendu ve spolupráci se společností Elektrowin, a to opět formou online programu na sociálních sítích. I tento ročník výběrového programu zaznamenal nebývalý zájem médií, který přispěl k vysokému zájmu účastníků. Celkem jsme tak vyhodnocovali 70 nabídek, z nichž bylo do sbírky Technika v domácnosti vybráno 5 předmětů. K oběma výběrovým programům byly aktualizovány speciální webové stránky www.muzejnirecyklace.cz, kde byly zájemcům přehlednou formou poskytnuty všechny potřebné informace. V průběhu celého roku standardně probíhala administrativní činnost při práci se sbírkami, byly vyřizovány badatelské dotazy, akviziční nabídky aj. Dále bylo zadáno externí restaurování kolekce 7 předmětů ze sbírky Textilní výroby, které byly v roce 2002 významně zasaženy povodní. Jedná se o torza textilních strojů, která budou z množství dochovaných samostatných dílů kompletována do vystavovatelného stavu. I v roce 2024 poskytovalo oddělení součinnost na organizaci přesunu a konzervačních pracích sbírkových předmětů uložených v prostorách depa Masarykova nádraží. Oddělení se podařilo splnit stanovené hodnoty při inventarizaci sbírek.

Významné akvizice: Soutěž „Máte doma muzejní kousek?“, uspořádaný Recyklační víkend a mediální výstupy přinesly sbírce TvD opět nové akvizice. K těm nejvýznamnějším za uplynulý rok patří kompresorová lednice československé výroby Frigera z poloviny třicátých let 20. století, která se stala nejstarší lednicí tuzemské výroby ve sbírkách NTM. Přínosným předmětem je i ruční mandl se značením významného pražského obchodu Jana Neffa ze sedmdesátých let 19. století. Klíčovou akcí v rámci celé existence sbírky Textilního průmyslu je akvizice souboru 54 textilních strojů a 22 laboratorních přístrojů

z oboru textilního zkušebnictví, který NTM obdrželo darem od Libereckého kraje z modernizovaných školních dílen bývalé Střední průmyslové školy textilní v Liberci. Přijímané textilní stroje z časového rozmezí 1910–1990 významně doplní stávající sbírku a zaplní tak mezery v dokumentaci jednotlivých technologických celků.

Odd. Hornictví a hutnictví

Zhodnocení činnosti: V prvním pololetí roku proběhlo ve spolupráci s firmou Hochtief další pravidelné fárání do hloubených prostor pro trasu metra „D“ za účelem mapování a dokumentování jak jednotlivých pracovních postupů, tak i použité techniky a technologií, aby byl zachycen chronologický obraz výstavby. Dalším významným počinem je spolupráce s Národním památkovým ústavem v Praze při přípravě návrhu na prohlášení dolu Centrum, resp. jeho částí, za kulturní památku, a naopak postoupení části objektů dolu ke komerčním účelům. Dalším významným počinem je spolupráce NTM se Skupinou Sev.en Česká energie, která se věnuje dokumentaci korečkového velkorypadla RK 5000. Tento projekt je zaměřen na zachování tohoto technického zařízení pro budoucí generace. K těmto účelům byla vytvořena odborná pracovní skupina, vedená kurátorem sbírek hornictví, která se zaměřuje na fotodokumentaci a technický přehled tohoto monumentálního stroje. Během roku proběhlo několik pracovních cest do lomu ČSA. Tato činnost bude pokračovat i v následujícím roce. Korečkové rypadlo RK 5000 bylo využíváno k dobývání skryvkové horniny v uhelném lomu ČSA. Stavba tohoto kolosu byla zahájena v roce 1980 přímo v lomu, zkušební provoz začal v roce 1983. Stroj byl v provozu až do roku 2016. Během svého provozu vytěžil přibližně 154 milionů kubických metrů zeminy, což odpovídá zhruba deseti a půl letům nepřetržité těžby. Oddělení dále řeší nabídku akvizice kabiny řidiče velkstroje – kolesového rypadla KU 300, a to opět od Skupiny Sev.en Česká energie, do hornických sbírek NTM. V průběhu celého roku 2024 standardně probíhala administrativní činnost při práci se sbírkami, byly vyřizovány badatelské dotazy, akviziční nabídky aj. Oddělení hornictví intenzivně pokračovalo v inventarizaci sbírek a roztřídění a uspořádání sbírek minerálů a hornin, jejich popisu a uložení. Proběhl převoz a evidence předmětů fondů hornictví a hutnictví z momentálně vyklízeného depozitáře NTM Masarykovo nádraží. Během roku 2024 byla také zdárně a kompletně dokončena inventarizace fondu sbírek hutnictví. V průběhu roku došlo k doplňování a revizi evidenčních údajů předmětů a prací v depozitářích, kontrolou a přípravou výpůjčních smluv a dodatků. Během roku 2024 bylo oddělením opakovaně prezentováno černé řemeslo – viz oddíl 11.7.

3.5 MUZEUM ELEKTROTECHNIKY A MÉDIÍ

Koncepční a souborné strategické úkoly:

Budování a rozšiřování sbírek dle sbírkotvorných strategií

Probíhalo rozšiřování sbírky zdravotnické techniky se záměrem reprezentovat průřez historií medicíny a vývojem zdravotnictví na našem území v kontextu času a prostoru. Probíhá jednání o zřízení budoucí expozice a zhotovení návrhu budoucí expozice (se zástupci MČ Praha 4).

Pokračovalo doplňování sbírek a restaurování stávajících sbírkových předmětů s ohledem na přípravu MŽE a příprava výroby instruktážních a názorných, interaktivních a haptických předmětů pro chystanou expozici sdělovací a záznamové techniky v hlavní budově NTM.

Tvorba a správa sbírek

Proběhlo 3. kolo inventarizace ve všech odborech MEM – na základě spolupráce s oddělením evidence a správy sbírek a dílen v rozsahu cca 10 % fondu. Byla provedena oprava dat v zápisech

sbírkových předmětů v systému Museion, příprava nových štítků s inventárním číslem předmětu a zajištění nových fotografií sbírkových předmětů do muzejního systému. Došlo ke kontrole a korekci dat ze starých nabývacích dokladů ke sbírkovým předmětům a vyřazování poškozených a přebytečných předmětů ze sbírky. Byl revidován stav sbírky po inventuře a proběhlo dohledávání chybějících exponátů.

Pokračoval úklid depozitářů fotografické a filmové techniky v Čelákovcích, v rámci kterého bylo provedeno seřazení a kompletování sbírkových předmětů. Byl vytvořen systém uložení sbírkových předmětů pro rychlejší a snazší evidenci sbírek při inventurách. Sbírkové předměty byly řazeny a kompletovány do skupinových celků. Rovněž proběhl úklid depozitáře MEM na Letné, převoz předmětů do depozitáře do Čelákovic. Ve sbírce polygrafie bylo věnováno úsilí nahrazení chybějící nebo staré černobílé fotodokumentace novou v potřebné kvalitě, včetně doplnění chybějících údajů v popisech SP (obecný popis, stav, rozměry, hmotnost, aktuální uložení). Proběhly práce na odstranění rozdílů zjištěných v 2. kole inventarizace.

Pokračovala inventarizace předmětů dlouhodobě zapůjčených do expozic partnerských institucí (pražských i mimopražských). Proběhla administrace a realizace darovacích a kupních smluv na sbírkové předměty. Sbírkové předměty z nových akvizic byly zařazeny do sbírek. Byly provedeny inventury majetku, převody majetku z jiných oddělení a převody předmětů z majetku do sbírek. Nefunkční předměty byly vyřazeny z majetkové evidence.

Byla provedena digitalizace obrazových fondů astronomie, exaktních věd a foto-kina a příprava dat pro digitalizační oddělení.

Proběhla inventarizace sbírkových předmětů ve všech skupinách oddělení exaktních věd, kromě skupiny „kartografie“. Celkově bylo inventarizováno 2 437 sbírkových předmětů, což činí 11,4 %.

Skupina	počet sb. předmětů	hotovo	%
astronomie	506	70	13,8 %
fyzika	1 759	228	13 %
geodézie	1 878	225	12 %
hrací stroje	144	19	13 %
kartografie	54	0	0 %
mapová sbírka	16 661	1835	11 %
matematika	339	60	17,7 %

Akvizice

Pokračovalo zajišťování a dovoz nových akvizic a administrace a realizace darovacích a kupních smluv na sbírkové předměty. V oblasti fotografické a filmové techniky to bylo například formou vyhledávání a zajišťování koupě předmětů z cizích aukčních portálů, zejména vývozních verzí českých výrobků a světových mezníků.

Proběhlo akviziční jednání s Hvězdárnou J. Trnky ve Slaném týkající se 0,5m dalekohledu typu Cassegrain 500/7 800 mm z dílny Jiřího Drbohlava ve Rtyni. Hlavní dalekohled hvězdárny s paralaktickou montáží hmotnosti 2,5 t byl uložen v CD 4. Sbírkotvornou komisí byla schválena akvizice měřických přístrojů (vodováha H. Eichler Ústí n. L., sklonoměr (dendrometr) Metra, sklonoměr Boseho firmy Kinex).

Byla dokončena akvizice studiové techniky Českého rozhlasu z let 1980–2020. Předměty byly zapsány do Museionu, byla pořízena fotografická dokumentace. Proběhla akvizice relátkové pobočkové ústředny Tesla UK101P ze železniční stanice Počeradý a několik drobnějších akvizic, ve kterých byla především doplněna sbírka světelných zdrojů a měřicí techniky (osciloskopy Tektronix).

Z Muzea české policie byla získána fotografická laboratorní technika. Byl zakoupen nástěnný zvětšovací přístroj a darem získána dřevěná kopírka od Jana Neuberta. Darem se podařilo získat také dva sálové projektory. Vedle akvizic nových sbírkových předmětů bylo nákupní komisí navrženo a schváleno též vyřazení několika sbírkových předmětů foto-kino ze sbírek.

V roce 2024 proběhl nákup části sbírky mechanických gramofonů Barbory Stibůrkové, jednalo se převážně o předměty tuzemské výroby. Za zmínku stojí mechanický gramofon s vnější dřevěnou ozvučnicí typ CN, vyrobený Rakouskou gramofonovou společností v Ústí nad Labem a dva gramofony tuzemské značky Grafon – kufříkový a s vnější ozvučnicí.

Restaurování a konzervace

V roce 2024 pokračovalo restaurování obalů na gramofonové desky pro digitalizaci a následné použití v připravované publikaci Lexikon českých standardních desek. Restaurování, konzervace nebo ambulantní opravy sbírkových předmětů exaktních věd zahrnovaly především požadavky vzešlé z řádné inventarizace a byly provedeny v rozsahu 25 map. Proběhla příprava a zajišťování výroby rámu pro repliku Kynžvartské daguerrotypie, dokumentace pasparty a příprava výroby její repliky. Byla dokončena výroba repliky desky Staškovy daguerrotypie.

Restaurování a kontrola restaurování předmětů pro budoucí expozici MŽE

Byl vysoutěžen dodavatel i dopravce. Proběhly kontrolní dny v Plaňanech (indukční stroje) a Litomyšli (obloukovky a rozvodné desky). Pokračovalo restaurování a konzervace předmětů původně uložených v prostorách Masarykova nádraží (elektro a polygrafie). Externím restaurátorům byl předán

soubor točivých a netočivých elektrických strojů a soubor mramorových rozvodnic a obloukových lamp pro připravované expozice na Masarykově nádraží.

Vědecká a výzkumná činnost

Pod vedením Lucie Burešové připravili pracovníci MEM ve spolupráci s dalšími subjekty v prostorách NTM 17.–18. 4. 2024 mezinárodní konferenci „Researching the Past, Advancing the Future of Medicine“. Bylo zadáno zhotovení experimentálních nástrojů k léčebným výkonům z doby laténské a římské v rámci přípravy výstavy a katalogu plánovaných na rok 2027.

Proběhly experimenty k odhalení konstrukčních charakteristik vybraných středoevropských artefaktů interpretovaných jako nástrojů pro léčebné výkony z doby římské.

Odborní pracovníci se zabývali zdokonalením a rozvinutím historické fotografické techniky olejtisk.

Odborná činnost

Byla vedena spolupráce se sbírkově a programově obdobně zaměřenými subjekty, včetně kontaktů se sběrateli (ČVUT, VUT, VÚGTK, Astronomický ústav AV ČR, Hvězdárna a planetárium HMP, Hvězdárna SAV Hurbanovo, Observatoř Skalnaté pleso, výrobci přístrojů /Jiří Drbohlav, Martin Myslivec, ProjektSoft HK a.s./, soukromí sběratelé přístrojů).

Spolupráce se sbírkově obdobně zaměřenými muzejními subjekty, včetně kontaktů se sběrateli

Na požádání externích badatelů a institucí poskytování odborných informací o oboru. Písemná i ústní komunikace se zájemci z řad veřejnosti ohledně identifikace, zařazení, vlastností a hodnoty předmětů foto-kino; ohledně techniky a chemie fotografických procesů. Vyjádření k žádosti MK o posouzení hodnoty tzv. Chotkovské daguerrotypie.

Ostatní činnost

Zprovoznění dvou 16mm zvukových projektorů. Doplnění kinematografické techniky za účelem předvádění dobové projekce, současně s tím pořízení i dobových filmových kopií. Smlouva o užití reprodukcí sbírkových předmětů foto-kino v publikaci Premonstráti v Plzni.

Zahraniční aktivity

Navazování vztahů s dalšími institucemi, zejména zdravotnickými zařízeními, státními institucemi, zahraničními institucemi a soukromými subjekty zabývajícími se historií a archeologií lékařství, vzděláváním v oblasti zdravotnických služeb a/nebo aktivně působících v současných zdravotnických systémech.

3.6 MUZEUM ARCHITEKTURY A STAVITELSTVÍ NTM

Muzeum architektury a stavitelství (dále MAS NTM) je dalším samostatným sbírkovým a provozním oddělením muzea. Mezi jeho úkoly patří dokumentace a prezentace sbírek a archiválií z oblasti architektury, stavitelství a průmyslového designu. Organizačními součástmi byla v roce 2024 Oddělení architektury a stavitelství, Oddělení průmyslového designu a Archiv architektury. Muzeum architektury a stavitelství velmi úzce spolupracuje s Centrem stavitelského dědictví NTM Plasy (dále CSD NTM Plasy) na tamních realizovaných výstavních a programových aktivitách.

V roce 2024 proběhla personální změna na místě ředitele tohoto odboru, kdy po takřka dvaceti letech vystřídal PhDr. Martina Ebela, Ph.D. od 1. července 2024 v této funkci dlouholetý odborný pracovník sbírek architektury a stavitelství Ing. Lukáš Hejný.

V třetí čtvrtině roku byla činnost odboru ovlivněna stavební činností v prostorách pracoven MAS NTM, kdy se pracovníci odboru museli přizpůsobit tomuto faktu a soustředili své pracovní aktivity mimo hlavní budovu NTM, zejména na práci v depozitáři NTM v Čelákovících, akviziční činnost, přípravu nových publikací a práci pro expozice CSD NTM Plasy.

Oddělení architektury a stavitelství

Po horečné činnosti oddělení v roce 2023 spojené s přípravou výstavy „Santini a svět jeho architektury“, pro kterou oddělení zajišťovalo výrobu nových exponátů a výpůjčky z jiných institucí, se jeho chod v roce 2024 soustředil opět na svou standardní odbornou činnost, především realizaci nových akvizic, prohloubení znalostí o sbírkách stávajících a rovněž na přípravu aktualizace oddílu expozice CSD NTM Plasy „Střešní krytiny“ a vydání odborné publikace s ní spojené. Realizace této akce i vydání publikace je naplánováno na rok 2025. Koncem roku 2024 rovněž započala spolupráce se Severočeským muzeem v Liberci na výstavě k životnímu jubileu pana prof. Ing. arch. Václav Girsy, akad. arch.

Akvizice pro sbírku Stavitelství byly stejně jako v minulých letech zacíleny na doplňování a rozšiřování referenční sbírky stavebních prvků, konstrukcí a materiálů a tvorbu referenční sbírky (materiálky) CSD NTM Plasy. Do sbírky byla získána především unikátní kamna pro horkovzdušné etážové vytápění a podařilo se dokončit administraci souboru vybavení koupelny a dalších původních stavebních prvků z bytu obytného domu v Praze na Letné z třicátých let 20. století, převzatých na konci roku 2022. Dále byly pro sbírku stavitelství získány např. soubor dřevěných modelů pro kovové odlitky replik stavebních prvků určených pro stavební obnovu objektů Rudolfiny a Národního divadla v Praze, litinový sloup z mostní konstrukce podjezdu přednádraží v Plzni, dřevěné záchodové shozy z Clam-Gallasova paláce v Praze a několik lokálních topidel. Rozšířen byl soubor již převzatých projekčních pomůcek z odborné činnosti Ing. Bohumíra Baxy z Karlových Varů, jejichž podstatná část byla převzata v roce 2022. Dále byla získána dvojice novodobých modelů: energeticky chytrý dům a domácí bateriové úložiště HES od firmy FÉNIX.

Sbírku architektury obohatil soubor drobných předmětů (plastiky, návrhy interiérových doplňků a keramiky a další) z odborné pozůstalosti Ing. arch. Osvalda Döberta. Do sbírky byl rovněž zapsán v roce 2023 vyrobený model plánované podoby Muzea železnice a elektrotechniky NTM v Praze na Masarykově nádraží.

Dále byl do sbírek architektury a stavitelství zapsán v předešlém roce vyrobený soubor exponátů určených pro již zmíněnou výstavu „Santini a svět jeho architektury“: modely kláštera na Zbraslavi, kaplí v Chlumci u Ústí nad Labem a Panenských Břežanech, model části vřetenovitého schodiště klášterního kostela v Kladrubech a dva edukační exponáty – repliky dřevěného a kamenného zábradlí Santiniho staveb (kaple na Zelené Hoře u Žďáru nad Sázavou a kostel v Sedlci u Kutné Hory) zobrazující proces výroby dřevěného a kamenného zábradlí ručními postupy.

Další akvizice pro sbírky architektura a stavitelství jsou ve fázi přípravy a/nebo realizace.

Po dokončení druhého kola inventarizace sbírek stavitelství a architektura v roce 2023 započalo v roce 2024 její třetí kolo, v rámci kterého bylo zinventarizováno více jak 10 % sbírkového fondu obou sbírek.

Stejně jako v předcházejících letech pokračovalo stěhování sbírkových předmětů skupiny Architektura z depozitáře na Masarykově nádraží v Praze, v tomto roce ve velmi omezeném rozsahu. V rámci kontinuální dlouholeté spolupráce pokračovalo externí restaurování souboru sádrových odlitků v Ateliéru restaurování výtvarných děl sochařských na Akademii výtvarných umění v Praze.

V rámci spolupráce s CSD NTM Plasy pokračovaly již výše zmíněné aktivity na zpracování rozsáhlé tematiky historických střešních krytin. Podklady pro toto téma jsou čerpány ze sbírek NTM i Archivu architektury NTM. MAS na tématu úzce spolupracuje s Richardem Mlýnkem, majitelem největší sbírky

střešních krytin a s doc. Klárou Kroftovou z FSV ČVUT. Výstup bude využit pro odbornou publikaci a rozšíření a aktualizaci oddílu „Krytiny“ v expozici historického stavitelství CSD NTM Plasy.

Archiv architektury

V Archivu architektury bylo k 31. 12. 2024 evidováno celkem 251 archivních souborů v celkové metráži 627,05 bm. Naprostá většina souborů zůstává archivně nezpracována (99,61 %), nicméně je sepsána v jednoduché excelové tabulce umožňující rychlou orientaci v archivním materiálu a jeho poskytování badatelům. Umožňuje filtrování podle jednotlivých fondů, ale zároveň také rychlé fulltextové vyhledávání v rámci celého archivu.

V Archivu architektury v roce 2024 průběžně probíhalo restaurování nejceněnějších archiválií vytipovaných v rámci badatelské agendy, ambulantní opravy a čištění za účelem digitalizace či vystavení.

V roce 2024 dále pokračovalo zajišťování badatelské služby včetně dozoru-sloužby v badatelně, na kterém se Archiv architektury podílí od poloviny roku 2023.

Celkem bylo letos zaznamenáno 139 návštěv od 83 badatelů. Ke studiu bylo předloženo 1433 manipulačních jednotek, obsahujících 24 784 jednotlivin, z 98 archivních souborů. Na přípravě materiálu badatelům a badatelkám se podíleli oba pracovníci archivního pracoviště MAS. Celkem bylo zodpovězeno 126 dotazů týkajících se archivních fondů a sbírek.

Archiv architektury v roce 2024 evidoval celkem 7 přírůstků. Nejvýznamnější akvizicí byl přírůstek k fondu V. Girsy (č. NAD 244). Celkem se jednalo o 3,84 bm archiválií (8 kartonů a 93 fotokartonů), převážně fotodokumentace projektů a činnosti ateliéru V. Girsy do roku 2018. Významná byla rovněž akvizice odborné dokumentace Ing. arch. T. Šantavého. Celkem se jednalo o 1,34 bm archiválií (12 kartonů, 1 desky), převážně projektové dokumentace arch. Jaroslava Fragnera (Karolinum, Emauzy apod.). Ostatní přírůstky byly spíše drobnějšího charakteru.

Oddělení průmyslového designu

V roce 2024 uplynulo od vzniku tohoto pracoviště, dodnes ojedinělého v rámci ČR, rovných třicet let. V tomtéž roce také oslavila 80. narozeniny Jana Johanna Pauly, první vedoucí oddělení a faktická zakladatelka unikátní sbírky průmyslového designu.

Od samého počátku intenzivně budovaná sbírková skupina Průmyslový design dosáhla už po deseti letech od svého vzniku počtu cca 1000 inventárních čísel – především v souvislosti s přípravou průkopnických výstav zaměřených na vývoj průmyslového designu na území dnešní ČR. Dnes čítá cca 2200 inventárních čísel, přičemž zásadní podíl stále mají originální designérské návrhy včetně nejnovějších počínů (mezi nimiž nechybějí pečlivě vybírané studentské práce). Rovněž unikátní je úzce související rozsáhlá 2D dokumentace tvorby zastoupených (a v některých případech z důvodů absence původních modelů i nezastoupených) průmyslových designérů. V těsné oboustranné vazbě na sbírku byla v oddělení průmyslového designu od počátku rozvíjena prezentační, odborná i popularizační publikační činnost, později i činnost pedagogická, která má dlouhodobý ohlas u odborné i široké veřejnosti a vyvolává trvalý zájem o spolupráci ze strany řady institucí v ČR a příležitostně i ze zahraničí. To lze vysvětlit i dlouhodobou absencí celostátní instituce zaměřené na podporu designu, spojenou i s propagací a osvětou v tomto oboru, včetně důrazu na historické povědomí o vývoji průmyslového designu a zákonitostech designérské práce ve vazbě na vývojovou (konstrukční) a výrobní praxi. Tato situace se ani téměř dvacet let po zrušení Design centra ČR nemění.

Oddělení průmyslového designu v posledních letech také intenzivně spolupracuje s ostatními muzei a dalšími odbory NTM na multidisciplinárních výstupech a projektech, což přináší i nové cenné poznatky pro další odbornou a sbírkotvornou činnost i navzdory nepříznivé personální situaci v příspěvkových organizacích v posledních letech.

Součástí práce se sbírkou bylo po celý rok 2024 také pokračování systemizace uložení sbírkových předmětů ve stávajících depozitárních prostorách v souladu s charakterem jednotlivých předmětů a jejich skupin (započaté v druhé polovině roku 2023).

V celkovém objemu práce i v dané personální situaci je nezbytné nadále zachovat, resp. vzhledem k náročným úkolům posledních let (projekt NAKI II „Designéři v českých zemích a československý strojírenský průmysl“ s řadou výstavních a publikačních výstupů v letech 2018–2022 a spolupráce na seriálu „Ikony českého designu“ ČT art v roce 2023) obnovit a znovu rozvinout akviziční činnost. Tomu napomohly také výstavy ze zmíněného projektu NAKI II. V této souvislosti byla dokončena první část akvizice výběru z tvorby akad. arch. Jiřího Kočandrla, významné a mnohostranné osobnosti českého designu z generace narozené ve čtyřicátých letech 20. století. Vedle výběru novějších prototypů papírového sedacího nábytku a mezinárodně oceněných obalů z lepenky je její součástí jeden z nejpozoruhodnějších tuzemských prototypů z oblasti spotřební elektroniky poslední čtvrtiny přelomu 20. století – Hi-Fi gramofon se zesilovačem, vyvinutý v součinnosti s proslulým konstruktérem Jiřím Jandou. Předmětem další akvizice z roku 2024 byl výběr z „druhé polu“ spektra sbírkotvorné činnosti oddělení průmyslového designu – tři studentské práce současného vedoucího ateliéru průmyslového designu Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, doc. MgA. Martina Surmana, ArtD.

3.7 CENTRUM STAVITELSKÉHO DĚDICTVÍ NTM PLASY

Centrum stavitelského dědictví NTM Plasy je samostatným odborem NTM, do jehož působnosti spadá zejména dokumentace, výzkum a prezentace historického stavitelství. Návštěvní sezóna byla zahájena 27. března 2024 a ukončena 29. října 2024. Po tuto dobu byla expozice stavitelství přístupná od začátku dubna až do konce června ve dnech čtvrtky až neděle, v červenci a srpnu od úterý do neděle a od začátku září do konce října opět od čtvrtky do neděle. V rámci CSD NTM Plasy byly rozvíjeny vzdělávací programy muzejní pedagogiky, výtvarně-řemeslné dílny, a byly realizovány komentované tematické prohlídky a workshopy. Pracovníci MAS NTM se zapojovali jako spoluautoři koncipovaných programů i jako lektori. Výrazně pozitivní ohlas mělo zapojení edukačních programů NTM do tzv. šablon v regionu působnosti MAS Světovina o.p.s. – ORP Rokycany a ORP Kralovice. V rámci těchto šablon se osvědčilo nabízet školám souběžně programy v muzeu a v dílnách. Ve spolupráci s městem Plasy byla stejně jako v předcházejících letech v adaptovaných objektech provozována místní městská knihovna, jejímž prostřednictvím byl zpřístupněn rovněž tematicky specializovaný knižní fond. Po metodické a vědecké stránce pokračovalo prohlubování spolupráce se zahraničními institucemi. Ve dnech 4. – 7. listopadu 2024 se uskutečnilo 4. mezinárodní setkání evropských institucí zaměřených na dokumentaci tradičního stavitelství formou tvorby sbírky („knihovny“) historických stavebních prvků a materiálů – tzv. materiátek v „Centre des métiers du patrimoine La Paix-Dieu“ v Belgii. Za NTM se zúčastnilo oddělení MAS (Ebel, Hejný) a CSD NTM Plasy (Trnka, Kornatovský, Chaloupka), z ČR ještě soukromé museum stavebních prvků Český Krumlov (Jiří Bloch).

Ze zahraničí pořádající instituce „Centre des métiers du patrimoine La Paix-Dieu“ z Belgie, a dále Ensap de Lille, IPRAUS/AUSser ENSA de Paris-Belleville, Saint-Gobain archives management, MPP Charenton-le Pont, Fort de Saint-Cyr - Francie, AwaP – Centre for Building Archaeology in Liege, AwaP – La Paix Dieu, AwaP – the Pôle de la pierre – Belgie a Baudenkmalpflege Kartause Mauerbach – Rakousko.

V průběhu roku 2024 ukončila pracovní poměr na pozici programového pracovníka Mgr. Alžběta Kratochvílová a na toto místo nastoupila k 1. 10. 2024 Bc. Tereza Kopřivová.

4 KNIHOVNA NÁRODNÍHO TECHNICKÉHO MUZEA

Knihovna Národního technického muzea byla v roce 2024 otevřena pro veřejnost po celý rok, s výjimkou čtyř letních měsíců, kdy probíhala instalace klimatizace. Během své činnosti poskytovala výpůjční a rešeršní služby odborné veřejnosti, studentům i pracovníkům NTM. Čtenářům byly přístupné digitální databáze Kramerius a Manuscriptorium.

Za celý rok bylo zaregistrováno 94 čtenářů, kteří knihovnu navštěvovali opakovaně. Celkem bylo zaznamenáno 439 badatelských návštěv. V rámci těchto návštěv bylo realizováno 1 866 výpůjček, z toho 900 knih, 741 periodik a zbytek jiných dokumentů. Meziknihovní výpůjční služba byla nadále intenzivně využívána – ostatním knihovnám bylo poskytnuto 53 výpůjček, zatímco pro čtenáře Knihovny NTM bylo zajištěno 39 zápůjček z jiných institucí.

Akviziční činnost v roce 2024 probíhala v souladu s potřebami odborných pracovníků NTM a zájmem badatelů. Knihovna získala přes 200 nových titulů v celkové hodnotě přes 100 000 Kč, a to i díky finanční podpoře z programů DKRVO a NAKI II. Další publikace byly získány výměnou, na základě smluv s jinými institucemi, nebo formou darů a pozůstalostí. Výměnou s kulturními institucemi bylo do fondu přidáno přibližně 36 titulů.

V oblasti zpracování fondu pokračovala katalogizace nejen nových přírůstků, ale také retrokatalogizace historického fondu do elektronického systému Tritius. Celkový přírůstek činil 3 480 knihovních jednotek, z toho 3 355 monografií. V rámci grantu VISK 5 Retrokon bylo zkatalogizováno 3 200 monografií. Knihovna se dále podílela na tvorbě národních autorit v oblasti vědy a techniky, čímž přispěla 105 novými autoritními záznamy. V rámci projektu VISK 9 Caslin došlo k opravě a harmonizaci 10 000 autoritních záznamů. Do konce roku 2024 bylo v systému Tritius zpracováno celkem 150 220 knihovních jednotek. Do Souborného katalogu Národní knihovny ČR bylo odesláno 3 450 záznamů monografií a 6 záznamů seriálů.

Revize knihovního fondu, zahájená v předchozím období, se ukázala jako časově náročnější, než se předpokládalo, a vzhledem k personálnímu oslabení knihovny byla její realizace přesunuta do roku 2025.

Knihovna NTM rovněž pokračovala ve spolupráci s knihovnami podobně zaměřených institucí. Byla aktivní v rámci projektu Brána Art (VISK 8), zastoupena v knihovnické komisi AMG, spolupracovala se Souborným katalogem a oddělením Národních autorit Národní knihovny ČR.

Noc s Andersenem

5 ARCHIV NÁRODNÍHO TECHNICKÉHO MUZEA

V Archivu NTM je k 31. 12. 2024 evidováno celkem 600 archivních souborů v celkové metráži 2506,09 bm; nezpracovaná část (335 archivních souborů) tvoří 2234,16 bm (89,15 %), zpracovaná (159 archivních souborů, dalších 106 souborů je částečně zpracováno) 271,93 bm (10,85 %), z toho inventarizovaná (46 archivních souborů, z toho 21 inventarizováno částečně) 37,93 bm (1,51 %, resp. 13,95 % ze zpracované části). Všechny archivní soubory jsou evidovány v evidenčním statusu 1 jako „archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci“. Za rok 2024 činí přírůstek 4 archivní soubory, 11 listů NAD bylo zrušeno. Celkově došlo k přírůstku 152,84 bm, z toho 142,13 bm u nezpracovaných archivních souborů, 0,71 bm u zpracovaných archivních souborů. Přemanimulováním (resp. vnitřní změnou 01) došlo k úbytku 0,4 bm.

Z celkového počtu 600 archivních souborů, které Archiv NTM vede v základní evidenci NAD, je 254 (42,33 %) archivních souborů nepoškozeno a 346 (57,67 %) archivních souborů poškozeno (především: voda, tj. povodeň 2002 (199/32,83 %), trhliny a přelomení (122/20,33 %), křehkost a lámavost (110/18,33 %) či prach (96/16,00 %).

V průběhu roku 2024 byly vyčištěny, a/resp. do nových archivních obalů přebaleny archiválie v kartonech, resp. filmových krabicích v souhrnné metráži cca 15 bm. V rámci desinfekce v NAČR proběhlo odplísnění cca 308 bm archiválií.

Evidence v programu PEvA byla vykonávána průběžně, nově byly zapsány 4 archivní soubory (NAD 920-923), průběžně aktualizováno bylo 21 listů NAD.

Základní evidence archivních pomůcek obsahuje 272 archivní pomůcky. V roce 2024 byly zpřístupněny 2 archivní pomůcky (1 nová, 1 obnovená), stejný počet pomůcek byl zrušen z důvodu přehodnocení významu archiválií a jejich přesunu do sbírek. Všechny aktuální pomůcky jsou zveřejněné dálkovým přístupem na webu archivu.

V roce 2024 pokračovala kontrola obsahu modulu Původci a jejich párování mezi programem PEVA II a CAM. K 31. 12. 2024 je tak zpracováno 409 ze 809 původců. Kontrola bude pokračovat v roce 2025.

V průběhu roku 2024 byla prováděna především průběžná inventarizační práce v rámci rozsáhlejších archivních souborů: 345 *První česká vzájemná pojišťovna* (Vácha, 0,2 bm, část archiválií procházela restaurováním, které bude pokračovat ještě v roce 2025. To umožní dourčit lokality na zbývajících cca 10 mapových podkladech); 356 *Pražská společnost pro stavbu generátorů a pecí, dříve Kočka-Amort* (Cedlová, 0,4 bm, jedná se především o technické výkresy poškozené při povodni 2002, dle zakázkové knihy znovu rozděleno dle zákazníků, příprava pomůcky...); 574 *Národní technické muzeum* (Vácha, 2 bm, zpracováváno průběžně); 697 *Sbírka průmyslových patentů* (OON-Lounová, 9,4 bm, zpracováno průběžně; Vácha, kontrola dat pro vydání dílčí AP v roce 2025); 749 *Sbírka fotografií a negativů (Sbírka LA)* (Patočka/Ulrich/Vácha, rekonstrukce původní pomůcky po poškození materiálu při povodni 2002, zpětná identifikace provedena u 2881 snímků z 3231 dochovaných položek); 789 *Sbírka ikonografických pramenů k dějinám techniky a průmyslu* (Nedbalová, 3 ks, pokračování hloubkové revize, dohledávány jednotliviny nenalezené při GI); 800 *Sbírka fotografií – audiovize* (Lounová, 71 filmů v celkové stopáži 874 minut – popis archiválií na základě dat zajištěných digitalizací); 800 *Sbírka fotografií* (Nedbalová, 16 ks, inventarizováno průběžně, dohledávány jednotliviny nenalezené při GI); 800 *Sbírka fotografií – Eliščina sbírka* (Nedbalová, provedena hloubková revize); 800 *Sbírka fotografií – negativy* (Nedbalová, příprava na hloubkovou revizi); 800 *Sbírka fotografií – diapozitivy* (Petrunkčiková, práce na popisných metadatach formou přepisu původních průvodních popisů – 3 soubory); 800 *Sbírka fotografií – audiovizuální archiválie* (Lounová, hrubé zpracování dalších cca 300 filmových cívek); 807 *Sbírka plánů a výkresů* (Lounová, Patočka, hrubé roztřídění dalších 150 výkresů dle témat, průběžně);

808 *Sbírka plakátů a užité grafiky* (Petrunkčiková, hloubková revize, identifikace autorů plakátů, tiskáren a vydavatelů, včetně přípravy rejstříkových hesel; zápis nových položek (inv. č. 1228–1294); příprava na digitalizaci a následné zapsání do databáze pro správu digitálních dat (inv. č. 859–884, 921–1023); 809 *Sbírka oborové dokumentace* (Patočka, hrubé třídění sekce lodní dopravy na lodní společnosti, přístavy, jednotlivá válečná loďstva, říční plavba, celkem 1,2 bm); 810 *Sbírka plaket, medailí, mincí a drobné plastiky* (Cedlová, dokončena kontrola popisu v souladu s numismatickými pravidly, zapsáno 470 ks, příprava archivní pomůcky, sjednocena evidence materiálu faleristické povahy, zbývá doplnit 50 ks); 825 *Poldi Kladno* (Lounová, zpracování poslední části výkresů); 844 *Vagónka Tatra* (Ulrich, na základě požadavků externích i interních badatelů dochází k průběžnému výběru materiálů, které musí být následně minimálně očištěny a přebaleny, ale často vyžadují odborný zásah odd. restaurování papíru, následně probíhá jejich ukládání do depozitáře v Čelákovicích; Petrunkčiková – přepis starých pomůcek jako podkladů pro vytvoření aktuální orientační pomůcky); 848 *Viktorin & Žemlička, továrna na karoserie Praha* (Vácha, 0,1 bm, příprava inventáře); 915 *Fischer Štěpán, Ing.* (Vácha, 0,2 bm, příprava inventáře).

Dokončena byla pomůcka k archivnímu souboru 621 Koblic Přemysl (AP 340, nefotografická část, zpracováno 0,71 bm ze 4,21 bm), obnovena byla archivní pomůcka k souboru 161 Weitenweber Vilém Rudolf (AP 290, rekonstrukce povodní 2002 poškozeného souboru, zpracován celý soubor o 0,1 bm).

V rámci scelování archivních souborů byly do Sbírky plánů a výkresů (NAD 807) zařazeny dříve samostatné archivní soubory Kruhovky a vápenky (NAD 66), J. Hübner (NAD 82) a Pily (NAD 83); do Klepovy sbírky rukopisů (NAD 791) dříve samostatné archivní soubory Welz Alois (NAD 173, duplicita), Walzel von Wiesentreu Maxmilian (NAD 291), Rindt Johann (NAD 292) a Havel František (NAD 312, duplicita); do Sbírky archiválií různé provenience (NAD 796) dříve samostatné archivní soubory Horák Jaroslav (NAD 46), Société de Comte de Buquoy et Hubert Blanquet (NAD 217), Žákavec Theodor, ing. - Lanna. Příspěvek k dějinám hospodářského vývoje v Čechách a Československu (NAD 254) a Rebec Tomáš (NAD 320).

Během roku 2024 bylo digitalizováno 6 035 jednotlivin z 22 archivních souborů, celkem je tak zdigitalizováno již 51 036 jednotlivin ze 135 archivních souborů. Všechny digitální kopie mají statut kopií studijních. Pokračovalo se rovněž v průběžné digitalizaci materiálů ze Sbírky fotografií, ze které byla naskenována kompletní Eliščina sbírka (1002 ks). Z důvodu postupující degradace byly rovněž zdigitalizovány všechny negativy a stereonegativy z fondu 818 Krátký František (382 ks). Vedle toho proběhla externí digitalizace 71 filmových archiválií (16mm a 35mm filmové cívky) ze Sbírky fotografií (NAD 800) v délce necelých 874 minut záznamu. Archiv NTM zatím digitální kopie archiválií dálkovým přístupem nezpřístupňuje.

V průběhu roku 2024 byla ve spolupráci s odd. restaurování papíru prováděna kontinuální očista negativů a diapositivů ve Sbírce fotografií (NAD 800). Očištění a přebalení do nekyselého obalového materiálu pokračovalo u zatím nezaevidovaných diapositivů a negativů, z nichž bylo do konce roku dokončeno 1 542 kusů.

Z nezpracované části archivního souboru 497 Sokol František bylo zrestaurováno 6 výkresů a ze zpracovávaného souboru 345 První česká vzájemná pojišťovna pak 97 map.

V roce 2024 pokračovala migrace dat do ELZA, resp. příprava na ni. Zuzana Nedbalová pokračovala v přípravě převodu databází Sbírky fotografií a Sbírky ikonografických pramenů k dějinám techniky a průmyslu. Převod je komplikovaný kvůli existujícím rejstříkům (jmenný, věcný, institucionální, lokalit o celkovém počtu až 11 619 přístupových bodů), z nichž u rejstříku lokalit byl připravován a testován způsob párování jednotlivých hesel (cca 2 500) rovnou na CAM. V rámci sbírky filmů byla Kateřinou Lounovou a Zdeňkem Váchou započata příprava na import databáze, vytvářené v MS Excel, rovněž do ELZA. Příprava převodu zmiňovaných i dalších databází zhotovených v jiném pořádacím softwaru bude pokračovat i v roce 2025. Převod byl dokončen u tří archivních souborů – 33 Braulík Augustin, 45 Božek

Josef a Romuald a 161 Weitenweber Vilém Rudolf. K 31. 12. 2024 obsahovala ELZA 46832 jednotek popisu a 274 přístupových bodů s 868 vazbami. Ve sledovaném období bylo 8 přístupových bodů změněno (vůči CAMu), 2 schválené, 24 ve stavu ke schválení a ostatní rozpracované.

V průběhu roku 2024 badatelna archivu nadále zajišťovala badatelské služby pro dvě oddělení, Archiv NTM a Archiv architektury při Muzeu architektury a stavitelství (MAS). Stejně jako v předchozím roce, i v roce 2024 byla archivní badatelna otevřena pro veřejnost dva dny v týdnu (úterý a středa, 9:00–17:00). Z důvodu stavebních úprav budovy NTM byla badatelna otevřena pouze do 30. 6. 2024.

V rámci Archivu NTM bylo v roce 2024 zaznamenáno celkem 52 fyzických návštěv (z toho 4 návštěvy pracovníků NTM) 42 badatelů (z toho dvou pracovníků NTM). Ke studiu bylo předloženo 343 manipulačních jednotek či souborů z 33 archivních souborů. Na přípravě materiálu badatelům a badatelkám se podílely všechny pracovnice a všichni pracovníci archivu. Celkem bylo zodpovězeno 110 dotazů týkajících se archivních fondů a sbírek, všechny pro osobní potřebu. Oproti roku 2023 (90 dotazů) je zvýšený počet dotazů za rok 2024 logickým důsledkem půlročního uzavření badatelny.

V rámci akviziční činnosti Archivu NTM byly nově získány tyto archivní soubory či jejich dílčí přírůstky: 533 *Vondřich Augustin* (dílčí přírůstek koupí); 573 *Votoček Emil* (dílčí přírůstek darem); 672 *Janoušek Adolf* (dílčí přírůstek darem); 748 *Sbírka technické dokumentace (Sbírka LA)* (dílčí přírůstky dary a koupí); 749 *Sbírka fotografií a negativů (Sbírka LA)* (dílčí přírůstek koupí); 751 *Sbírka historie letectví (Sbírka LA)* (dílčí přírůstek darem); 796 *Sbírka archiválií různé provenience* (dílčí přírůstek koupí); 808 *Sbírka plakátů a užití grafiky* (dílčí přírůstek darem); 809 *Sbírka oborové dokumentace* (dílčí přírůstky dary a koupí); 810 *Sbírka plaket, medailí, mincí a drobné plastiky* (dílčí přírůstek koupí); 907 *Hypský Eduard* (dílčí přírůstek koupí); 916 *Peterka Jaroslav* (dílčí přírůstek darem); 920 *Kabát Milan* (přírůstek darem); 921 *Husák Pavel* (přírůstek koupí); 922 *Kniha Leopold* (přírůstek koupí); 923 *Slabý František – sbírka diapositivů k historii civilního letectví* (přírůstek darem).

6 ODBOR HLAVNÍHO KONZERVÁTORA SBÍREK

Zajišťuje komplexní péči a ochranu sbírek NTM řízením činnosti jemu podřízených organizačních složek. Těmi jsou odd. restaurátorských děl, odd. restaurování papíru a odd. preventivní konzervace. Základem činnosti odboru byla průběžná kontrola a udržování stálých expozic, a to jak v hlavní budově v Praze na Letné, tak i v mimopražské expozici CSD NTM Plasy a v neposlední řadě i Letenského kolotoče. Mimo fyzickou péči o sbírkové předměty jsou součástí práce odboru i účasti na kontrolách sbírkových předmětů formou pravidelných inventarizací společně s odborem Centrální evidence sbírek a příslušným kurátorem. Zde restaurátor určí fyzický stav konkrétního sbírkového předmětu a v případě hrozícího nebezpečí poškození degradací, či špatným uložením zajistí nápravu.

Na všech odděleních byli během roku přijímáni studenti na odborné praxe. Konkrétně ze Střední průmyslové školy grafické (obor restaurování), Univerzity Pardubice (Fakulta restaurování, Litomyšl). Zájem o odbornou stáž projevila i studentka z Haute École Arc (Neuchâtel, Švýcarsko), která zde pracovala dva měsíce.

Pracovníci odboru se pravidelně účastní odborných seminářů i konferencí. Např. Metodické centrum konzervace – Konference konzervátorů-restaurátorů ve Vrchlabí, Konference Axiell, Národní galerie v Praze (odborné workshopy) a Společnost pro technologie ochrany památek „STOP“ ve spolupráci s NPÚ (odborné semináře a webináře).

Odbor dále zajišťoval kompletní službu pokračování vystěhování sbírkových předmětů z objektů na Masarykově nádraží. Tj. očista, konzervace a přesun do nového depozitáře v Čelákovících CD4. Protože práce byly zadávány externě, bylo třeba vytvořit podklad pro výběrové řízení, vyhodnotit nabídky, uzavřít smlouvu o dílo, předat sbírkové předměty zhotoviteli a následně je zkontrolovat a převzít v novém depozitáři. Šlo celkem o 47 sbírkových předmětů z oddělení strojírenství, technika v domácnosti, elektro a tiskařství.

Pracovníci odboru poskytují pravidelně konzultace a pomoc jiným organizacím, např. konzultace ohledně restaurování fotografií (FAMU), pomoc s odkyselováním dokumentů a plánů (ÚDU). Konzultace i pomoc byly poskytnuty při záchraně předmětů při povodních na severu Moravy 2024. Opětné zprovoznění mrazicího boxu v Čelákovících pomohlo vytopenému Zemskému archivu v Opavě a Městskému muzeu v Krnově. Následně byly archiválie převáženy do vysoušecí komory Národní knihovny v Hostivaři.

Oddělení restaurátorských děl

Oddělení zajišťovalo průběžně stálou údržbu expozic v Praze a v Plasích, zde byly také instalovány nové exponáty. Dále oddělení připravovalo sbírkové předměty pro výstavy: např. Jednotný elektročas, Santini a Velký třesk (hodinky Prim). Také byly instalovány dva nové exponáty v expozici Astronomie. Pokračovalo se s přípravou sbírkových předmětů oddělení železnice, elektrotechniky, informatiky a akustiky pro chystané Muzeum železnice a elektrotechniky na Masarykově nádraží. Pro dlouhodobé uložení byly očištěny předměty ze sbírek domácnost, strojírenství, chemie, a motocykl BSA 750 SU, které byly nevhodně uloženy v objektu na Masarykově nádraží. Dále bylo konzervováno cca 100 předmětů sbírky hornictví, hutnictví z kordu 4, model železničního mostu a výřezy z konstrukce Průmyslového paláce, které byly převezeny a uloženy do nového depozitáře CD4 v Čelákovících.

Restaurátorské dílny připravují i vozy pro účast a prezentaci na srazích historických vozidel. V roce 2024 to byly tyto akce: závod 1000 mil československých s vozy Aero 50, Jawa Minor a Aero 662, prezentace motocyklů Jawa 175 OHV a ESO 500 OHV na akci Historici v Roudnici, Aero 50 a Jawa Minor na závodě Zbraslav-Jíloviště a Jawa Minor a Čechie-Böhmerland na závodě Brno-Soběšice. Pokračuje příprava automobilu Velox do provozního stavu.

Bylo restaurováno 5 kusů sádrových modelů z oddělení stavitelství (například reliéfy s postavami z fasády Obecního domu).

Oddělení restaurování papíru

Toto oddělení má dvě pracoviště. Ateliér restaurování papíru, který se zabývá náročnějším restaurováním archivního materiálu a Vysoušecí pracoviště, které se zabývá konzervačními pracemi širokého spektra sbírkových předmětů, především papíru a souvisejících materiálů, ale i 3D předmětů.

Ateliér restaurování

V oddělení Ateliéru restaurování byly provedeny konzervátorské a restaurátorské zásahy u celkem 854 předmětů. Mezi nimi byly například strojní plánové dokumentace (83 ks), architektonické plány a kresby (125 ks) od architektů J. Zítka, J. Kouly, K. Roškota a P. Janáka. Dále probíhalo konzervování fondu fotografií B. Feuersteina (272 ks), 44 obalů na gramofonové desky a 4 plakáty.

Proběhlo také komplexní restaurování tří rozměrných modelů domů od P. Janáka, vyrobených ze skla, dřeva, papíru a dalších materiálů.

Oddělení se podílí na pravidelných inventarizacích sbírek – mapové sbírky, sbírky architektury a techniky v domácnosti. Při kontrole se sleduje stav předmětů a vybírají se objekty k restaurátorskému zásahu. Na základě inventarizace mapové sbírky bylo přistoupeno k restaurování několika vybraných map, atlasů, pojištěneckých a plastických map – celkem 82 ks.

Restaurátorské zásahy probíhaly také u diapositivů, skleněných a nitrátových negativů (1 557 ks), přičemž se jednalo převážně o čištění a v některých případech i o lepení.

Ateliér restaurování se v roce 2024 podílel na přípravě výstavy „Santini a svět jeho architektury“. V průběhu roku bylo na výstavu zapůjčeno několik Santiniho originálních plánů a dalších dobových exponátů. Oddělení se podílelo na kontrole jejich stavu, asistovalo při převozu a manipulaci s vypůjčenými exponáty.

Vysoušecí pracoviště

Na vysoušecím pracovišti, které se zaměřuje na očistu, kontrolu, ambulantní opravy a ukládání archivního materiálu do nekyselých obalů, bylo zpracováno: 1 558 ks architektonické a strojní plánové dokumentace, 388 ks malířských šablon, 1 961 ks fotomateriálu (převážně skleněných negativů), to vše s pomocí brigádníků. Dále se jednalo o 98 ks rozhlasových přijímačů, 3 ks desek, a 11 ks knih.

Celé oddělení pracovalo na čištění a případné desinfekci 656 kusů plánů soutěží na stavby pražských mostů, které byly silně znečištěny a byly provizorně uloženy v plechové hale A, následně se ukládaly do nové haly CD3. Probíhala také očista nově ukládaných akvizic do depozitárních hal v Čelákovících.

Oddělení preventivní konzervace

Oddělení preventivní konzervace provádělo analýzy a konzultace pro potřeby konzervátorů nebo kurátorů NTM v průběhu celého roku 2024, stejně tak i placené analýzy a konzultace pro externí zájemce (celkem 390 vzorků). V průběhu roku byla dokončena a Ministerstvem kultury ČR certifikována „Metodika pro identifikaci polymerních materiálů ve sbírkách“. V průběhu celého roku probíhala kontrola klimatu jak v depozitářích, tak v expozicích, a s ní spojená spolupráce s provozním oddělením, zajišťujícím obsluhu topení a klimatizací. Pracovníci oddělení zajišťovali vlastními silami udržení klimatu ve výstavních vitrínách, kondicionáním silikagelových kazet a jejich pravidelnou výměnou. Věnovali se též kontrole klimatizovaných vitrín s originálními Santiniho plány v expozici Santini a svět jeho architektury.

7 ODDĚLENÍ DIGITALIZACE

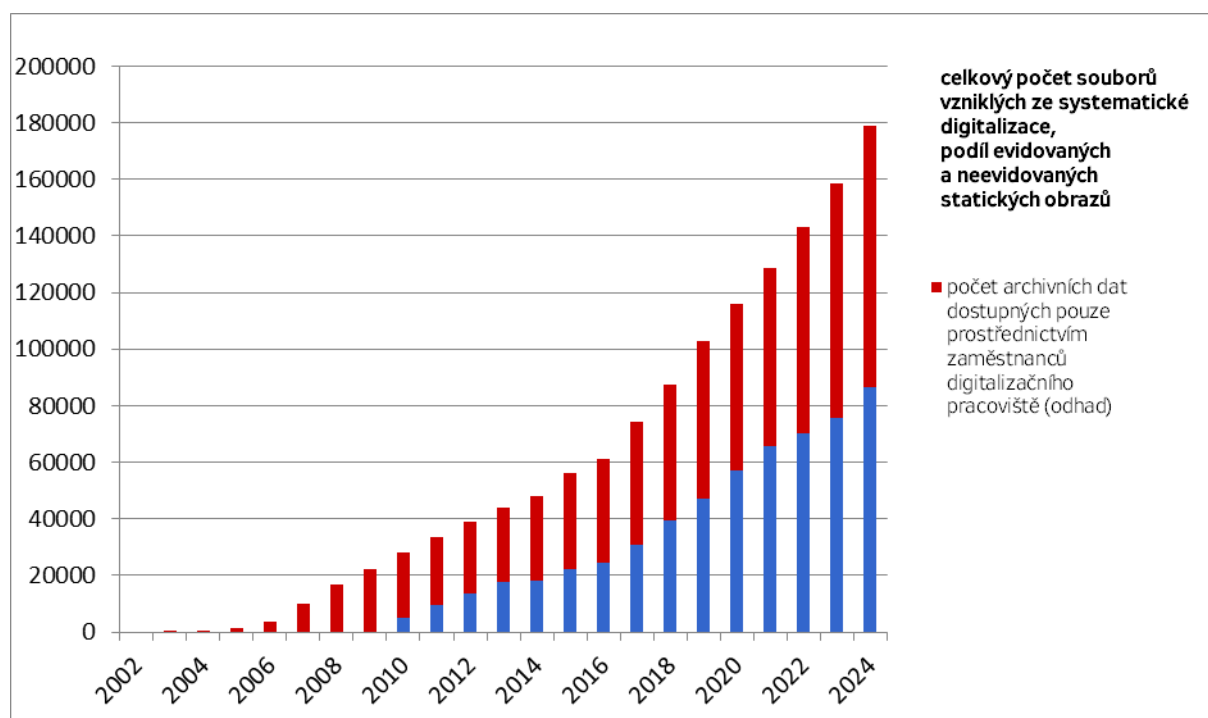
Digitalizační pracoviště během roku 2024 zpracovávalo standardní objednávky digitalizace na fotografování a skenování pro zaměstnance i pro širokou badatelskou veřejnost. Oddělení poskytovalo obrazové podklady pro prezentační, publikační a výstavní projekty NTM, např. výstavu designéra Alexia Appla, pokračovalo ve snímání sbírkových předmětů pro další katalogy rozhlasových přijímačů (cca 700 ateliérových snímků) a kompletní digitalizaci všech ročníků časopisu Radioamatér (cca 700 ateliérových snímků a 4 500 skenů).

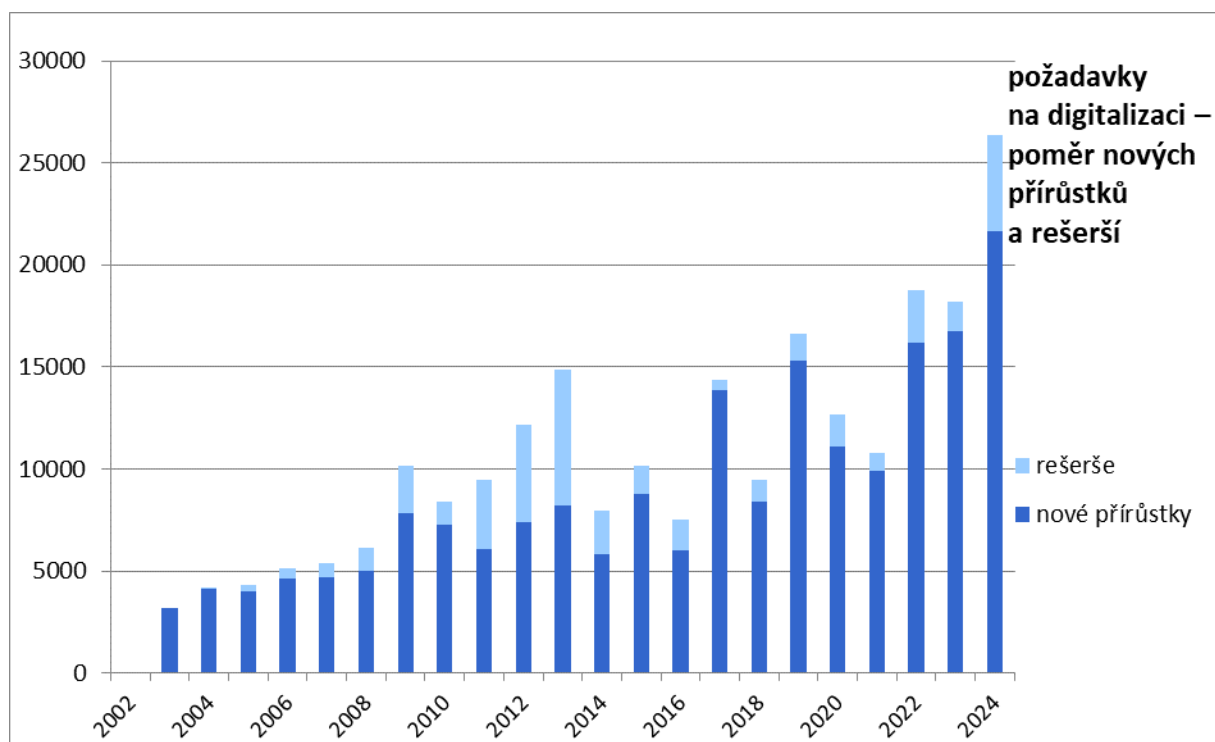
Pokračovalo se také na dlouhodobé systematické digitalizaci fondů a sbírek – dokončení digitalizace některých fondů oddělení průmyslového designu (fond Josef Lahoda, Štefan Malatinec, Petr Švácha, František Jurásek a další), z Archivu NTM sbírka plakátů, fondy Jan Sedlák a NTM, z fotografických souborů zejména František Krátký a tzv. Eliščina sbírka; k dějinám motocyklové dopravy fond Viktor Rindler, ze železniční dopravy výkresy z fondů Ringhoffer, Vagónka Tatra a Josef Smíšek, z architektury se pak snímalo nejvíce materiálu z fondu Kamila Roškota.

Vyřízena byla také řada rešerší na dříve pořízené digitální obrazy (4 732 žádostí). Ke konci roku 2024 bylo v databázi skenů evidováno 86 435 záznamů obsahujících 93 626 souborů. Digitální fotografie (zejména sbírkových předmětů a reportáže z akcí NTM) zůstávají nadále bez evidence. Počet úvazků byl během roku neměnný, na hodnotě 3,2.

V průběhu roku 2024 byla zadána a externě vyhotovena analýza na informační systém na správu digitálního obsahu NTM a na jejím základě zadáno zhotovení projektu; následně bude připravena zadávací dokumentace pro jeho realizaci.

V rámci výzvy č. 0442/2025 Digitalizace kulturních statků a národních kulturních památek III v rámci Národního plánu obnovy byla připravena žádost o zajištění prostředků pro digitalizaci filmových archiválií Archivu NTM.

8.1 INSTITUCIONÁLNÍ PODPORA VĚDY A VÝZKUMU – DLOUHODOBÝ KONCEPČNÍ ROZVOJ VÝZKUMNÉ ORGANIZACE (DKRVO)

Rok 2024 byl prvním rokem nového pětiletého cyklu podpory (koncepce) DKRVO, který úzce navazuje na výzkum prováděný v minulém období. Výzkum je i nadále rozvíjen v pěti oblastech, které postihují celé spektrum vědeckých aktivit a zaměření NTM. Nově došlo pouze k přejmenování jedné z oblastí – původně Historie technologií, nyní Chemické a technologické postupy v muzejnictví. Nový název lépe vystihuje podstatu vědecké práce výzkumného týmu.

První oblastí je **Historie průmyslu a řemesel (1)**, v níž se podařilo monografií Michala Plavce Rozpačité námluvy; Historie leteckého průmyslu v Československu dokončit dlouholetý výzkum na poli dějin českého (resp. československého) leteckého průmyslu a jeho významných představitelů. V roce 2024 byl dokončen výzkum na téma časové synchronizace a standardizace času, a tento byl prezentován formou odborné monografie s názvem Jednotný čas autora Davida Hamra (ve spolupráci s Marcelou Efmertovou, Martinem Dominikem Hrtusem a Davidem Knesplem z FEL ČVUT).

Spolupráce s vídeňskou Austrian Academy of Sciences byla zdárně rozvíjena i v roce 2024, kdy probíhaly práce na dokončení kolektivní monografie vycházející z příspěvků pronesených na mezinárodní konferenci Developing Science Policy in occupied and liberated Europe, ca. 1930s–1960s.

V druhém, rozšířeném vydání vyšly dva katalogy expozic NTM, Katalog expozice Astronomie (Švejda, Antonín) a Katalog expozice Měření času (Kynčl, Radko). Taktéž byl dokončen překlad do německého jazyka rozšířeného vydání monografie o námořním kapitánu Hieronymu Colloredo-Mansfeldovi a vydán pod názvem Hieronymus Colloredo-Mannsfeld – Lebensweg eines österreichisch-ungarischen Kriegsmarineoffiziers (Hořejš, Miloš – Patočka, Jaromír). Jako mimořádný výsledek financovaný z jiných zdrojů, byla vydána monografie Restaurovaná Tatra 77a Evžena Poráka v souvislostech autorského týmu Miloš Hořejš, Jiří Hulák, Pavel Kasík a Petr Kožíšek.

V neposlední řadě byl v rámci nové edice zahájen zcela nový výzkum na téma rakousko-uherské námořnictvo, mapující technický vývoj lodí. Byly dokončeny práce na rukopisu první knihy, která se bude zabývat bitevními loděmi třídy Radetzky. Dále probíhaly práce na rukopisech dalších monografií věnovaných kolejovým vozidlům ve sbírkách NTM a prvnímu sériově vyráběnému vozidlu Tatra 77, byl vypracován a odevzdán scénář pro přípravu dokumentu na téma Šlechta mezi automobily.

Oblast Historie průmyslu se prolíná s oblastí **Historické osobnosti vědy, techniky, průmyslu a podnikání (4)**. Výzkum se zaměřil na osobnosti vědy a techniky, výrobní kapacity a podnikání v průběhu 19. a 20. století. Byl úspěšně zakončen výzkum osudů podnikatele a továrníka Jindřicha Waldese a jím spoluzaložené firmy Waldes a spol., byly dokončeny práce na rozšířeném vydání knihy v anglickém jazyce. Z dalších plánovaných knih byla vydána monografie Živnostenská banka. Role největší národní české banky v procesu industrializace českých zemí v letech 1869–1914 (1918) autora Svatopluka Herce. Tím byla úspěšně završena první výzva v projektu studentských prací, který se zaměřuje na vydávání přínosných disertačních a diplomových prací studentů historických a hospodářských oborů vysokých škol.

V rámci úspěšné spolupráce s Ústavem hospodářských a sociálních dějin UK byla ve dnech 21. – 22. listopadu 2024 v prostorách kinosálu NTM uspořádána mezinárodní konference s názvem Od počátků reklamy k modernímu marketingu. Průzkum trhu a odbytové strategie firem ve střední Evropě od druhé poloviny 19. století do počátku 21. století. V jejím průběhu bylo proneseno více než 30 odborných

příspěvků na dané téma, mapujících různé obory podnikatelské činnosti. Konference zaznamenala velký ohlas nejen u odborné veřejnosti a v průběhu jejího konání ji navštívilo více než 100 posluchačů.

Byly zahájeny práce na projektu zaměřeném na tvorbu specializovaných vyhledávacích databází, které v budoucnu umožní prezentovat archivní materiály uložené v NTM nejen odborné veřejnosti. V roce 2024 probíhaly intenzivně práce na výzkumu věnovaném šlechtické rodině Auerspergů, který dospěl do fáze dokončování rukopisu. V neposlední řadě pak byly zahájeny práce na nových projektech, týkajících se historie firmy Rako a přidružených závodů a osobnosti Františka Křižíka.

V oblasti **Historie záznamové techniky (2)** v edici Krása historické fotografie (KHF) byly vydány dvě monografie v anglickém jazyce. V prvním případě se jednalo o rozšířené vydání knihy na téma amatérské fotografie *Good Light! Organised Amateur Photography 1889–1950* (Hrubá, Michaela – Scheufler, Pavel – Štanzel, Tomáš), v druhém pak o rozšířené vydání knihy na téma vývoje fotografie v souvislosti se sbírkami NTM *The History of Photography and the National Technical Museum's Collection* (Štanzel, Tomáš). V této edici vyšla také monografie *Čeští fotografové* ve sbírce NTM autorky Michaely Hrubé, která čtenářům představuje tvorbu významných českých fotografů Bufky, Šmírouse, Binka a Paďouka, uloženou ve sbírkách NTM. Edice KHF tak v současné době čítá již osm velmi kvalitních monografií, přinášejících nové poznatky v daném oboru, které jsou velmi oceňovány nejen odbornou veřejností.

Rovněž pokračovaly práce na dalším dílu monografie o rozhlasových přijímačích uložených ve sbírkách NTM, zahrnující léta 1930–1945, který navazuje na již vydaný první díl zahrnující roky 1923–1930. Také při zpracování tématu historie Lisovny gramofonových desek výzkum významně pokročil.

V oblasti **Historie architektury a stavitelství (3)** byl v roce 2024 dokončen rozsáhlý projekt mapující architekturu v období protektorátu Čechy a Morava zveřejněním specializované online mapy, která poprvé uceleně představuje soubory map, plánů a dobových fotografií vybraných lokalit. V druhém, rozšířeném vydání vyšel *Katalog expozice Architektura, stavitelství a design* (Krajčí, Petr – Ebel, Martin – Hejný, Lukáš – Pauly, Johanna – Hulák, Jiří). Jako mimořádný výsledek financovaný z jiných zdrojů byla vydána monografie zabývající se historií hřebčína v Kladrubech nad Labem autorů Martina Ebela a Ivany Ebelové *Dějiny císařského hřebčína v Kladrubech nad Labem*.

Byly zahájeny práce na rozsáhlém projektu ve spolupráci se Státním oblastním archivem v Praze, jehož cílem je představit stavbu jako předmět historického bádání. Další projekt, navazující na již proběhlé výzkumy na téma stavebních řemesel, se zaměřuje na oblast vývoje vytápění. Oba projekty vyústí ve výstavy v hlavní budově na Letné, resp. v CSD NTM Plasy, v roce 2026.

Rovněž byly zahájeny práce na monografiích na téma vzniku nových budov středních škol v meziválečném Československu, srovnání stavebního vývoje dvou významných děl architektury – vily Tugendhat v Brně a Müllerovy vily v Praze-Střešovicích a edici vzpomínek zakladatele moderní československé reklamy Miroslava Sutnara, který rovněž stál u zrodu Reklamního klubu československého i Spolku komerčních inženýrů.

Byly zahájeny práce na výstavě a katalogu *Vytápění (proměny otopných systémů)* / CSD NTM Plasy, plánovaných na rok 2026 (spolupráce: M. Ebel, J. Chaloupka, L. Hejný, K. Kroftová, Š. Hejnic). Byl rozpracován podklad libreta. Projekt se zaměří i na shrnutí vývoje ve druhé polovině 19. století a na počátku 20. století v souvislosti se zdokonalením lokálních topidel a nástupem centrálních teplovodních a parních vytápění.

Probíhal sběr materiálu a archivní průzkum pro publikaci *Dřevěné podlahy a parkety* (monografie, 2027, M. Ebel). U vybraných zásadních materiálů proběhlo dendrochronologické datování.

V poslední z oblastí **Chemické a technologické postupy v muzejnictví (4)** byla připravena a certifikována Metodika pro identifikaci syntetických polymerů ve sbírkách, která má za cíl významně zkvalitnit metody průzkumu a preventivní konzervace sbírkových předmětů. Dále byla uskutečněna řada

měření sad bronzových slitin o různém (přesně definovaném) složení jako první krok k vytvoření zcela nové podkladové databáze na základě měření standardů. Tato bude sloužit ke konečnému vyhodnocení využití techniky LIBS spolu s dalšími metodami elementární analýzy pro analýzu složení kovových slitin.

V rámci podpory DKRVO pokračovaly výzkumné práce v oblasti metod molekulové spektroskopie (Ramanova spektroskopie a FTIR spektroskopie), které byly využity pro potřeby restaurátorských dílen NTM, ale i pro školy a širší odbornou veřejnost (soukromé restaurátory, pracující na obnově movitých i nemovitých památek). Průběžně byly doplňovány databáze FTIR spekter syntetických pigmentů a dalších standardů a databáze Ramanových spekter. Identifikace metalických vrstev vzorků probíhala metodou LIBS; databáze LIBS spekter byla rozšířena o spektra standardů slitin odpovídajících složení historických bronzů a byl analyzován soubor archeologických bronzů.

8.2 VISK MK ČR

VISK 5 – RETROKON. Retrospektivní konverze historického fondu knihovny Národního technického muzea

Cílem projektu pro rok 2024 bylo pokračování v retrokatalogizaci katalogů historických fondů knihovny NTM. Do elektronického katalogu knihovny NTM bylo podle platných katalogizačních pravidel RDA nově zkatalogizováno 3 415 knižních jednotek. Retrokatalogizaci bylo nutné provádět vždy souběžně s fyzickou kontrolou jednoho každého svazku. Nově vzniklé kvalitní bibliografické záznamy byly následně zpřístupněny na webových stránkách v rámci elektronického katalogu NTM a zároveň i ve vyhledávacích Jednotné informační brány a Oborové informační brány ART. Všechny záznamy byly též předány do Souborného katalogu ČR – CASLIN.

VISK 9 – Rozvoj souborného katalogu CASLIN a souboru národních autorit. Zapojení knihovny NTM do tvorby národních autorit a harmonizace jmenných autorit vytvořených v systému Tritius

V roce 2024 probíhala tvorba národních autorit a tím i rozšiřování jejich databáze podle specializace knihovny na dějiny vědy, techniky a průmyslu. Součástí tohoto procesu byla harmonizace databáze lokálních autorit v knihovním systému Tritius knihovny NTM s autoritami Národní knihovny a kontrola duplicit národních a lokálních autorit. Celkem bylo opraveno 10 000 záznamů.

8.3 NAKI MK ČR

V roce 2024 pokračovaly práce na konsorciálním projektu FHS UK, ČVUT a NTM – Dvě století železnice v českých zemích, kulturní, socioekonomické a dopravně technické aspekty vývoje českých (československých) železnic.

Projekt je zacílen na výzkum kulturního, sociálního, ekonomického a dopravně technického vývoje železnic v českých zemích / Československu. Zkoumá železnici v širokém kontextu vývoje společnosti a její modernizace, k níž železnice významně přispěla.

Hlavním cílem ve druhém roce řešení bylo pokračování v systematické heuristice v domácích, rakouských a německých archivech, muzeích a knihovnách. Na prvním místě probíhaly rešerše vhodných zdrojů využitelných pro další práci na projektu. Z nasbíraného materiálu započala příprava textů pro kolektivní monografii zaměřenou na každodennost na české železnici, která je výstupem pro rok 2025. Přípravována byla též výstava s názvem „Co stvořilo železnici, co stvořila železnice“, stěžejní výstup NTM pro rok 2025.

- **Rozvoj depozitárního areálu Čelákovice**

Registrační číslo: CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_026/0001625

Operační program: Integrovaný regionální operační program (IROP)

Místo realizace: Čelákovice, Středočeský kraj

Celkový rozpočet projektu: 128 200 383,44 Kč

Předmětem projektu byla výstavba nové depozitární haly CD04 v areálu NTM v Čelákovících. Zhotovitelem stavby byla společnost IMOS Brno, a.s. Dokončením stavebních prací v únoru 2023 vznikla dlouho očekávaná a potřebná, v pořadí již čtvrtá, moderní depozitární hala. Její existence zlepší podmínky uložení sbírkových předmětů NTM a v neposlední řadě také umožní realizaci projektu vybudování Muzea železnice a elektrotechniky (MŽE NTM) na Masarykově nádraží, o jehož financování bylo rozhodnuto Usnesením vlády České republiky č. 53 ze dne 21. 1. 2019. V areálu budoucího MŽE NTM, v prostorách bývalého depa kolejových vozidel nádraží Praha – střed, byly umístěny sbírkové předměty, které po dokončení konzervačních prací bylo možno přemístit do nově vybudované haly CD04 v Čelákovících. Konzervaci sbírkových předmětů provedla společnost BRADNA RESTAUROVÁNÍ, s. r. o.

V roce 2023 byl proveden audit operace ze strany Auditního orgánu MFČR. Audit byl ukončen bez zjištění a potvrdil způsobilost všech auditovaných prostředků.

Veškeré plánované aktivity projektu byly řádně dokončeny k datu ukončení realizace projektu (30. 6. 2023). Závěrečné Zpráva o realizaci a Žádost o platbu byly schváleny ze strany ŘO IROP bez identifikace nezpůsobilých výdajů. Projekt se nachází v období udržitelnosti. Byla podána a ŘO IROP schválena Zpráva o udržitelnosti za období 1. 11. 2023 až 31. 10. 2024.

- **Rozvoj depozitárního areálu Čelákovice II.**

Registrační číslo: CZ.06.3.33/0.0/0.0/17_099/0007815

Operační program: Integrovaný regionální operační program (IROP)

Lokalizace: Čelákovice, Středočeský kraj

Celkový rozpočet projektu: 33 059 739,00 Kč

Předmětem projektu bylo vybudování depozitní plochy pro dlouhodobé uložení rozměrných a těžkých předmětů, konzervovat a přemístit na tuto plochu vybrané rozměrné sbírkové předměty a postavit nový vstupní objekt do depozitárního areálu Čelákovice zajišťující funkce vrátnice a centrálního velína pro bezpečnostní a monitorovací systémy v celém areálu. V roce 2022 byly stavební práce pozastaveny z důvodu odstoupení NTM od smlouvy o dílo pro její podstatné porušení. V následném zadávacím řízení byl vybrán náhradní zhotovitel spol. RONELI Stavby SE, který v říjnu 2023 práce na objektu dokončil.

Konzervaci rozměrných předmětů provedla společnost Kontrapost, s. r. o., veškeré plánované aktivity projektu tak byly řádně dokončeny k datu ukončení realizace projektu.

Závěrečné Zpráva o realizaci a Žádost o platbu byly schváleny ze strany ŘO IROP bez identifikace nezpůsobilých výdajů. Projekt se nachází v období udržitelnosti.

- **Restaurování kolejových vozidel ze sbírky Železničního muzea NTM**

Registrační číslo: CZ.06.3.33/0.0/0.0/17_099/0007820

Operační program: Integrovaný regionální operační program (IROP)

Lokalizace: Chomutov, Ústecký kraj

Celkový rozpočet projektu: 50 524 700,23 Kč

V rámci projektu byly kompletně zrestaurovány 3 parní lokomotivy: 210.001 *Serényi*, 411.019 *Conrad Vorlauf* a 464.102 „*Ušatá*“. Do projektu byly zařazeny lokomotivy, které jsou velmi cenné z pohledu dokumentačního a zároveň první dvě z nich jsou v současné době poškozeny dlouhodobým nevyhovujícím způsobem uložení. Cílem projektu je zlepšit podmínky uchování sbírkových předmětů, zastavit jejich desítky let trvající degradaci a uvést je do vystavovatelného stavu, lokomotivu 464.102 do provozuschopného stavu. Restaurování parní lokomotivy 210.001 *Serényi* realizovala společnost Railway Capital, a. s., restaurování parní lokomotivy 411.019 *Conrad Vorlauf* s tendrem a lokomotivu 464.102 *Ušatá* provedla společnost 1. Kolínská lokomotivní s. r. o.

Restaurované lokomotivy byly převezeny do Železničního depozitáře v Chomutově. Veškeré plánované aktivity projektu byly řádně dokončeny k datu ukončení realizace projektu 31. 12. 2023. Závěrečné Zpráva o realizaci a Žádost o platbu byly schváleny ze strany ŘO IROP bez identifikace nezpůsobilých výdajů. Projekt se nachází v období udržitelnosti.

- **Restaurování NKP Tatra 77a**

Registrační číslo: CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_059/0004618

Operační program: Integrovaný regionální operační program (IROP)

Lokalizace: Plasy, Plzeňský kraj

Celkový rozpočet projektu: 6 737 703,00 Kč

Předmětem projektu bylo restaurování NKP automobilu Tatra 77a a jeho prezentace v nové expozici v Plasích. Restaurování automobilu Tatra 77a probíhalo v dílnách společnosti ECORRA, spol. s r. o. v Kopřivnici. V březnu 2024 bude nová expozice zpřístupněna veřejnosti.

Veškeré plánované aktivity projektu byly řádně dokončeny k datu ukončení realizace projektu 31. 12. 2023. Závěrečné Zpráva o realizaci a Žádost o platbu byly schváleny ze strany ŘO IROP bez identifikace nezpůsobilých výdajů. Projekt se nachází v období udržitelnosti.

- **Expozice středověkých stavebních strojů**

Registrační číslo: CZ.06.4.59/0.0/0.0/16_073/0010517

Operační program: Integrovaný regionální operační program (IROP)

Lokalizace: Plasy, Plzeňský kraj

Celkový rozpočet projektu: 15 630 447,83 Kč

Cílem projektu byla obnova a oživení památkově chráněného objektu a jeho využití pro nové kulturní a vzdělávací služby. Uvedený hlavní cíl naplnil projekt prostřednictvím obnovy interiérové části budovy ležáckých sklepů v areálu Kláštera Plasy, kterou realizovala společnost Konsit, a. s. Podařilo se tak dosáhnout zvýšení celkové hodnoty areálu památky a doplnění nabídky unikátního projektu památkové obnovy CSD NTM Plasy. Expozice byla veřejnosti zpřístupněna v červenci 2022. Podstata expozice tkví ve dvou replikách středověkých stavebních strojů – jeřábu a beranidle. Došlo tak k vhodnému využití zatím nepřístupných prostor v komplexu národní kulturní památky, k jejich ochraně a zabezpečení a zároveň také k trvalému uplatnění replik a jejich zpřístupnění veřejnosti.

V roce 2023 navštívilo novou expozici 9 648 osob a byl naplněn (splněn) monitorovací indikátor.

Veškeré plánované aktivity projektu byly řádně dokončeny k datu ukončení realizace projektu 30. 09. 2022. Závěrečné Zpráva o realizaci a Žádost o platbu byly schváleny ze strany ŘO IROP bez identifikace nezpůsobilých výdajů. Projekt se nachází v období udržitelnosti. V roce 2024 byla podána a schválena první zpráva o udržitelnosti projektu, která zahrnovala vykazání závazného indikátoru „Zvýšení očekávaného počtu návštěv podporovaných kulturních a přírodních památek a atrakcí“. Indikátor se podařilo bez problémů naplnit.

- **Zvýšení zabezpečení objektu Rotunda I. v Železničním depozitáři NTM Chomutov**

Registrační číslo: CZ.06.04.04/00/22_033/0001227

Operační program: Integrovaný regionální operační program (IROP 2021–2027)

Lokalizace: Chomutov, Ústecký kraj

Rozpočet projektu: 25 302 387,86 Kč

V roce 2022 byla registrována projektová žádost v novém programovém období 2021–2027. Projektový záměr spočívá ve stavebních pracích týkajících se rekonstrukce silnoproudé elektroinstalace objektu, doplnění slaboproudé instalace včetně všech navazujících bezpečnostních technických systémů (EVS, EPS, CCTV) a výměny celkem 22 ks sekčních drážních vjezdových vrat pro železniční vozidla. Cílem projektu je zvýšení zabezpečení významného depozitárního objektu a v něm uložených sbírkových předmětů včetně zlepšení péče o ně pořízením nové skladové a manipulační techniky. Žádost o podporu prošla úspěšně procesem hodnocení a byla ze strany Centra pro regionální rozvoj České republiky doporučena na ŘO IROP k financování. S ohledem na omezenou alokaci výzvy byl projekt zařazen mezi tzv. náhradní projekty.

- **Adaptace objektu Ležácké sklepy na depozitární prostory Národního technického muzea v CSD Plasy – 1. etapa**

Registrační číslo: CZ.06.04.04/00/22_052/0003667

Operační program: Integrovaný regionální operační program (IROP 2021–2027)

Lokalizace: Plasy, Plzeňský kraj

Rozpočet projektu: 41 616 919,56 Kč

V roce 2023 muzeum registrovalo projektovou žádost v novém programovém období 2021–2027. Předmětem projektu je adaptace památkově chráněného objektu (resp. první etapa části, která doposud rekonstrukcí neprošla). Účelem adaptace je dát objektu smysluplnou funkci studijního depozitáře v rámci Centra stavitelského dědictví NTM v Plasích. Navržené stavební úpravy a pořízené vybavení je plánováno tak, aby vznikl kvalitní a funkční depozitář stavebních prvků, který bude navíc v určitém režimu i přístupný odborné veřejnosti a dalším zájemcům.

Žádost o podporu prošla úspěšně výběrem a byla ze strany Řídicího orgánu IROP schválena k financování.

10 PŘEDNÁŠKOVÁ, PEDAGOGICKÁ ČINNOST

10.1 PŘEDNÁŠKOVÁ ČINNOST V NTM

10.1.1 Přednáškový cyklus

- PLAVEC, Michal, 26. února 2024, Národní technické muzeum/Klub za starou Prahu, 493. hovory o Praze, přednáška „*Jak změnily Prahu spojenecké nálety?*“
- PLAVEC, Michal, 21. října 2024, Národní technické muzeum/Klub za starou Prahu, 499. hovory o Praze, přednáška „*Oskar Kafka. Co měl příbuzný spisovatele Franze Kafky společného s automobily, aviatikou a Prahou?*“

10.1.2 Konference a semináře a účast pracovníků NTM na nich

- Dne 11. 4. 2024 se v CSD NTM Plasy konala konference „*Dějiny staveb*“.
 - EBEL, Martin: „*Břidlice a eternit!*“
- Dne 14. 4. 2024 se v NTM uskutečnil XII. ročník leteckého historického semináře s účastí zahraničních kolegů „*Věrní zůstaneme! Letectva v době mnichovské krize a okupace Čech a Moravy 15. března 1939 / We will remain faithful! Air Forces during the Munich Crisis and the Occupation of Bohemia and Moravia on 15 March 1939. 85. výročí zlomové události / 85th Anniversary of the Turning Point*“.
 - PLAVEC, Michal: „*Luftwaffengruppenkommando 3 za mnichovské krize a okupace v březnu 1939*“
- Ve dnech 17. – 18. 4. 2024 se konala v NTM mezinárodní multidisciplinární konference „*Researching the Past, Advancing the Future of Medicine*“ o uplatňování poznatků z výzkumu dějin a archeologie medicíny v současné praxi.
 - BUREŠOVÁ, Lucie: „*WORKSHOP on Traseology Analysis of Metal Artefacts*“
 - PLAVEC, Michal: „*Pressure chambers in aviation medicine of the Czechoslovakia 1925–1950*“
 - STEJSKAL, Ondřej: „*A Walk Through Time: Exploring the History of Joint Replacements*“

- Ve dnech 21.–22. 11. 2024 se v NTM ve spolupráci s Ústavem hospodářských a sociálních dějin UK uskutečnila mezinárodní konference s názvem *Od počátků reklamy k modernímu marketingu. Průzkum trhu a odbytové strategie firem ve střední Evropě od druhé poloviny 19. století do počátku 21. století*.
 - HOŘEJŠ, Miloš: „*Miroslav Sutnar (1902–1987) a reklama pro firmu Jawa v letech 1933–1943*“
 - KRÁLOVÁ, Hana: „*Marketingové strategie firmy Waldes a spol.*“

- Dne 27. 11. 2024 se uskutečnilo v NTM XLIV. symposium Z dějin geodézie a kartografie.
 - ŠVEJDA, Antonín: „(Ne)známí výrobci měřických přístrojů 18. a 19. století“
- Dne 4. 12. 2024 se v NTM konal 61. seminář z dějin hutní výroby.
 - PLAVEC, Michal: „Šternberská železárna v Darové na přelomu 18. a 19. století“
- Dne 5. 12. 2024 se v NTM konal 114. ročník hornického semináře.
 - PLAVEC, Michal: „Šternberské kamenouhelné doly na radnickém panství na přelomu 18. a 19. století. Těžba v letech 1831 až 1838“

10.2 PŘEDNÁŠKOVÁ ČINNOST MIMO NTM

- EBEL, Martin:
 - přednáška „Autenticita. Současnost a stavitelské dědictví“. Muzeum hlavního města Prahy, Studijní a dokumentační centrum Norbertov, 20. 2. 2024.
 - Přednáška „Používané krytiny v tradičním městském stavitelství“. Konference: Tradiční městské stavitelství 19. a počátku 20. století, architektura a urbanismus 19. a 20. století. Fakulta stavební ČVUT v Praze, 23. 10. 2024.
- EBEL, Martin – CHALOUPEK, Jakub – KROFTOVÁ, Klára:
 - přednáška „Historické shrnutí s přihlédnutím k zachovaným krytinám na historických objektech“. Konference: Obnova památek 2023 – Historické podlahy, Studio Axis, 19. 3. 2024.
- HEJNÝ, Lukáš
 - přednáška „Creating a reference collection of building materials, elements and constructions in CSD NTM Plasy, principles and issues of creating a collection“. Belgie, Amay, La Paix-Dieu – Agence Wallonne du Patrimoine: 4th European Meeting Matériauthèques – Libraries of architectural heritage materials, 5. 11. 2024.
 - Přednáška „Musealization of the material essence of architectural heritage, presentation of the dissertation, its focus and basic research questions“. Belgie, Amay, La Paix-Dieu – Agence Wallonne du Patrimoine: 4th European Meeting Matériauthèques – Libraries of architectural heritage materials, 5. 11. 2024.
- HAMR, David:
 - přednáška: „Ve službách přesnosti – mechanické časomíry ve sbírkách Národního technického muzea“. Konference Historie matematiky ve studijním středisku UK na zámku v Poděbradech, 19. 8. 2024.
- HOŘEJŠ, Miloš:
 - Přednáška: „Knížecí větve rodiny Kinských, osudy rodu, pro Městský úřad Slaný, 18. 5. 2024.
 - Přednáška: „Změny způsobů trávení volného času v prostředí středoevropských šlechtických rodů po roce 1918 na příkladu cestování“, odborná konference Ústavu historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice: Každodenní život aristokracie ve 20. a 21. století. Identita, paměť, transformace, 4. 12. 2024.

- přednáška: „Nacistická osídlovací politika v Protektorátu Čechy Morava versus korupce. Obecně prospěšná osídlovací a bytová společnost v Praze pod drobnohledem kontrolních orgánů“, mezinárodní konference: Korupce – klientelismus – krize v Evropě 1789–1989, Praha - Národní archiv, 19. – 20. 9. 2024.
- HULÁK, Jiří:
 - „Prvních 55 let“ (design elektrospotřebičů Elektro-Praga a ETA). V rámci prezentace „ETA v práci designérů“ (společně se stálým externím designérem ETA Zdeňkem Veverkou). Týden poznání, Planeta Hlinsko, 24. a 25. 9. 2024.
 - Přednáška o designérské tvorbě Stanislava Lachmana s komentovanou prohlídkou výstavy Stanislav Lachman zblízka (za účasti Jany Johanny Pauly). Městská galerie MY Jablonec nad Nisou, 22. 10. 2024.
- KAUFMANOVÁ, Olina — PLAVEC, Michal:
 - přednáška „*Jak se Hrabal povznesl. Plavba balonem nad Kerskem v září 1993 a osoba Ivo Vodseďálka*“, Kino Sokol Nymburk, mezinárodní vědecká konference ke 110. výročí narození „*Bohumil Hrabal neidylický. Přehlížené a ukryté aspekty jeho díla*“, 26. 4. 2024.
- KLEINOVÁ, Jana:
 - *Budova klatovského soudu na pozadí díla architekta Bedřicha Bendelmayera*, přednáška v rámci konference *JUDr. Antonín Schauer a jeho doba*, Klatovy 18. – 19. 1. 2024.
- PLAVEC, Michal:
 - přednáška „*Veřejné vzlety Ing. Jana Kašpara v letech 1910 a 1911*“, Vlastivědné muzeum Olomouc/Vlastivědná společnost muzejní Olomouc, 14. 2. 2024.
 - přednáška „*První letadlo nad Jihlavou. Životní osudy místního rodáka Karla Stohanzla (1879–1945), který přistál ve městě v srpnu 1911*“, Muzeum Vysočiny Jihlava, 5. 3. 2024.
 - přednáška „*Věrní zůstaneme! Mnichovská krize v září a říjnu 1938 a okupace 15. března 1939 v historii Nymburka a okolí*“, Městská knihovna Nymburk, 12. 3. 2024.
 - přednáška „*Okupace Českokamenicka v říjnu 1938 a přilet nacistických generálů letectva do Dolní Kamenice v dubnu 1939. Fotografie z pozůstalosti Ulricha Ferdinanda Kinského a jeho manželky Mathildy*“, Česká Kamenice, 21. 3. 2024.
 - přednáška „*Часткова мобілізація восени 1921 року в Підкарпатській Русі. Повстання в селі Вишково / Částečná mobilizace na podzim 1921 v Podkarpatské Rusi. Vzpoura v obci Vyškovo*“, Užhorodská národní univerzita, Міжнароднаекспертна дискусія „*Витоки демократичного врядування на Закарпатті: до 100-річчя від дня проведення перших демократичних парламентських виборів у регіоні*“, 22. 3. 2024.
 - přednášky „*Vladimír Mandl: Vizionář kosmického věku*“. Přípomínka 125. výročí narození Vladimíra Mandla, zakladatele kosmického práva, přednáška „*Letec a teoretik kosmonautiky Vladimír Mandl*“, Semlerova rezidence, Západočeská galerie Plzeň, 9. 4. 2024.
 - přednáška „*Hledání prapůvodního jazyka a hovory s anděly. Dr. John Dee mezi alchymisty na dvoře císaře Rudolfa II. (1584–1591)*“, Kittelovo muzeum Pěňčín/Krásná, 10. 4. 2024.
 - přednáška „*Battle of the Danube River. The Royal Air Force aircraft against river tankers and river shipping and mining of the river (April — August 1944)*“, Slovenské technické múzeum/Múzeum dopravy Bratislava, Slovenská republika, mezinárodní vědecká konference „*European Network of River Museums, 9th Meeting of partners*“, 13. 5. 2024.
 - přednáška „*Slucké povstání. Boje Běloruské lidové republiky proti bolševické okupaci (říjen-prosinec 1920/The Slutsk Uprising. The struggle of the Belarusian People's Republic against the Bolshevik occupation (October — December 1920)*“, Vojenský historický ústav Praha, mezinárodní vědecká konference „*Nepravdivelná válka/Irregular Warfare*“, 18. 6. 2024.
 - přednáška při odhalení pamětní desky u rodného domu „*Jindřich Brouček. Osobní pilot Tomáše Bati*“, kavárna Kina Koruna, Břeclav, 13. 7. 2024.
 - přednáška u příležitosti 15. ročníku Balonů nad Chrudimí „*Vzduchoplavecký novinář Jaroslav Kalva*“, divadlo Karla Pippicha, Chrudim, 3. 8. 2014.

- přednáška „*Mladá Boleslav kolébkou aviatiky (1909–1912)*“, Letecké muzeum Metoděje Vlacha Mladá Boleslav, 28. 8. 2024.
- přednáška „*Proti Němcům i bolševikům. Československý pilot Bedřich Starý ze Sobíňova*“, kino Družba Chotěboř, 12. 9. 2024.
- přednáška „*Nobilitační listiny Jonase Pausta z Libštátu / Die Adelsurkunden von Jonas Paust von Liebstadt*“ a spolu s PhDr. Markem Ďurčanským, Ph.D., přednáška „*Labe a jeho role dopravní tepny na česko-saské hranici za třicetileté války / Die Elbe und seine Rolle als Verkehrsader auf der böhmisch-sächsischen Grenze während des 30-jährigen Krieges*“, přednáškový sál, Magistrát města Děčín, II. ročník mezinárodní vědecká konference z historie plavby, obchodu a života na Labi II. Jahrgang der Tagung zur Geschichte der Schifffahrt, des Handels und des Lebens auf der Elbe „*Labské slapy mezi Čechami a Míšní. Historie plavby, obchodu a života (nejen) na českém dolním Labi a saském horním Labi / Die Stromschnellen der Elbe zwischen Böhmen und Meißen. Geschichte der Schifffahrt, des Handels und des Lebens (nicht nur) auf der böhmischen Unterelbe und der sächsischen Oberelbe* (VI. ročník semináře z historie plavby, obchodu a života na Labi / VI. Jahrgang des Seminars zur Geschichte der Schifffahrt, des Handels und des Lebens auf der Elbe)“, 19. 9. 2024.
- přednáška „*Korupční aféra arcivévody Leopolda Salvatora*“ Národní archiv Praha, mezinárodní vědecká konference „*Korupce – klientelismus – krize v Evropě 1789–1989 / Corruption – Clientelism – Crisis in Europe 1789–1989*“, 20. 9. 2024.
- přednáška „*Aviatik Milan Rastislav Štefánik na srbské frontě (září–listopad 1915)*“, Hvezdáreň a planetárium Milana Rastislava Štefánika v Hlohovci, Slovensko, mezinárodní vědecká konference „*Štefánik a veda*“, 7. 10. 2024.
- přednáška „*Vltava, Labe, nebo Dunaj? Vývoz jihočeské tuhy v první polovině 19. století*“, výstaviště Holešovice Praha, vědecká konference „*Vltavský epos*“, 23. 10. 2024.
- přednáška „*Mapa radnického panství z konce 18. století v kontextu barokní kartografie, Státní okresní archiv Plasy, VII. ročník tematických přednášek, podzim 2024*“, 4. 11. 2024.
- přednáška „*Kamillo Körner (1868–1943). Profesor a oběť holocaustu Kamillo Körner (1868–1943) / Professor und Holocaust-Opfer*“, Collegium Bohemicum Ústí nad Labem, mezinárodní konference „*Vysídlení vzdělanosti, duševního vlastnictví a vzpomínkové kultury / Verdrängung von Bildung, geistigem Eigentum und Erinnerungskultur*“, 23. 11. 2024.
- přednáška „*Velitel rakousko-uherského námořního letectva Václav Voseček a jeho skon v Bukově*“, Muzeum města Ústí nad Labem, 3. 12. 2024.
- přednáška (spolu s PhDr. Markem Ďurčanským, Ph.D.) „*Cesty ke vzdělání — škola včera a dnes*“, Kino Sokol Nymburk, Nymburský historický podzim 2024, 9. 12. 2024.
- PLAVEC, Michal — BENDOŮVÁ, Eva (Technická univerzita Liberec):
- přednáška „*Airport Layout. Geometry as a Key Science in Airport Design during the first half of 20th Century*“, Pedagogická fakulta Masarykova univerzita Brno, mezinárodní mezioborový vědecký workshop „*Geometry in Society. A Historical Perspective*“, 13. 6. 2024.
- STEJSKAL, Ondřej:
- přednáška „*Vliv vyšší teploty na součinitel tření při lisovacích procesech*“ na konferenci České tribologické společnosti s názvem „*Tribologické problémy v praxi*“, 27. 11. 2024.
- ŠVEJDA, Antonín:
- přednáška „*Produkce českých geodetických přístrojů od 16. do 20. století*“, VUT Brno, 17. 5. 2024.
- přednáška „*Naše mapy od minulosti do dneška*“, VUT Brno, 19. 5. 2024.
- přednáška „*Čeští flašinetáři a výroba flašinetů v českých zemích*“, TM Brno, 17. 6. 2024.
- VÍTEK, František:
- Přednáška (beseda) pro děti ZŠ na téma Historie a současnost těžby a vše kolem hornictví. 14.3. 2024 ZŠ Komenského Praha 6.

10.3 PEDAGOGICKÁ ČINNOST

- EBEL, Martin:
 - Přednášky k archivnímu průzkumu v rámci předmětu „Stavebněhistorický průzkum“, České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

- HULÁK, Jiří:
 - Dějiny a teorie designu 1 a 2 (celý rok 2024), Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
 - Dějiny designu (zimní semestr 2024/2025, Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, Ústav konstruování, Odbor průmyslového designu

- KOCICHOVÁ, Iva:
 - Muzejní studia: Péče o návštěvníka (ZS 2024/2025), Filozofická fakulta, Univerzita Karlova

- KOPECKÁ, Ivana:
 - Moderní materiály, Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze
 - Forenzní analýza, VŠCHT Praha

- STEJSKAL, Ondřej:
 - Výuka předmětu Vývoj techniky v rámci doktorandského studia na FS ČVUT

11 EDIČNÍ A PUBLIKAČNÍ ČINNOST

V roce 2024 druhým rokem pokračovalo v činnosti oddělení publikační a ediční, založené, aby naplnilo požadavky na vydávání rostoucího počtu knih a na zvyšující se administrativu a odborné řízení s tím spojené. Oddělení má za úkol přípravu a vydávání publikací a koordinaci publikační činnosti v rámci NTM. Tuto činnost vykonává v úzké spolupráci s oddělením vědy a výzkumu dle edičního plánu. Rozsáhlá knižní produkce NTM pokračuje díky své odborné a vizuální hodnotě v trendu vydávání kvalitních knih pro odbornou i širokou veřejnost. Veškeré publikace vychází s anglickým resumé, některé dvojjazyčně. Práce oddělení se v roce 2024 zaměřila na koncepční otázky vydávání publikací (grafika, tisk apod.).

11.1 EDIČNÍ ČINNOST

V roce 2024 byly vydány následující tituly:

HRUBÁ, Michaela. *Good light! : organised amateur photography 1889-1950*. First edition. [Praha]: Národní technické muzeum, 2024. 315 stran : Beauty of historical photography series ; volume 6. ISBN 978-80-7037-421-4.

HRUBÁ, Michaela. *Čeští fotografové ve sbírce NTM : Vladimír Jindřich Bufka, Josef Binko, Rudolf Paďouk, Karel Šmirous*. Vydání první. [Praha]: Národní technické muzeum, 2024. 316 stran : Krása historické fotografie ; svazek 8. ISBN 978-80-7037-424-5.

ŠTANZEL, Tomáš. *The history of photography and the National Technical Museum's collection*. First edition. Prague: National Technical Museum, 2024. 230 stran. Krása historické fotografie = Beauty of historical photography; volume 7. ISBN 978-80-7037-422-1.

HAMR, David a kol. *Jednotný čas*. První vydání. Praha: Národní technické muzeum, 2024. 155 stran. ISBN 978-80-7037-423-8.

KRAJČI, Petr et al. *Katalog expozice Architektura, stavitelství a design*. Druhé doplněné vydání. Praha: Národní technické muzeum, 2024. 299 stran. ISBN 978-80-7037-427-6.

KYNČL, Radko. *Katalog expozice Měření času*. Druhé rozšířené vydání. Praha: Národní technické muzeum, 2024. 231 stran. ISBN 978-80-7037-429-0.

ŠVEJDA, Antonín. *Katalog expozice Astronomie*. Druhé rozšířené vydání. Praha: Národní technické muzeum, 2024. 237 stran. ISBN 978-80-7037-428-3.

EBEL, Martin, KODERA, Pavel a HEJNÝ, Lukáš. *Průvodce Centrem stavitelského dědictví NTM Plasy*. Druhé, rozšířené vydání. Praha: Národní technické muzeum, 2024. 222 stran. ISBN 978-80-7037-426-9.

HOŘEŠ, Miloš, ed. a HULÁK, Jiří, ed. *Restaurovaná Tatra 77a Evžena Poráka v souvislostech*. Praha: Národní technické muzeum, [2024], ©2024. 126 stran. ISBN 978-80-7037-419-1.

BACHTÍK, Jakub a KROUPA, Jiří a MACEK, Petr. *Jan Blažej Santini a svět jeho architektury*. První vydání. Praha: Národní technické muzeum Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2024. 423 stran. ISBN 978-80-7037-431-3.

Reburber PETROF

Ministr kultury ČR Martin Baxa navštívil stánek NTM na veletrhu Svět knihy Praha 2024.

V roce 2024 byla za výrazný výzkumný počín oceněna publikace Dobré světlo – organizovaná amatérská fotografie (Michaela Hrubá a kolektiv) v soutěži fotografických publikací vydaných ve Střední a Východní Evropě v letech 2023 a 2024, kterou uspořádal Stredoeurópsky dom fotografie v Bratislavě.

11.2 PUBLIKAČNÍ ČINNOST

- DVOŘÁK, Stanislav ŠVEJDA, Antonín:
 - České mechanické kalkulačky. In: *Z dějin geodézie a kartografie* 21, s. 54–74 (v přípravě).
- EBEL, Martin – CHALOUPEK, Jakub – KROFTOVÁ, Klára:
 - Krytiny – historické shrnutí s přihlédnutím k zachovaným krytinám na historických objektech. In: *Obnova památek 2024 – střešní krajina*, Studio Axis 2024, s. 33–49. ISBN: 978-80-906722-4-4
- EBEL, Martin – EBELOVÁ, Ivana:
 - *Dějiny císařského hřebčína v Kladrubech nad Labem*, Kladruby nad Labem 2024. ISBN 978-80-908538-4-3. 196 stran.
- EBEL, Martin:
 - Dřevěné podlahy – přehled a nové poznatky. In: *Dějiny staveb 2023*, 2023. Plzeň 2024, s. 17–26. ISSN 1803-0777.
 - Hrst vzpomínek na ateliér stavebněhistorických průzkumů SÚRPMO. Petr Macek a ateliér stavebněhistorického průzkumu. *Zprávy památkové péče* 84, 2024, č. 3, s. 403–405. ISSN 1210-5538.
- HOŘEJŠ, Miloš:
 - Diana – lovecký zámek Kolowratů. In: *Svět myslivosti* 1/2024, s. 58–60.
 - Johann Pálffy na loveckých stezkách v Africe (I.). In: *Svět myslivosti* 2/2024, s. 58–60.
 - Johann Pálffy na loveckých stezkách v Africe (II.). In: *Svět myslivosti* 3/2024, s. 58–60.
 - Czernnský pivovar v Dymokurech v první polovině 20. století, aneb adaptace pivovaru v nových tržních podmínkách formou vlastní sítě hostinců. In: *Pivo v turbulentních časech*. Acta Universitatis Purkynianae, Facultatis Philosophicae, Studia Historica 30, Ústí nad Labem 2024, s. 154–177.
 - Specializovaná mapa – *Relikty architektonické a urbanistické přestavby českých zemí z doby nacistické okupace*, Nmap, <https://protarch.ntm.cz>, 2024
- HULÁK, Jiří – HOŘEJŠ, Miloš (eds.):
 - *Restaurovaná Tatra 77a Evžena Poráka v souvislostech*. NTM, Praha 2024, ISBN 978-80-7037-419-1, 126 s.
- KOPECKÁ, Ivana – POLÁKOVÁ, Lucie:
 - Metodika pro identifikaci syntetických polymerů ve sbírkách. Certifikovaná metodika č. 309 Ministerstva Kultury ČR, Národní technické muzeum, Praha 2024 (<http://www.nusl.cz/ntk/nusl-668410>)
- PATOČKA, Jaromír – HOŘEJŠ, Miloš:
 - Hieronymus Colloredo-Mannsfeld – Lebensweg eines österreichisch-ungarischen Kriegsmarineoffiziers. NTM, 2024, 225 s.
- PLAVEC, Michal:
 - *Ryzí příběh piva z hor. Jeden a půl století hanušovického piva*. Zlín : Pivovar Holba Hanušovice 2024. 100 s.
 - K. u. K. Fliegerkompanie 1. w Beskidach (sierpień — listopad 1914 r.). Historia ładowania jednego samolotu w Króliku Wołoskim. In: OLEJKO, Andrzej, REJMAN, Krzysztof (edd.), *Bieszczadzkie Lwy 1914/1915. Tom II. Krew na Połoninach. Wielka Wojna na obu brzegach Sanu i jej skutki*. Rzeszów : Carpathia 2024, s. 183–190. ISBN 978-83-972189-0-1.
 - Luftwaffenkommando 8. Letecké operace ve Slezsku, na Moravě, v Čechách a Lužici v květnu 1945. In: KAISEROVÁ, Kristina (ed.), *Poslední rok druhé světové války na území Říšské župy Sudety a Protektorátu Čechy a Morava 1944–1945*. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně 2024, s. 19–54. ISBN 978-80-7561-459-9.
 - Pilot Milan Rastislav Štefánik na srbské frontě. In: BARTOŠ, Petr, KOVÁŘ, Štěpán Ivan, PLAVEC, Michal (edd.), *Milan Rastislav Štefánik. Astronom a vzduchoplavec*. Sezimovo Ústí: Hvězdárna Františka Pešty 2024, s. 10–37. ISBN 978-80-88281-07-8.

- Žitavské pivo v kultuře zemí koruny české 14. a 15. století. Od založení města do válek husitských. In: VESELÝ, Martin (ed.), *Pivo v turbulentních časech. Acta Universitatis Purkynianae Facultatis Philosophicae Studia Historica* 30. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně 2024, s. 41–45. ISBN 978-80-7561-495-7.
- Battle of the Danube River. The Royal Air Force aircraft against river tankers and river shipping and mining of the river (April – August 1944). In: VARGOVÁ, Lenka (ed.), *Renewing Museums River Museums and their Publics — New Approaches. European Network of River Museums (EnoRM) 9th meeting. Conference proceedings, 13.–15. May 2024, Bratislava*. Gdańsk : ENoRM & Narodowe Muzeum Morskie w Gdansk 2024, s. 84–116. ISBN 978-83-64150-71-5.
- Jak se rodí komunista? Antonín Janoušek (1877–1941). In: *Paginae Historiae. Sborník Národního archivu* 32/1, 2024, s. 247–273. ISSN 1211-9768.
- Oskar Kafka. Motocyklista a aviatik, příbuzný slavného spisovatele. In: *Roš Chodeš. Věstník židovských náboženských obcí v českých zemích a na Slovensku*, listopad 2024, s. 18-19. ISSN 121074 68.
- PETROFOVÁ, Ivana – VACULÍK, Ivan – MLATEČKOVÁ, Kristýna – HULÁK, Jiří:
- *Reburber 17 – PETROF 160 – Klavír jako technické dílo*. NTM, Praha 2024, ISSN 1805-4773, 64 s.
- SVOBODOVÁ, Eva – KOPECKÁ, Ivana:
- Možnosti spektroskopické analýzy modelových vzorků moderních pigmentů. *Chemické Listy*, 1182 (únor 2024), s. 111–117. <https://doi.org/10.54779/chl20240111>
- ŠVEJDA, Antonín:
- Katalog expozice Astronomie. Druhé rozšířené vydání. Praha: Národní technické muzeum, 2024, ISBN 978-80-7037-428-3, 240 s.
- VÁCHA, Zdeněk – LACHMAN, Tomáš:
- Celodenní setkání odborné skupiny specializovaných archivů České archivní společnosti v letech 2023–2024. *Archivní časopis*, 74/2024, č. 2, s. 178–184

12 PREZENTAČNÍ ČINNOST

V Praze na Letné, v jedné z největších muzejních budov u nás, jsou v 16ti stálých expozicích a krátkodobých výstavách na sedmi podlažích k vidění sbírky muzea z mnoha oborů technické a průmyslové historie i současnosti. Konají se zde vědecké konference a semináře, workshopy pro žáky a studenty všech úrovní škol i komentované prohlídky a odborné přednášky pro širokou veřejnost. Budova je přístupná celoročně.

Naproti hlavní budově v Letenských sadech se již od roku 1894 nachází Letenský kolotoč, který je součástí muzejních sbírek. Po kompletní opravě v roce 2022 je během letní sezony přístupný veřejnosti.

Moderní muzeum stavitelství Centrum stavitelského dědictví NTM Plasy je situováno v opraveném hospodářském areálu památkově hodnotného plaského kláštera. Atraktivní formou seznamuje s jednotlivými etapami stavby domu, ale i středověkými stavebními stroji. V rozsáhlém areálu se pořádají vzdělávací a vědecké akce a řada výstav. Muzeum je přístupné od jara do podzimu.

V původním železničním depu v Chomutově je situován Depozitář kolejových vozidel NTM, který je od jara do podzimu rovněž zpřístupněn veřejnosti. Návštěvníci zde naleznou téměř 100 kolejových vozidel nejrůznějších typů: lokomotivy, salonní, osobní i motorové vozy, elektrické a motorové lokomotivy i historické drezíny.

V prostorách Masarykova nádraží, nejstaršího nádraží v Praze, v památkově chráněných objektech bývalých dílen, připravuje NTM velký expoziční projekt věnovaný tématům železnice a elektrotechniky. Zatím bývá tento objekt zpřístupněn veřejnosti formou dnů otevřených dveří.

12.1 VÝVOJ NÁVŠTĚVNOSTI

měsíc	NTM PRAHA-Letná					CSD NTM PLASY			ŽD NTM CHOMUTOV			NTM celkem	
	expozice	edukace	knihovna	archivy	ostatní akce	expozice	edukace	ostatní akce	expozice	edukace	ostatní akce	expozice celkem	vše celkem
leden	17 474	692	49	19	428	0	0	0	0	0	0	17 474	18 662
únor	25 531	658	53	26	393	82	61	14	0	0	0	25 613	26 818
březen	23 202	633	52	24	744	1323	21	94	307	0	47	24 832	26 447
duben	18 459	788	62	31	2 258	2 257	260	863	1 292	0	0	22008	26 270
květen	21 505	1 127	28	31	2 695	3 060	367	320	1 248	0	0	25813	30 381
červen	18 575	788	0	33	1441	3 574	804	120	1 112	0	15	23261	26 462
červenec	21 852	0	0	11	99	4 667	0	0	2 315	0	0	28 834	28 944
srpen	21 426	55	0	0	0	5 345	41	27	2 345	0	0	29 116	29 239
září	16 376	320	48	38	1469	2 265	116	16	766	0	0	19 407	21 414
říjen	23 660	841	46	19	19 321	2 901	889	0	1 088	0	0	27 649	48 765
listopad	18 278	939	52	23	593	437	291	12	0	0	0	18 715	20 625
prosinec	18 035	315	49	14	1506	0	0	0	0	0	0	18 035	19 919

12.2 EXPOZICE A VÝSTAVY

12.2.1 Expozice

- **NTM Praha**

V NTM byly provedeny rozsáhlé opravy v rámci periodické údržby expozic ve spolupráci se správou budov a restaurátorskými dílnami. Proběhla obměna předmětů ze sbírkového fondu v expozici astronomie, kde bylo instalováno obří primární zrcadlo dalekohledu – 88 cm. Byly opraveny interaktivní systémy v expozici foto-kino, diaprojektory na diarámečky 5 x 5 cm a proběhla generální oprava, čištění a seřízení spektroskopu. Znovu byla zprovozněna jednotka Experimental truck a byl vyroben poutač s návodem k použití. V expozici Fotografický ateliér byla provedena generální oprava distribučního a registračního systému výroby dusíku pro daguerrotypické vitríny a pravidelná údržba a kontrola výrobní jednotky dusíku.

- **CSD Plasy**

Tatra 77a – od zázraku k vaku a zpět

V nové expozici Tatra 77a – od zázraku k vaku a zpět mohou návštěvníci obdivovat čerstvě restaurovaný černý osobní automobil Tatra 77a z roku 1937 ze sbírky Národního technického muzea, který je zde představen ve všech souvislostech. Seznámit se mohou s provozním příběhem vozu, který patřil českoněmeckému podnikateli Evženu Porákovi a je součástí souboru národní kulturní památky, s vývojem a historií vozů Tatra 77, resp. 77a, které jsou významným tuzemským příspěvkem ke světovému vývoji automobilu, i s využitím aerodynamiky u konstrukcí automobilů obecně.

Významná část expozice je věnována restaurování vozu. Důležité místo zaujaly digitální, haptické a další multimediální složky, které vědomí souvislostí umožňují zesílit, stejně jako zprostředkovat je návštěvníkům s různým druhem postižení. Expozice, jež je umístěna v historické garáži z roku 1912, tak prezentuje téma komplexně a otevřeně všem, včetně návštěvníků s různými typy znevýhodnění.

Expozici podstatně doplňuje průvodce v aplikaci TourStories, určené pro mobilní telefony. Díky ní mají návštěvníci možnost si ze svého vlastního přístroje poslechnout vyprávění kurátora Arnošta Nezmeškala, nahlédnout do interiéru vozu a prohlédnout si další obrazový materiál související s provozní historií a restaurováním Tatra 77a, který se již nevešel na výstavní panely. Vyvinula ji společnost GoodShape, která s Národním technickým muzeem dlouhodobě spolupracuje.

Ve stávajících expozicích stavitelství v Plasích došlo k úpravě vitríny v oddílu Okna – dveře, byla nově instalována vitrina s historickým stavebním kováním na oknech a dveřích (byly využity výstupy z výstavy v roce 2021 „Stavební zámečnictví“).

12.2.2 Výstavy

- NTM Praha

100 let je jen začátek. Český rozhlas 1923–2023

18. 5. 2023 – 18. 2. 2024

Stěžejní výstavní projekt roku 2023 byl připraven ve spolupráci Národního technického muzea a Českého rozhlasu. Výstava byla otevřena v den, kdy Český rozhlas oslavil stoleté výročí. Radio-Journal, jak se i tehdy stanice jmenovala, byla druhou stanicí po BBC, která nabídla svým posluchačům pravidelnou veřejnou rozhlasovou službu. Záměrem výstavy bylo vylíčit sto let technického i programového vývoje rozhlasu i dnešní roli moderního veřejnoprávního média. Velkoryse koncipovaná výstava připomněla významné rozhlasové osobnosti a události, program a hudbu v jednotlivých obdobích i překotný vývoj výrobní, přenosové a vysílací techniky. Vystaveny byly vzácné exponáty ze sbírek NTM a výstavu doprovázel bohatý program pro veřejnost, živé vysílání z muzea a akce pro rodiny s dětmi. Připraveny byly i pravidelné workshopy pro školy.

Antonín Viktor Barvitijs: moderní architekt za času historismu

31. 5. 2023 – 28. 4. 2024

Výstava „Antonín Viktor Barvitijs: moderní architekt za času historismu“ vznikla při příležitosti 200. výročí architektova narození a poskytla pohled na celek jeho tvorby. Jednalo se o první výstavu věnovanou Antonínu Barvitijsovi po více než sto letech. Její jádro tvořily výkresy z Archivu architektury a stavitelství NTM, doplněné fotografiemi ukazujícími současný stav Barvitijsových staveb, modelem Lippmannovy vily v Bubenči a zápůjčkami artefaktů provedených podle Barvitijsových návrhů.

Dveře budoucnosti dokořán

28. 6. 2023 – 31. 3. 2024

Národní technické muzeum otevřelo výstavu „Dveře budoucnosti dokořán. České inovace, které zazářily na světové výstavě EXPO 2020 v Dubaji“. K vidění byly dvě desítky hi-tech inovací, které dohromady vytvořily imaginární udržitelné město budoucnosti.

Výstava ukázala šetrné formy získávání, ukládání i využívání energie, nové způsoby, jak chránit a čistit vodu, vzduch, zem nebo recyklovat materiály a pěstovat plodiny, ryze české nanotechnologie šetřící vzácné zdroje, ale také chránící zdraví člověka. Město budoucnosti bylo ukázkou toho, jak se doplňují a propojují různé vědecké obory a aplikace – od informatiky a energetiky přes strojní a materiálové inženýrství po botaniku a nanotechnologie.

Bourec v plastiku, Výroba umělých textilních vláken v Československu

11. 10. 2023 – 25. 2. 2024

Národní technické muzeum představilo formou malého výstavního formátu zajímavé téma vývoje a výroby umělých textilních vláken se zaměřením na situaci v Československu. Zpracováním tohoto tématu zároveň připomnělo 110. výročí od narození Otto Wichterleho, který vedl výzkumný tým při vývoji tuzemského polyamidového vlákna, které dostalo dnes již všeobecně známý obchodní název Silon.

Textovou a grafickou část výstavy v několika vitrínách doplnila i malá ukázka předmětů ze sbírek NTM, které odkázaly jak na samotnou průmyslovou výrobu umělých textilních vláken, tak představily sortiment konkrétních textilních výrobků, jež byly z těchto vláken vytvořeny.

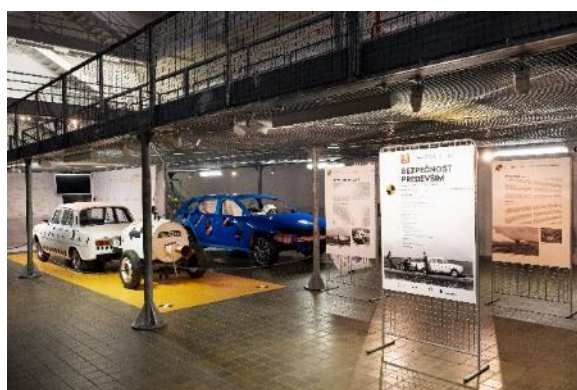

Bezpečnost především

25. 10. 2023 – 26. 5. 2024

Národní technické muzeum ve spolupráci se ŠKODA AUTO otevřelo výstavu, jež byla věnovaná tzv. crash testům, které hrají významnou roli při navrhování současných automobilů tak, aby v nich lidé případnou nehodu přežili s minimálními důsledky na jejich život a zdraví.

Výstava s názvem Bezpečnost především prezentovala tematiku zkušebních nárazových testů, které u nás byly poprvé uskutečněny v roce 1972 u vozů ŠKODA. Podrobně popisuje jejich historii, technická vybavení pracovišť i současnou podobu testování bezpečnosti vozů ŠKODA AUTO. Dnešní crashová laboratoř ŠKODA provádí zkoušky podle přísných kritérií koncernu VW a nezávislých sdružení spotřebitelů v Evropě (Euro NCAP) i Austrálii, Indii, Číně, v Latinské Americe a na dalších trzích. V Národním technickém muzeu byla vystavena replika původní sestavy vozu Škoda 100 včetně repliky urychlovacího vozíku poháněného párou. Zajímavý byl rovněž řez karosérií aktuálního vozu Škoda Octavia se zaměřením na bezpečnostní prvky karosérie.

Santini a svět jeho architektury

7. 12. 2023 – 5. 1. 2025

Národní technické muzeum otevřelo výstavu „Santini a svět jeho architektury (1723–2023)“, která je věnována výjimečnému baroknímu architektovi, tvůrci ve stylu tzv. barokní gotiky, jehož třísté výročí úmrtí jsme si 7. prosince 2023 připomněli. Jeho vrcholným dílem je poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou, který je významnou památkou světového kulturního dědictví UNESCO. Národní technické muzeum touto výstavou připomnělo světový význam předního českého barokního architekta, který byl po dlouhou dobu opomenut a teprve v posledních sto letech je znovu objevován. Ve výstavě byly postupně vystaveny originální plány jeho staveb zapůjčené z klášterů Melk, Zwettl, Rajhrad a z Moravské galerie. K vidění byly dále modely a fotografie Santiniho staveb. Výstavu připravili ve spolupráci kurátorů z NTM autoři z Univerzity Karlovy a z Masarykovy univerzity v Brně. Výstava vznikla za finanční podpory ministerstva kultury.

PETROF 160 – klavír jako technické dílo

10. 4. 2024 – 13. 7. 2025

Výstava „PETROF 160 – klavír jako technické dílo“ vznikla při příležitosti 160. výročí založení firmy, která je jedním z nejvýznamnějších evropských výrobců akustických pianin a klavírů. Výstava umožňuje nahlédnout do historie i současnosti této významné české firmy a přibližuje proces a technické pozadí vzniku nástrojů, jejichž zvuk se rozeznívá po celém světě a šíří dobré jméno českého řemesla. Výstava je společným příspěvkem Národního technického muzea a společnosti PETROF k Roku české hudby.

Ambiciózně koncipovaný projekt přibližuje návštěvníkům českého výrobce světového formátu s dlouhou tradicí a zároveň umožňuje návštěvníkovi nahlédnout do zákulisí výroby těchto jedinečných nástrojů. Lidský faktor má ve výrobě klavírů své stálé a nezastupitelné místo a výsledný produkt závisí na hodinářské přesnosti a souhře mnoha specialistů. Ve výstavě se setkává technika, technologie, řemeslo a design a zároveň naučná linka s možností poslechu i oddechu.

Ve výstavě by návštěvníci neměli přehlédnout klavír Ant. Petrof z roku 1865, klavír Neo-Bechstein – PETROF z roku 1933, pianolu PETROF 1929, klavír PETROF 173 BREEZE se samohrajícím systémem z roku 2024 či nástroj MAGIC EGG z roku 2018.

Alexius Appl – zaostřeno na design

29. 5. 2024 – 13. 10. 2024

Národní technické muzeum otevřelo po dvou letech další výstavu zaměřenou na průmyslový design. Pod názvem Alexius Appl – zaostřeno na design se tentokrát představila výstava k 80. narozeninám jednoho z nejpozoruhodnějších tvůrců „druhé silné generace“ českých průmyslových designérů, doc. akad. soch. Alexia Appla (1944).

Aplovo pozoruhodné, mnohostranné a zároveň velmi konzistentní dílo zahrnuje neobvykle široké rozpětí od průmyslového designu nástrojů, náradí, kolejových vozidel a prací pro elektrotechnický průmysl přes design svítidel, interiérů a městského i výstavního mobiliáře až po sochařskou i malířskou tvorbu.

S Houkačkou po Praze aneb automobily zachraňující životy

12. 6. 2024 – 8. 6. 2025

Dopravní halu Národního technického muzea obohatil soubor historických sanitních automobilů z majetku Zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy. Pražská záchranka je jedna z vůbec nejstarších na světě a ve výstavě je možné vidět historické vozy z posledních dekád, které mapují část její dlouhé historie. K vidění jsou sanitky značky Mercedes Benz, Ford, ŠKODA.

Součástí výstavy je výběr defibrilátorů ze sbírky NTM, které představují klíčový prvek v arсенálu zdravotnické záchranné služby, neboť umožňují okamžitou intervenci při život ohrožujících arytmiích, a zvyšují tak šance na přežití pacientů s náhlou srdeční zástavou. K vidění je i soubor přístrojů různých výrobců, které se podílely na zásazích profesionálních českých civilních i vojenských zdravotnických pracovníků v terénu.

České mozky léčí svět

19. června 2024 – 12. ledna 2025

Výstava přibližuje inovativní české postupy v oblasti farmacie, chirurgie, protetiky, nanotechnologií, lázeňské péče, veterinární péče a také v oblasti bádání a předávání vědeckých informací. Národní technické muzeum představuje výběr předmětů ze své sbírky zdravotnické techniky, které se vážou k významným momentům českých dějin zdravotní péče i každodennosti českých zdravotnických profesionálů.

Při pohledu do historie i na současné lékařské postupy je patrné, že z území České republiky se do světa dostala řada objevů a technologií, které pomáhají lidem na všech kontinentech čelit nemocem. Vedle známých jmen jako je Gregor Johann Mendel, Jan Janský, Otto Wichterle či Antonín Holý představuje výstava v Národním technickém muzeu i ta méně známá. Vybrané předměty z muzejní sbírky NTM dokládají, že výroba zdravotnické techniky má u nás hluboké kořeny. Produkci podniku Chirana ve Staré Turé, zahájenou už v roce 1935, reprezentuje přenosný jednobáňový elektrokardiograf Biocard a elektronkový kauter Minitom. Pokrok dosažený skupinou dýchací a anestetické techniky Chirana ukazuje přístroj Anemat N8 z roku 1968. Z ordinace pražského rodinného lékaře Václava Vítů, založené roku 1935, je představena šlapací zubní vrtačka a tonometr. Inovativní přístroje české výroby reprezentují například kardiostimulátory TESLA Valašské Meziříčí. Vystaveny jsou

přístroje a předměty, které pomohly českým zdravotníkům dosáhnout přelomových výsledků jako například mimotělní oběh a dialyzační přístroje používané v IKEM. Na výstavě je možné zhlédnout protézy končetin z konce 19. století, elektrickou odporovou tavicí píčku zubního lékaře z téže doby, vojenský polní rentgen, ale i přístroje spojené s kontroverzní senzací přelomu 19. a 20. století – elektroléčbou.

Historický vývoj zeměměřictví

9. 10. 2024 – 20. 3. 2025

Výstava vznikla při příležitosti 70 let od vzniku Výzkumného ústavu geodetického, topografického a kartografického. V textech, obrazovém materiálu i na ukázce přístrojů a pomůcek z vývojových dílen VÚGTK je představena historie i současnost této veřejné výzkumné instituce, jejíž společenský přínos je mimořádný.

Na výstavě jsou k vidění přístroje a pomůcky z vývojových dílen VÚGTK, z nichž některé jsou součástí sbírek NTM. Mezi ty, které vybralo muzeum, patří předměty z šedesátých a sedmdesátých let 20. století – cirkumzenitál k současnému určení zeměpisné šířky a délky, trojúhelníky pro vynášení pravoúhlých souřadnic, kruhový koordinátograf sloužící k vynášení polárních souřadnic do plánů a map při katastrálním měření a grafoteodolit pro polohové mapování v důlním prostředí.

VÚGTK zapůjčil do výstavy např. čidlo hydrostatické nivelace, které je používáno při sledování výškových posunů na základových deskách turbogenerátoru a reaktoru na Jaderné elektrárně Temelín, další typy cirkumzenitálu, prototyp elektrooptického dálkoměru, měřicí a kartografické pomůcky.

Velký třesk! Zrození prvních československých náramkových hodinek

6. 11. 2024 – 30. 3. 2025

Výstava připomíná mimořádný triumf domácího průmyslu, vznik prototypu prvních československých hodinek SPARTAK a jejich zavedení do průmyslové výroby v Novém Městě nad Metují pod značkou PRIM.

Na výstavě jsou prezentovány nejen samotné hodinky, řada ikonických modelů, z nichž nejcennější je prototyp hodinek Spartak, zapůjčený Technickým muzeem v Brně, ale také různé přístroje a přípravky. Cennou výpověď nabízí dosud neprezentovaná technická dokumentace zapůjčená firmou ELTON hodinářská, a. s., pokračovatelkou novoměstské výroby hodinek Prim. S využitím 3D technologií výstava přibližuje návštěvníkům konstrukční, výrobní a materiálové zvláštnosti strojů mechanických náramkových hodinek.

Technické skvosty: Příběhy obnovy a inovace z Evropských fondů

12. 12. 2024 – 6. 4. 2025

Panelovou výstavu menšího charakteru připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Představeny jsou zde výjimečné projekty technických a kulturních památek, které byly revitalizovány s podporou Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) a financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR).

Na výstavě mohou návštěvníci obdivovat příběhy a výsledky obnovy významných technických památek z různých koutů České republiky. Mezi prezentovanými projekty najdeme například:

Baťův mrakodrap, tzv. jednadvacítku, kdysi nejvyšší administrativní budovu v Československu, sloužící dnes po modernizaci úřadům i veřejnosti, Důl Jan Šverma v Žacléři, jehož historická úpravna uhlí a těžní věž byly zachráněny před zánikem, Vodní hamr v Dobřívě, unikátní evropskou technickou památku, která přibližuje tradici železářství a hamernictví, „Slovenskou strelu“, legendární rychlíkový

vůz, který se díky projektu stal opět provozuschopným. Je zde prezentována rovněž obnova tří parních lokomotiv ze sbírky Národního technického muzea včetně plně provozní lokomotivy 464.102 z roku 1940. Výstava představuje i další projekty, které zajistily obnovu a dlouhodobou ochranu těmto významným památkám a zvýšily jejich odolnost vůči vnějším vlivům, čímž přispěly k jejich zachování jako historického i kulturního dědictví.

- **NTM CSD Plasy**

Centrum stavitelského dědictví Plasy vede k účtě ke stavebnímu dědictví, zprostředkovává hlubší porozumění a pohled do stavební historie, předává tradiční dovednosti, přináší inspiraci a potěšení. V roce 2024 zde mohli návštěvníci zhlédnout následující výstavy:

Projekční pás Émila Reynauda

27. 3. – 28. 10. 2024

Zajímavou novinkou roku 2024 bylo vystavení kopie fragmentu projekčního pásu Émila Reynauda k představení *Autour d'une Cabine* (Okolo kabiny) z roku 1894. Tento ručně malovaný fragment animované grotesky ze sbírek Národního technického muzea je zapsán do mezinárodního registru Pamět světa UNESCO. Jedná se o jedinečný doklad rané filmové techniky, kterou její autor předstihl bratry Lumièrovy.

Motocykly ČZ s příběhem

27. 3. – 28. 10. 2024

Nová výstava Motocykly ČZ s příběhem prezentuje dvě desítky motocyklů značky ČZ. Motocykly se značkou ČZ se sériově vyráběly 65 let. Za tu dobu se v jejich sedlech vystříдалo několik generací jezdců, branami továrny ve Strakonicih a v dalších pobočných závodech prošly tisíce zaměstnanců. Pojem „Čezeta“ se stal součástí naší kultury. Ve výstavě je toto téma představeno z poněkud jiného pohledu, než bývá u motocyklových výstav běžné. Nejsou představeny jen zajímavé stroje značky ČZ, ale s řadou motocyklů lze spojit pozoruhodné (někdy bohužel velmi smutné) příběhy a některé z nich jsou v této výstavě připomenuty, jako např. ČZ 350 typ 510 1978, jeden z řady podnětných, ale v sérii nerealizovaných projektů Ing. Pudila. Výstava též připomíná významnou legendu československého motokrosového sportu, spojenou s motocykly ČZ – Jiřího Churavého, rodáka ze severního Plzeňska.

Tradiční stavitelství za císaře Franze Josefa

27. 3. – 28. 10. 2024

Výstava Tradiční stavitelství za císaře Franze Josefa vznikla ve spolupráci NTM a Fakulty stavební ČVUT v Praze. Návštěvníkům přiblížila stavební boom druhé poloviny 19. století a počátku 20. století vyvolaný potřebou ubytovat lidi přicházející za prací, který v tomto období kulminoval ve všech velkých českých a moravských městech a jehož projevy do značné míry určily vizuální charakter městského prostoru. Výstava ukázala nejen charakteristické prvky stavebních konstrukcí, ale také život na sklonku Rakousko-uherské monarchie skrze vizuální, zvukové a interaktivní instalace, které návštěvníky přenesly o 100 až 150 let do minulosti.

Stavba roku

27. 3. – 28. 10. 2024

Výstavu oceněných staveb 30. ročníku prestižní celorepublikové soutěžní přehlídky STAVBA ROKU si mohli návštěvníci prohlédnout ve venkovní expozici Centra stavitelského dědictví NTM Plasy. K vidění byly všechny oceněné stavby a dále také projekt, jemuž byl udělen titul v soutěžní přehlídce Zahraniční stavba roku 2023.

Vystavovaly následující instituce: Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Svaz podnikatelů ve stavebnictví, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

Praha kamenná

27. 3. 2024 – 28. 10. 2024

Ve venkovní expozici CSD na Malém dvorku byla umístěna expozice vývoje kamenického řemesla od 9. století pod názvem Praha kamenná, autorského kolektivu Michala Cihly. Výstava odpovídá na otázky, jaké stopy po historických nástrojích se našly na pražských historických stavbách a artefaktech z kamene a jak tyto nástroje vypadaly. Výstava dále mapuje opracování kamene od románského období po 20. století, dokumentuje vývoj tradičního řemesla na uceleném území Pražské památkové rezervace a v její blízkosti. Téma je zasazeno do kontextu evropského vývoje kamenického řemesla.

Ejpovický tunel – dlouhodobá výstava do konce roku 2025

27. 3. 2024 – 28. 10. 2024

Vlakem z Prahy do Plzně bezpečně, pohodlně a za méně než hodinu. Součástí nutnou k uskutečnění tohoto cíle je rekonstrukce železniční trati mezi městy Rokycany a Plzeň. Vedle úpravy vlastní trati, stanic a nástupišť byla stěžejní záležitostí výstavba tunelu Ejpovice.

Tunel vede pod terénními útvary Homolka a Chlum, je tvořen dvěma jednokolejnými tunelovými troubami a jeho délka činí zhruba 4150 m. Trať mezi Rokycany a Plzní se tak pomocí tunelu zkrátila z původní délky 20,2 km o více než šest kilometrů. Ražba tunelu byla provedena strojem TBM S-799 – Viktorie, největším v ČR.

Příběh vizionáře. J. Kaplický – dlouhodobá výstava

27. 3. 2024 – 28. 10. 2024

Jméno Jana Kaplického je spojeno s nezemělitelně smělou futuristickou architekturou, odvahou experimentovat s novými tvary i materiály, nekonečnou fantazií nacházející svůj zdroj v přírodě, s pohledem upřeným do budoucnosti. Některá jeho díla se už stihla stát ikonami moderní architektury. Cílem Národního technického muzea bylo vytvořit v Centru stavitelského dědictví v Plasích prostor pro ty, kteří se chtějí s dílem Jana Kaplického seznámit komplexněji. Nabízí návštěvníkům jakýsi „studijní kabinet“, ve kterém se mohou procházet mezi modely Kaplického projektů, vnímat jejich časový vývoj, proměny a možnosti jednotlivých staveb, všimnout si jejich detailů i působení celku. Samostatná pozornost je ve zvláštní místnosti věnována návrhu pražské Národní knihovny v Praze na Letné.

Václav Levý – tematická výstava – region

27. 3. 2024 – 28. 10. 2024

Výstava věnovaná památce významného sochaře 19. století, který se narodil v Plasích a své dětství prožil v nedalekých Nebřezinech.

27. 3. 2024 – 28. 10. 2024

Nově se součástí expozice středověkých stavebních strojů v CSD NTM Plasy stalo i původní středověké, typicky **hrotité dveřní křídlo z kostela sv. Haštala v Praze na Starém Městě**. Jeho základ tvoří dřevěná svlaková konstrukce, která je z vnější strany opatřena železnými kovanými pláty a diagonálními pásy a na vnitřní straně dvojicí otevřených zámků. Do expozice jej půjčila Římskokatolická farnost u kostela Matky Boží před Týnem v Praze.

- **DKV NTM Chomutov**

Od 28. 3. 2024 NTM otevřelo na letní sezónu Železniční depozitář NTM Chomutov

Návštěvníci si mohli prohlédnout téměř 100 kolejových vozidel několika rozchodů a nejrůznějších typů – od parní lokomotivy vyrobené v roce 1870 až po vozidla nových trakcí o celé století novějších. K vidění jsou lokomotivy bývalých ČSD, salonní, osobní i motorové vozy, elektrické a motorové lokomotivy, historické drezíny, ale i vozidla teprve nedávno vyřazená z provozu u Českých drah.

František Josef Gerstner, 190 let od úmrtí slavného rodáka

28. 3. 2024 – 28. 10. 2024

Regionálně zaměřenou výstavu připravilo NTM ve spolupráci s *Oblastním muzeem v Chomutově* a ozvláštnilo její prezentací historické rondely železničního depa.

12.3 SPOLUPRÁCE NTM NA VÝSTAVÁCH A EXPOZICÍCH JINÝCH ORGANIZACÍ

S prezidentem do Lán

7. 7. 2024 – 29. 9. 2024

Národní technické muzeum již řadu desetiletí cíleně buduje sbírku automobilů, které jsou svou provozní historií úzce spjaty s nejvýznamnějšími událostmi dějin naší země. Její součástí je i soubor automobilů užívaných našimi prezidenty. Výstava v areálu lánského zámku v textu i fotografiích podává přehled o všech prezidentských vozech, a to v kontextu dobových událostí.

Z muzejní sbírky zde byl první týden k vidění významný vůz prezidenta T. G. Masaryka Tatra 80, který je setrvalou ozdobou expozice muzea na Letné. Do konce září zde bude představen Renault 21 TSE, kterým jezdil první tři měsíce roku 1990 po svém zvolení prezident Václav Havel, Mercedes-Benz S 600, který se v roce 1993 stal vlajkovou lodí garáží Pražského hradu a Václava Havla v následujících osmi letech doprovázel při výkonu jeho státnické funkce i v soukromém životě, a vůz Škoda Superb V6 2.8 Václava Klause. Tyto automobily doplňuje Aero 50 HP, které krátce využíval Edvard Beneš v exilu ve Velké Británii.

Habsburkové na kolejích v Benešově

Od 19. 5. 2024

Panelová výstava v císařském salónku na železničním nádraží v Benešově vzešla ze spolupráce Národního technického muzea, Národního památkového ústavu a Správy železnic, s. o.

Výstava přibližuje fenomén železnice z pohledu císařského dvora (v širším pohledu i cestování elit v průběhu 19. a 20. století). Prezентuje skladbu císařského dvorního vlaku či salonní vozy Františka Ferdinanda d'Este, ale i celou řadu dalších souvisejících témat, která jsou spojena se životem Františka Ferdinanda d'Este (a jeho rodiny) na Konopišti a Chlumu u Třeboně.

Joseph Hardtmuth – knížecí architekt. Lednice.

23. 2. 2024 – stálá expozice SHZ Lednice

V konírnách zámku Lednice byla otevřena výstava Joseph Hardtmuth – knížecí architekt, která představuje celou šíři činnosti architekta, vynálezce a podnikatele Josepha Hardtmutha. Výstava vznikla ve spolupráci Národního technického muzea, Národního památkového ústavu a Národního zemědělského muzea.

První část výstavy je věnována osobě architekta Josepha Hardtmutha, který svými projekčními a stavitelskými aktivitami ve službách knížecí rodiny Liechtensteinů zanechal stopu jak na jižní Moravě, tak v severním Rakousku. V druhé části výstavy je Joseph Hardtmuth představen jako podnikatel, vynálezce, a především zakladatel firmy ve Vídni, kterou jeho syn přenesl do Českých Budějovic, kde je v provozu do dnešních dnů. Joseph Hardtmuth, ačkoliv se mu nedostalo žádného odborného technického vzdělání, přišel s řadou inovací. Z nich je možné zmínit způsob výroby tuhy z méně kvalitního typu grafitu, nový postup při výrobě nádobí, takzvanou vídeňskou kameninu, a to včetně v té době unikátní bezolovnaté glazury, umělou pemzu či neapolskou žluť.

Výstava je koncipována jako dlouhodobá a otevřena je dle otevírací doby zámku.

<https://www.ntm.cz/pro-navstevniky/aktuality/joseph-hardtmuth-knizeci-architekt-vystava-ve-statnim-zamku-lednice>

Joseph Hardtmuth – stálá expozice České Budějovice

Od 4. 11. 2024

Výstava je umístěna v novém zákaznickém centru přímo v areálu výrobního závodu Koh-i-noor Hardtmuth v Českých Budějovicích. Prezentován je zde příběh Josefa Hardtmutha, jeho vynálezy a rozkvět rodinné firmy, historie značky Koh-i-noor Hardtmuth od roku 1790 dodnes, stovka historických i současných exponátů a dokumentů i unikátní výrobky z pastelek. Ve výstavě se konají programy pro školní skupiny.

Křižíkova žižkovská elektrárna — 135 let od jejího spuštění roku 1889

12. 9. 2024 – 30. 9. 2024

Venkovní výstava na Havlíčkově náměstí, Praha 3 – Helena Cedlová poskytla odborné konzultace.

Výstavy, na které byly zapůjčeny exponáty

Zo srdca Európy do všetkých kútov kontinentu. Československé štátne aerolínie 1923–1939. 100 rokov od založenia, STM Košice, 22. 5. – 30. 10. 2024 (Plavec)

Fenomén Jawa, Benešov, 31. 5. 2024 (Nezmeškal)

Stanislav Lachman zblízka, Jablonec nad Nisou, 12. 9. – 16. 11. 2024 (Hulák)

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, stálá expozice +- Zlín, otevření 30. 11. 2024, spolupráce na finální verzi libreta a výpůjčka předmětů ze sbírky Průmyslový design, Jiří Hulák

Městská galerie MY, Jablonec nad Nisou – výstava Stanislav Lachman zblízka, 12. 9. – 16. 11. 2024, spolupráce a výpůjčka předmětů ze sbírky Průmyslový design, Jiří Hulák

Ministerstvo průmyslu a obchodu – spolupráce na výstavě v rámci Festivalu Open House a na vydání interní e-publikace k historii budovy MPO, 18.– 9. 5. 2024

Muzeum umění Olomouc, Vlastivědné muzeum v Šumperku – spolupráce na pořádání reprízy výstavy “Pohnutá historie”, 27. 9. 2024 – 5. 1. 2025

Ministerstvo práce a sociálních věcí – spolupořádání putovní výstavy k 100. výročí přijetí zákona o sociálním pojištění a 35. výročí vzniku ČSSZ, 5. 1. 2024 – 31. 11. 2025

ARCHITECTURA, z.s. / Technická univerzita v Liberci / Národní technická knihovna, výstava: „Jiří Suchomel: Architektura spolupráce“, 27. 11. 2024 – 20. 1. 2025

Czech Architecture Week, výstava: „PRAHA – VÍDEŇ – SOUVISLOSTI“, 17. 9. – 24. 10. 2024

Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě, výstava: „Památky a jejich lidé – boj o malé město“, 12. 7. – 6. 10. 2024

Severočeské muzeum v Liberci, výstava: „Karel Hubáček známý neznámý“, 12. 6. – 6. 10. 2024

Poskytnutí reprodukcí na výstavy jiných organizací:

Bubeneč/Dejvice, Muzeum hlavního města Prahy, 28. 5. – 30. 6. 2024

Neplánovaná Bratislava, Galerie města Bratislavy (Slovensko), 29. 5. – 15. 9. 2024

Posvátné umění v nesvaté době/české sakrální umění 1948–1989, Muzeum a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici, 5. 6. – 12. 9. 2024

100. výročí arch. Karla Hubáčka, Severočeské muzeum v Liberci, 12. 6. – 6. 10. 2024

Petrův dvůr, Středisko volného času Děčko, stálá expozice

Pavilhões de Vidro, Escola da Cidade, Brazílie, 7. 11. 2024 – 28. 3. 2025

Prezentace zápůjčkou neonových trubíc na výstavě „Identita“ v Museum Kampa – Nadace Jana a Medy Mládkových.

Zápůjčka sbírkových předmětů foto-kino do Vlastivědného muzea v Olomouci na výstavu Nejstarší fotografie Olomouce.

Zápůjčka čtečky mikrofilmů na výstavu Lucia Moholy Nagy v Kunsthalle Praha.

Dlouhodobé zápůjčky:

Česká národní banka, Galerie výtvarného umění v Chebu, Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, Město Lučany nad Nisou, Ministerstvo dopravy ČR, Nadace “Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových”, Národní divadlo, Národní památkový ústav – Územní památková správa na Sychrově, Oblastní muzeum v Děčíně, Památník národního písemnictví, Správa silnic Olomouckého kraje – Muzeum silnic ve Vikýřovicích u Šumperka

Na Konopišti předměty se vztahem k Habsburkům.

Prodloužení rozsáhlé zápůjčky v Muzeu moderních médií v Jindřichově Hradci.

12.4 MUZEJNÍ EDUKACE

Jednou z hlavních činností NTM je vzdělávání. Proto má ve svém portfolio širokou nabídku edukačních programů. Nabízíme je ve všech svých pobočkách – hlavní budově v Praze na Letné, v CSD NTM v Plasích a v Železničním depozitáři NTM v Chomutově. Hlavní cílovou skupinou jsou žáci škol všech stupňů, v nabídce jsou ale také programy pro seniory, osoby se znevýhodněním, rodiny s dětmi i zájemce z řad odborné veřejnosti. Vzhledem k finanční a organizační náročnosti edukačních aktivit vyhledává NTM možnosti finanční podpory z externích zdrojů, především z fondů EU. Výstupy takto podpořených projektů jsou postupně po jejich ukončení implementovány do stálé nabídky muzea. Ve své edukační činnosti spolupracuje NTM nejen s významnými partnery z řad vysokých škol, sdružení a dalších aktérů v oblasti vzdělávání, ale také se soukromými subjekty, nebo výrobními podniky. Dlouhodobými partnery NTM v oblasti edukace jsou např. Hospodářská komora ČR nebo Svaz průmyslu a dopravy ČR.

Edukační programy NTM jsou návštěvnický velmi oblíbenou aktivitou. V roce 2024 jsme realizovali v hlavní budově NTM cca 500 edukačních programů pro školní skupiny a 130 speciálních aktivit (od poskytnutí pracovních listů, přes prohlídky pro zahraniční studenty a návštěvníky po realizaci upravených programů pro skupiny i jednotlivce se speciálními potřebami). Edukačních programů v NTM se zúčastnilo 11 000 žáků mateřských, základních a středních škol, speciálních aktivit či upravených programů včetně komentovaných prohlídek 2 900 osob, komentované prohlídky expozic Rudný a uhelný důl absolvovalo 6 000 návštěvníků. Centrum stavitelského dědictví v Plasích v roce 2024 uvítalo 3 400 žáků a návštěvníků ve věku do 15 let při zvláštních akcích.

12.4.1 Stálé edukační programy pro školy

Mourek a mašinky – program pro nejmenší

Stěžejní program určený nejmenším návštěvníkům se nazývá Mourek a mašinky a je určen zejména dětem od 4 do 6 let. Děti mají možnost se v něm dozvědět, co pro naše prapradědečky a praprababičky v 19. století znamenal objev parní lokomotivy. Dále klade důraz na bezpečnost přechodu a přejezdu železniční dráhy. Hodinový program je veden hravou formou, prokládán básničkami a písničkami.

Programy pro základní školy

Základní soubor edukačních programů pro žáky 2. stupně základních škol obsahoval i v roce 2024 tato témata: Balón, Domácnost, Energie, Fotografie, Akustika, Čas, Chemie pro osmičku, Chemie pro devítku, Optika a Kniha. Obsah programů je propojen s tematickými okruhy sbírek NTM a současně nabízí workshopové aktivity, které doplňují výuku. Interaktivní formou přibližuje fyzikální či chemické principy a procesy, umožňuje žákům si mnohé vyzkoušet. Programy obsahují demonstrace, experimenty i prohlídky exponátů, sbírkových předmětů, s důrazem na historický kontext. Využívány jsou speciální didaktické pomůcky a modely jako historický gramofon s troubou, model pražského orloje, kamenná

stavebnice Stonehenge či funkční modely parních strojů a další. Po celý rok 2024 také probíhal program Důlek určený žákům jak prvního, tak druhého stupně ZŠ. Jedná se o dobrodružnou cestu expozicemi Hornictví, modelem Rudného dolu a hernou Merkur. Workshop Důlek interaktivní formou seznamuje s počátky dolování, principy vybraných mechanismů a světem hornin. Novinkou roku 2024 se stal program Kresba světlem – základní principy fotografie ve variantách jak pro žáky základních, tak i středních škol. V rámci programu se žáci seznámí se základními principy práce se světlem při focení portrétů a díky vyvolávání fotogramů s foto-chemickým procesem.

Kid's lab Abrakadabra

Program je podpořen německou chemickou společností BASF a je zaměřen na podporu vzdělávání v oblasti přírodních věd. V roce 2024 jsme prodloužili spolupráci až do roku 2029. Cílem programu je umožnit dětem ve věku 6 až 12 let poznat chemii pomocí experimentů a načerpat hrou nové vědomosti. V roce 2024 probíhaly dva hlavní workshopy, první s názvem Chytří gurmáni, ve kterém malí výzkumníci zkoumají zejména vitamíny v dostupných potravinách (vitamín C), a Voda miluje chemii, zaměřený na znečištění, a naopak možnosti čištění vody. Workshopy motivují děti k přemýšlení o tom, co jíme a pijeme. Učí je analyzovat vždy prostřednictvím tří chemických experimentů.

Programy pro střední školy

Modul středoškolských programů je určen pro studenty gymnázií a středních škol, jejich cílem je motivovat žáky k technickému vzdělávání a uspokojit i náročné studenty s technickým zaměřením. Programy jsou plné aktivit, kterých se žáci přímo účastní a mohou si tak vše vyzkoušet. Jedná se o soubor programů s fyzikálně-technickými tématy – Mechanismy, Ložiska – smykové tření a valivý odpor, Motory, Elektromagnetismus, Pružiny, nově byl zařazen program Kepler a Praha a Kresba světlem – základní principy fotografie.

Pracovní listy expozic NTM

Pomocí zdarma poskytovaných pracovních listů mohou žáci poznat a propátrat sedm expozic muzea. Samostatně vyhledávají informace v expozicích a řeší úkoly v pracovním listě, pro doprovázejícího pedagoga je vždy připraven list se správnými odpověďmi, který pomáhá v navigaci po expozici. Na výběr jsou materiály k expozicím Doprava, Fotografický ateliér a Interkamera, Technika v domácnosti, Chemie kolem nás, Architektura, stavitelství a design. Primárně jsou pracovní listy určeny žákům druhého stupně základních škol, avšak mohou je využít i třídy prvního stupně nebo naopak žáci středních škol. Pracovní listy jsou oporou zejména při návštěvě školních skupin čítajících nad 32 osob, nebo naopak pro skupiny, které se rozhodují navštívit muzeum na poslední chvíli a mají zájem o zvláštní vzdělávací program.

Programy pro žáky s hendikepem

Programy z běžné nabídky muzea je po předchozí domluvě možné přizpůsobit potřebám žáků s různým znevýhodněním, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Díky projektu Startin Inkluze s NTM vznikl soubor metodik pro práci s žáky se SVP s důrazem na práci se žáky se zdravotním postižením. K dispozici je soubor návodů pro pohyb v muzeu, metodiky popisující specifika práce s žáky s jednotlivými hendikepy a množství speciálních didaktických pomůcek. Pro skupiny žáků nebo dospělých s významným typem postižení jsou připravovány speciální programy na míru, které se konají především v expozicích a výstavách. NTM má dlouhodobé zkušenosti s prací s tímto typem návštěvníků a postupně je ve spolupráci s odborníky a pedagogy z oboru prohlubuje.

Programy pro vysoké školy

NTM dlouhodobě spolupracuje s vysokými školami, např. ČVUT, VŠE, UK a VŠCHT. V rámci výuky na těchto školách probíhají návštěvy NTM, komentované prohlídky expozic a výstav nebo ukázky na

pracovištích muzea, jako je např. chemická laboratoř, při kterých odborní pracovníci muzea přispívají k výuce vybraných témat.

12.4.2 Programy v Televizním studiu

V expozici *Televizní studio* probíhaly programy určené pro školní skupiny i veřejnost. Účastníci si pod vedením zkušených televizních pracovníků mohli vyzkoušet profesi moderátora, kameramana, režiséra, střihače nebo technika záznamu a natočit krátkou zpravodajskou relaci.

12.4.3 Komentované prohlídky expozice Uhelný a rudný důl

Věrná maketa dolu z padesátých let 20. století byla v roce 2013 doplněna o aktivizační prvky, jako jsou zvuky, předměty a figuríny. Expozice Rudný a uhelný důl je přístupná pouze s našimi zkušenými průvodci, v pravidelném každodenním režimu. V roce 2024 se komentovaných prohlídek zúčastnilo celkem 6 000 osob.

12.4.4 Edukační programy k výstavním projektům

NTM průběžně připravuje programy ke krátkodobým výstavám, které kombinují práci ve výstavě u vystavených exponátů s workshopovými aktivitami. Programy jsou podle možností připravovány pro všechny stupně škol. V roce 2024 jsme dokončili programy k výstavě Český rozhlas u příležitosti 100. výročí od zahájení pravidelného vysílání českého rozhlasu. Ve výstavě PETROF 160 jsme připravili vzdělávací program mapující jak historii, tak stavbu klavírů PETROF. V neposlední řadě jsme se pro Národní technické muzeum trochu netradičně ponořili i do krás hudby.

Program Český rozhlas

Workshop Český rozhlas interaktivní formou seznámil účastníky s principy rozhlasového vysílání dříve a dnes. Žáci prozkoumali dobovou fotografii, pomocí modelů se hravou formou seznámili s principy telegrafního vysílání, rozebrali vysílačku, mikrofon i reproduktor. V neposlední řadě ozkoušeli vlastní vysílání: pomocí mikrofonu a reproduktoru vysílali krátké programy třeba do kuchyňského koutku.

Program PETROF 160

Spolu s výstavou „PETROF 160 – klavír jako technické dílo“ byl otevřen i vzdělávací program PETROF 160, který se odehrává přímo v prostorách výstavy. Program přibližuje historii a výrobu klavírů uznávané české rodinné firmy PETROF. Pomocí myšlenkové mapy pomáhá uspořádat množství informací a díky nadrozměrné notové osnově a zpřístupnění klavírů žákům poskytuje nečekaný hudební zážitek.

12.4.5 Dobrovolnický program ve spolupráci s Nadačním fondem Agora 7

Po celý rok 2024 jsme pokračovali ve spolupráci s Nadačním fondem Agora 7 na dobrovolnickém programu dětí v muzeu. Dobrovolníci ve věku od 10 do 14 let v druhém pololetí školního roku 2023/2024 každé úterý a čtvrtky prezentovali jako malí lektoři princip parního stroje veřejnosti. Na následující školní rok si již zvolili nové téma „létání“ a pro velký zájem jsme rozšířili prezentační termíny i o středy. Pomocí 4 pokusů mladí lektoři seznamují návštěvníky muzea s principy létání uprostřed hlavního výstavního sálu, v Dopravní hale. Nadační fond Agora 7 působí na Praze 7, a tak se díky tomuto projektu daří rozvíjet i propojení s místní komunitou.

12.4.6 Technické kroužky

Technické kroužky mají za cíl podpořit jednotlivé zájemce z řad mládeže v technickém vzdělávání. V roce 2024 probíhal jak kroužek elektrotechniky a radiotechniky, tak modelářský kroužek. Účastníci se seznámili s elektronickými součástkami a jejich funkcí, naučili se schematické značky nutné k orientaci ve schématech a osvojili si techniku, jak vyrobit plošný spoj. Stavěli jednoduché obvody pájením a seznámili se s principem měření elektrických veličin. Zábavnou formou se při této příležitosti dotkli řady témat z oblastí energie, času, ale i designu a dalších podobných oblastí. Vytvořeno bylo několik bzučáků, blikáček na kolo, zesilovačů, rádio krystalka i modely letadla školního kluzáku kategorie A1. V prvním pololetí školního roku 2024/2025 jsme zahájili i výrobu několika modelů lodí.

12.4.7 Technické soutěže

Stěžejní soutěží roku 2024 se stal „Stirlingův motor“. Ač byl vynalezen v roce 1816, jsou jeho vlastnosti neuvěřitelné a využití může být k přírodě velmi šetrné. Soutěže se zúčastnili jak jednotlivci, dvojice, tak zejména školní skupiny z řad středoškoláků. Soutěžící se přihlašovali již během roku 2023. Každý obdržel sadu základních dílů a pracoval na výrobě „svého“ Stirlingova motoru za podpory lektorů NTM. Slavnostní přehlídka a závod v naměřených otáčkách i designu proběhl v květnu 2024 v prostorách hlavní budovy NTM v Praze.

12.4.8 Muzejní pedagogika v CSD NTM Plasy

Edukační programy se i v Plasích staly stálou a vyhledávanou součástí nabídky. Probíhaly v osvědčeném modelu dvou základních typů. Jeden typ programů se odehrával v muzeu, druhý ve výtvarně řemeslných dílnách. Školy si obvykle volily kombinaci obou programů, a ty proto byly časově nastaveny tak, aby mohly probíhat paralelně. Školních programů v roce 2024 proběhlo 132 (z toho 81 programů v muzeu a 51 programů ve výtvarně-řemeslných dílnách). Zúčastnilo se jich 3 518 žáků (z toho 1 812 programů v muzeu, 1 706 v prostorách výtvarně-řemeslných dílen).

- **Programy v muzeu**

„1, 2, 3, BUM – postavíme dům“

Program seznamuje ty nejmenší – žáky mateřských škol a 1. a 2. třídy ZŠ – se základy stavitelství hravou formou. Především poznají základní stavební materiály, řemesla a vyzkouší si vlastní stavbu.

Dům plný záhad a Expozice stavitelství – přemýšlej, objevuj, vytvářej.

Cesta stavbou domu od základů až po střechu, během které se účastníci seznámili s celým muzeem a také s novou expozicí středověkých stavebních strojů, řešili praktické úkoly spojené se stavitelstvím, odkrývali problémy a nacházeli řešení. Za svébytný exponát považujeme také budovu samotného pivovaru, kde je expozice umístěna. Program je vždy uzpůsoben dané věkové kategorii pro 1. i 2. stupeň ZŠ a SŠ.

Expozice stavitelství v čase a prostoru.

Stavby mají své ukotvení v čase a místě. Ve společném dialogu a v konfrontaci s reálnými objekty se učíme vnímat, jak spolu souvisí stavební, technické a architektonické prvky budov, sledujeme jejich historický vývoj. Specializovaný program pro SŠ stavební a VŠ.

Expozice statiky – PROČ TO (NE)SPADNE... I a II. Doprovodný program ke stálé expozici Statika hrou. Hravý program, při kterém cestou experimentů, vlastního tvoření a zdolávání výzev objevovali návštěvníci základní principy statiky – tedy proč to (ne)spadne. Také tento program přizpůsobujeme věku žáků, případně specializaci.

Středověký stavitel. Program seznamuje se stavitelstvím ve středověku v expozici věnované středověkým stavebním strojům. Žáci poznají základní fyzikální principy, na základě kterých stroje pracují, ověří si jejich náročnost. Následně pak pomocí techniky frotáže odhalí kamenickou práci a kamenické značky.

Dům jako kniha – expozice stavebně-historického průzkumu. Program pro studenty SŠ a VŠ nabízel základní seznámení s tím, co je SHP, s jeho cíli, využitím, otázkami. Společně s lektorem objevovali historii stavby na konkrétních ukázkách expozice v hospodářském dvoře plaského kláštera.

• Výtvarně-řemeslné dílny

Truhlářství

Truhlářství pro nejmenší, **Truhlářství – začínáme se dřevem** a **Truhlářství pro život**. Základy práce se dřevem. Po základním seznámení s materiálem, náradím, postupy a zásadami bezpečnosti si účastníci mohli zhotovit svůj vlastní dřevěný výrobek, který si samozřejmě mohli odnést domů. Byla připravena atraktivní nabídka pro všechny věkové kategorie.

Sgrafito – černobílá hra I a II.

Řemeslná dílna uzpůsobená dovednostem mladších a starších žáků je seznamuje s tradičními postupy a technologií výroby sgrafitové omítky. Vlastní výrobek si pak mohou účastníci odnést domů.

Stavba roubenky

Tento program je plný akce, spolupráce, propojení nejrůznějších dovedností jak technických, tak sociálních. Žáci během něj zvládnou společně postavit roubenku v takřka životní velikosti.

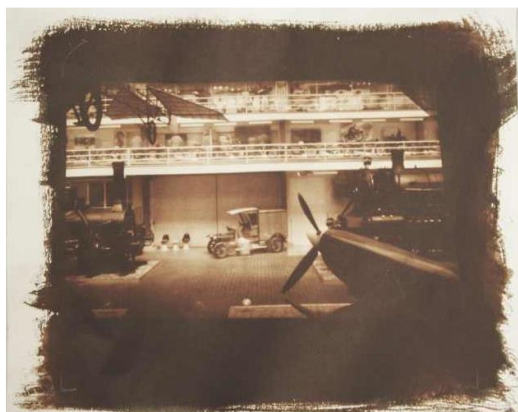
Odborné (specializované) dílny

Pro zájemce především z řad vysokoškolských studentů, případně středoškolských žáků se stavebním zaměřením po domluvě připravíme odbornou dílnu vedenou lektorem – odborníkem z praxe. Nejčastěji probíhají ukázky tradičního tesařství či truhlářství.

12.5 SPECIALIZOVANÉ WORKSHOPY

Organizace, příprava a realizace jednodenních tvůrčích fotografických dílen pro zájemce z řad veřejnosti. Proběhla tvůrčí dílna kyanotypie, sepiového tisku Van Dyke, fotografování s dírkovou komorou, vyvolávání černobílých filmů pro pokročilé, celkový kurz klasické fotografie, zvětšování a černobílý pozitivní proces, olejotisk. Uskutečnila se též dvoudenní tvůrčí dílna zaměřená na práci s velkoformátovým technickým fotografickým přístrojem.

ŠTANZEL, Tomáš. *Cyklus fotografických tvůrčích dílen: Zvětšování* 26. 10. 2024, Dírková komora 23. 11. 2024, Vyvolávání černobílých filmů 14. 12. 2024, Dírková komora 20. 4. 2024, Kyanotypie 2. 3. 2024, Olejotisk 25. 5. 2024.

12.6 KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY

- BUREŠOVÁ, Lucie, komentovaná prohlídka výstav „České mozky léčí svět“ a „S houkačkou po Praze aneb automobily zachraňující životy“ pro Živá paměť. (15. 11. 2024)
- BUREŠOVÁ, Lucie., komentovaná prohlídka výstavy „S houkačkou po Praze aneb automobily zachraňující životy“ pro účastníky konference Proměny (zdravotnické) záchranné služby ve 20.–21. století: aktéři – organizace – technologie – inovace Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR. Spolu s Michalem Plavcem. (27. 9. 2024)
- HULÁK, Jiří, čtyři komentované prohlídky „Po stopách designu napříč expozicemi“ (Doprava, Technika v domácnosti, Architektura, stavitelství, design, popř. další):
 - dne 7. 3. a 12. 11. 2024 pro Masarykův ústav Vyšších studií ČVUT (obor Projektové řízení inovací)
 - dne 3. 10. 2024 pro studenty předmětu Dějiny a teorie designu (v rámci vlastní výuky na FDU ZČU v Plzni),
 - dne 11. 10. 2024 pro studenty stavebního inženýrství univerzity v Siegen (v němčině) (Universität Siegen, Naturwissenschaftlich-Technische Fakultät Department Bauingenieurwesen). Spolupráce Kateřina Pulcová – informace o expozici ASD s vazbou na restaurování exponátů a archiválií (anglicky)
 - dne 16. 12. 2024 pro studenty Fakulty multimediálních komunikací UTB ve Zlíně

- LETT, Jaroslav, VÍTEK, František, komentované prohlídky v expozicích hornictví a hutnictví (studenti, hornické a hutnické spolky). (v průběhu roku 2024)
- MÜLLER, Jan, komentované prohlídky Železničního depozitáře NTM v Chomutově pro vybrané skupiny včetně skupin osob s hendikepem. (v průběhu roku 2024)
- POHLREICH, Pavel, komentované prohlídky expozice Tiskařství pro účastníky akce pořádané Státní tiskárnou cenin. (19. září 2024)
- PŘÍHODA, Jiří, HULÁK, Jiří, komentovaná prohlídka v Dopravní hale NTM pro rodinu Železných (fa Železný – výrobce kajaků, dárce kajaku Wigo do sbírky průmyslového designu NTM), u příležitosti 91. narozenin zakladatele firmy Antonína Železného (4. 12. 2024)
- VÁCHA, Zdeněk, exkurze žáků II. D Fakultní základní školy prof. Otakara Chlupa Praha 13. v Archivu NTM (23. 5. 2024)

12.7 JINÉ AKCE

Leden:

- 31. 1. 2024 – Zasedání podvýboru pro kulturu Parlamentu ČR

Březen:

- 16. 3. 2024 – Setkání Harley-Davidson Clubu Praha
- 21. 3. 2024 – Prezentace restaurovaného vozu Tatra 77a z roku 1937
 - <https://www.ntm.cz/pro-navstevniky/aktuality/21-3-2024-ntm-prezentuje-restaurovany-vuz-tatra-77a-zroku-1937>
 -
- 22. 3. 2024 – Noc s Andersenem

- 25. 3. 2024 – Vyhlášení výsledků internetové soutěže Máte doma muzejní kousek? Za rok 2023
 - <https://www.muzejnirecyklace.cz/>

Duben:

- 6. 4. 2024 – Parním vlakem za světovým dědictvím UNESCO v Žatci
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/6-4-2024-parnim-vlakem-za-svetovym-dedictvim-unesco-v-zatci>

- 8. 4. 2024 – Výroční setkání archivářů - Archiv NTM spolupřádal II. celodenní setkání odborné skupiny specializovaných archivů České archivní společnosti na téma Paradigma archiválie ve specializovaných archivech v NTM
 - Cedlová Helena: přednáška Archiv není Wikipedie
- 16. 4. 2024 – Seminář gramofonového průmyslu

Květen:

- 3. 5. 2024 – Zahájení nové sezóny Letenského kolotoče
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/letensky-kolotoc-se-opet-toci>
- 8. 5. 2024 – Soutěž elegance a jízda historických vozidel Roztoky
- 17. a 19. 5. 2024 – Prezentace exponátů NTM na akci Sosnová Classic
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/17-a-19-5-2024-prezentace-exponatu-ntm-na-akci-sosnova-classic>
- 18. 5. 2024 – Prezentace mobilní aplikace – audioprůvodce v dopravní hale NTM
 - <https://www.tourstoriesapp.com/>
- 18. 5. – 19. 5. 2024 – Jízdy parního vlaku NTM na akci Audience u císaře Karla I. v Brandýse n. Labem a s poslední jízdou salonního vozu Františka Ferdinanda d'Este do Benešova
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/18-5-2024-parni-vlak-ntm-vyjede-na-audience-u-cisare-karla-i>
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/19-5-2024-posledni-jizda-salonnioho-vozu-arcivevody-frantiska-ferdinanda-deste>

- 20. 5. 2024 – Koncert Pražského jara v expozici Doprava
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/dopravni-halu-ntm-rozeznal-festival-prazske-jaro-2024>
 -
- 23.–26. 5. 2024 Veletrh Svět knihy – účast Národního technického muzea

- 31. 5. 2025 – Účast NTM na Brandýsko-boleslavské Muzejní noci 2024
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/31-5-2024-brandysko-boleslavska-muzejni-noc-2024>

Červen:

- 3. 6. 2024 – Koncert Count Basie 120 let
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/3-6-2024-koncert-count-basie-120-let>
- 11. 6. 2024 – Sympozium ConnectUp divadlo Alfa Plzeň, Faculty of Fine Art Kristiansand
- 15. 6. 2024 – Cíl soutěže 1000 mil československých před NTM s doprovodným programem
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/15-6-2024-cil-souteze-historickych-vozu-1000-mil-ceskoslovenskych-pred-budovou-ntm>

- 28. – 30. 6. 2024 – Prezence černého řemesla v areálu NTM Plasy – Názorné ukázky kovářského řemesla, ražby mincí, kamenického řemesla a rýžování zlata. Kurátoři Ing. Stejskal a Bc. Lett, v rámci Letního barokního festivalu

Červenec:

- 5. 7. 2024 – Akce s ukázkami černého řemesla
- Prezence černého řemesla v areálu NTM Plasy ve dnech 12.–14. 7. 2024. Kurátoři Ing. Stejskal a Bc. Lett
- 20. a 21. 7. 2024 – Setkání drezín v Lužné u Rakovníka s exponáty NTM
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/20-a-21-7-2024-setkani-drezin-v-luzne-u-rakovnika>
- 27. 7. 2024 – NTM na akci Veteráni ve Zruči s programem pro děti
 - <https://www.ntm.cz/pro-navstevniky/aktuality/27-7-2024-ntm-na-akci-veterani-ve-zruci>

Srpen:

- 17.–18. 8. 2024 – Plaská pouť v Centru stavitelského dědictví NTM
- Do 21. 8. 2024 – Historickým vlakem z muzea do muzea
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/do-21-8-2024-historickym-vlakem-z-muzea-do-muzea>
- 31. 8. 2024 – Účast NTM na 26. Mezinárodním srazu motocyklů Čechie-Böhmerland v Krásné Lípě
 - <https://www.ntm.cz/pro-navstevniky/aktuality/31-8-2024-ntm-se-ucastni-26-mezinarodniho-srazu-motocyklu-cechie-bohmerland>

Září:

- 2. 9. 2024 – Po škole na KOLOTOČ! Akce s Prahou 7 a doprovodný program NTM
 - <https://www.ntm.cz/pro-navstevniky/aktuality/2-9-2024-po-skole-na-kolotoc>

- 6. 9. 2024 Národní technické muzeum se úspěšně zúčastnilo 57. ročníku mezinárodní jízdy do vrchu Zbraslav–Jíloviště
 - <https://www.ntm.cz/pro-navstevniky/aktuality/narodni-technicke-muzeum-se-uspesne-zucastnilo-57-rocniku-mezinarodni-jizdy-do-vrchu-zbraslavjiloviste>
- 7. 9. 2024 – Lokomotiva 464.102 Ušatá na Oslavách výročí trati v Dolní Lipce
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/7-9-2024-lokomotiva-464102-usata-na-oslavach-vyroci-trati-v-dolni-lipce2>
- 9. 9. 2024 – NTM se účastní závodu Zbraslav Jíloviště
 - <https://www.ntm.cz/pro-navstevniky/aktuality/narodni-technicke-muzeum-se-uspesne-zucastnilo-57-rocniku-mezinarodni-jizdy-do-vrchu-zbraslavjiloviste>
- 19. 9. 2024 – Prezentace pamětního listu NTM s motivem Josefa Ressla
- 21.–22. 9. – Národní den železnice Česká Třebová za účasti NTM
 - <https://www.muzeum-chomutov.cz/pro-navstevniky/aktuality/19-a-20-10-2024-ntm-na-narodnim-dnu-zeleznice-v-ceske-trebove>
- 28. 9. 2024 – Den otevřených dveří na MK ČR s prezentací NTM

Říjen:

- 10. 10. 2024 – Návštěva z kraje Vysočina
- 11.–13. 10. 2024 – Recyklační víkend online se společností Elektrowin 2024. Organizace kurátorka Mgr. Střechová
 - <https://www.muzejnirecyklace.cz/>
- 28. 10. 2024. Prezentace černého řemesla v areálu NTM Plasy „Poslední zvonění“ dne. Kurátoři Ing. Stejskal a Bc. Lett.

Listopad:

- 5. 11. 2024 – Seminář Historická vozidla a ETCS
- 20. 11. 2024 – Představení posádek DAKAR 2025
- 28. 11. 2024 – Dopravní infrastruktura. Akce Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství

Prosinec:

- 13. 12. 2024 – Derniéra výstavy a prezentace knihy Santini a svět jeho architektury
- 18. 12. 2024 – Vánoční koncert

Duben–Prosinec

- Internetová soutěž „Máte doma muzejní kousek?“. Organizace kurátorka Mgr. Střechová

Průběh roku 2024

- Účast na kontrolních fáráních na ražené části metra trasy „D“ Pankrác, Hochtief, sledování postupu a pořízení fotodokumentace v průběhu ražby a výstavby částí tunelu trasy metra.

12.8 SPOLUPRÁCE S MÉDII

Hlavním mediálním partnerem NTM je nadále Česká televize. Ta informovala o dění v NTM především ve vysílání ranního pořadu ČT 24 Studio 6, v cyklu Toulavá kamera nebo v Událostech v kultuře. Nadále pokračovala spolupráce také s dětskými pořady – WIFINA a TAM. V rámci spolupráce pak ČT uvedla spotovou kampaň k nové výstavě v NTM „Santini a svět jeho architektury“.

- V listopadu a prosinci byl na ČT art odvysílán šestidílný dokumentární seriál *Ikony českého*

designu (režie Jakub Wehrenberg, dramaturgie Barbora Suchařípová, scénář Jindra Horská, Kateřina Šardická). Ve spolupráci s NTM byly v roce 2023 připraveny a natočeny tyto čtyři díly:

- Epizoda 1/6 – Elektrospotřebiče a přístroje pro domácnost (odvysíláno 11. 11. 2024)
- Epizoda 3/6 – Automobily, motocykly a autobusy (odvysíláno 25. 11. 2024)
- Epizoda 4/6 – Vlaky a tramvaje (odvysíláno 2. 12. 2024)
- Epizoda 6/6 – Výrobky pro volný čas (odvysíláno 16. 12. 2024)
- Odbornou spolupráci a koordinaci odborné účasti za NTM na projektu zajišťoval Jiří Hulák, koordinaci vlastního natáčení v NTM Jan Duda, z kurátorů NTM v pořadu dále účinkovali: Lucie Střechová, Arnošt Nezmeškal, Adam Horký a Martin Stránský
- Dne 14. 2. 2024 byla v pořadu ČT ArtZóna odvysílána reportáž s názvem Fenomén: Stanislav Lachman aneb vysavač jako umělecké dílo (natáčení probíhalo v NTM v expozici ASD), ve které účinkoval Jiří Hulák
- říjen 2024 TV Nova – pořad Víkend – historie a současnost recyklace elektroodpadu. Kurátorka Mgr. Střechová
- Dne 11. 10. 2024 – Český rozhlas – propagace výběrového programu Recyklační víkend. Kurátorka Mgr. Střechová
- Propagace výstavy „Velký třesk v médiích“ – TV Nova, Česká televize apod. (Kurátoři Ing. Stejskal a Mgr. Hamr). V kontextu pořádané výstavy Velký třesk! pak proběhlo několik mediálních vystoupení prezentujících výstavu. (Dobré ráno s ČT, CCN Prima, Nova, ČRo)
- Spolupráce s ČT na přípravě seriálového pořadu, projektu s názvem „Zdař Bůh!“. Kurátor Ing. Vítek.
- Jiří Hulák v průběhu roku 2024 spolupracoval s různými redakcemi:
 - Rozhovor pro ČRo Plzeň (CSD Plasy, vernisáž výstavy Od zázraku k vraku a zpět – T 77a), zveřejněno 2. 4. 2024:
<https://plzen.rozhlas.cz/narodni-technicke-muzeum-zachranilo-unikatni-prvorepublikovy-vuz-k-videni-je-v-9204178>
 - S vedoucím redaktorem Auto iDNES Františkem Dvořákem – autorství článku o Otakaru Diblíkovi (redakční titulky), publikováno 17. 2. 2024:
https://www.idnes.cz/auto/zpravodajstvi/otakar-diblik-skoda-rto-design-zetor-crystal-bonetto.A240216_111832_automoto_fdv
 - citace v článku – nekrologu automobilového designéra Bruna Sacca z 2. 10. 2024:
https://www.idnes.cz/auto/zpravodajstvi/bruno-sacco-mercedes-benz-design.A240930_122006_automoto_lobl
 - Odpovědi na otázky pro článek o prof. Zdeňku Kovářovi – Czechdesign, publikováno 1. 7. 2024:
<https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/otec-prumysloveho-designu-zdenek-kovar-autor-tatry-603-navrhoval-stroje-jako-dokonale-funkcni-sochy>
 - Odpovědi na otázky Vladana Šíra (Tatra 77a) pro rubriku Ikony českého designu internetového vydání časopisu Reportér, spolupráce J. Dobisíková:
<https://reportermagazin.cz/82529/neislavnejsi-ceske-auto-tatra-77-stala-milant-prinesla-radu-novinek-a-zaujala-i-hitlera/>

Kromě veřejnoprávních médií spolupracovalo NTM i s dalšími médii a také pokračovalo v budování komunity na sociálních médiích. Výběr některých publikovaných článků v médiích o NTM je v zde v náhledu:

Výběr z monitoringu

Online

[Santiniho odkaz žije. Výstava a kniha připomínají génia barokní architektury](#)

[Odkaz na zdroj](#), [Automatický překlad](#), [zobrazit sken](#)

Online, Datum publikace: 16.12.2024 8:55:00, Datum importu: 16.12.2024 9:11:09, Zdroj: kutnohorsky.denik.cz, Autor: Stanislav Vaněk, Rubrika: Čtenář reportér, Periodicita: Denně, Vydavatel: VLTAVA LABE MEDIA, a.s., Provozovatel: VLTAVA LABE MEDIA, a.s., Země: CZ, AVE: 5 990 Kč, GRP: 0,04, OTS: 3 389, Měsíční návštěvnost: 12 600 000, RU/den: 3 389, RU/měsíc: 25 068

/FOTO, VIDEO/ Barokní gotika i gotizující baroko souvisí s Janem Blažejem Santinim - Aichelem (1677–1723), který se vyučil kameníkem a malířem, ale povoláním byl architekt osobitých staveb – chrámů, kostelů, kaplí, paláců, zámeckých sídel nebo hospodářských budov. Obvykle jim vtiskl výraznou...

[Legendární náramkové hodinky PRIM slaví 70 let. Muzeum ukazuje jejich vývoj](#)

[Odkaz na zdroj](#), [Automatický překlad](#), [zobrazit sken](#)

Online, Datum publikace: 06.11.2024 13:10:00, Datum importu: 06.11.2024 13:31:54, Zdroj: prazsky.denik.cz, Autor: Natálie Tvrdíková, Rubrika: Volný čas, Periodicita: Denně, Vydavatel: VLTAVA LABE MEDIA, a.s., Provozovatel: VLTAVA LABE MEDIA, a.s., Země: CZ, AVE: 5 990 Kč, GRP: 0,7, OTS: 63 201, Měsíční návštěvnost: 12 600 000, RU/den: 63 201, RU/měsíc: 467 459

Návštěvníci Národního technického muzea mají od 6. listopadu do 30. března možnost prozkoumat jedinečný kus československé hodinářské historie. Výstava nazvaná Velký třesk! Zrození prvních československých náramkových hodinek přiblíží vznik a vývoj hodinek SPARTAK, prvních náramkových hodinek...

[Festival parních lokomotiv](#)

[Odkaz na zdroj](#), [Automatický překlad](#), [zobrazit sken](#)

Online, Datum publikace: 15.09.2024 0:01:27, Datum importu: 15.09.2024 0:29:11, Zdroj: informuji.cz, Periodicita: Denně, Vydavatel: Informuji s.r.o., Provozovatel: Informuji s.r.o., Země: CZ, AVE: 15 000 Kč, GRP: 0,19, OTS: 16 840, RU/den: 16 840, RU/měsíc: 430 150

Adresa: Termín: Vstupné: 450–750 Kč AKCE BYLA ZRUŠENA A je před námi již pátý ročník Festivalu, který se bude opět konat v Benešově u Prahy. Letos společně s městem Sedlčany oslavíme výročí 130 let místní dráhy Olbramovice – Sedlčany a přímo v Benešově 130 let výtopny v Benešově. V roce 2024...

[Antonín Viktor Barvitiuss: moderní architekt za času historismu](#)

[Odkaz na zdroj](#), [Automatický překlad](#), [zobrazit sken](#)

Online, Datum publikace: 21.04.2024 18:30:17, Datum importu: 21.04.2024 19:01:00, Zdroj: informuji.cz, Periodicita: Denně, Vydavatel: Informuji s.r.o., Provozovatel: Informuji s.r.o., Země: CZ, AVE: 15 000 Kč, GRP: 0,19, OTS: 16 840, RU/den: 16 840, RU/měsíc: 430 150

Termín: Výstava v Malé galerii expozice Architektura, stavitelství a design vznikla při příležitosti 200. výročí architektova narození a poskytne pohled na celek jeho tvorby. Jde o první výstavu věnovanou Antonínu Barvitiussi po více než sto letech. Antonín Viktor Barvitiuss se narodil 14. července...

[Podívejte se: Výročí české hudební ikony. Petrof oslaví 160 let výstavou](#)

[Odkaz na zdroj](#), [Automatický překlad](#), [zobrazit sken](#)

[Online](#), Datum publikace: 10.04.2024 16:16:00, Datum importu: 10.04.2024 16:37:44, Zdroj: prazsky.denik.cz, Autor: Eliška Novotná, Rubrika: Volný čas, Periodicita: Denně, Vydavatel: VLTAVA LABE MEDIA, a.s., Provozovatel: VLTAVA LABE MEDIA, a.s., Země: CZ, AVE: 5 990 Kč, GRP: 0,7, OTS: 63 201, Měsíční návštěvnost: 12 600 000, RU/den: 63 201, RU/měsíc: 467 459

Oslavte 160 let tradice a kvality českého výrobce pian, firmy Petrof. Unikátní výstava v Národním technickém muzeu odhalí tajemství výroby a historii značky, která rezonuje po celém světě. U příležitosti 160. výročí založení firmy Petrof, jež vyrábí akustická piana a klavíry, vznikla výstava v...

[Letenský kolotoč je motivem nové poštovní známky](#)

[Odkaz na zdroj](#), [Automatický překlad](#), [zobrazit sken](#)

[Online](#), Datum publikace: 14.03.2024 15:15:46, Datum importu: 14.03.2024 15:19:30, Zdroj: prahain.cz, Autor: Tisková zpráva, A. Houbová, Rubrika: Život ve městě, Periodicita: Denně, Vydavatel: Flowee s.r.o., Provozovatel: Flowee s.r.o., Země: CZ, AVE: 20 000 Kč, GRP: 0,66, OTS: 58 960, Celková návštěvnost: 1 250 000, RU/den: 58 960, RU/měsíc: 941 000

Jeden z nejstarších podlahových kolotočů v Evropě, historický Letenský kolotoč, se stal hlavním motivem nové písmenové poštovní známky. Do prodeje vstoupila 13. března. Stojí 27 korun. Nominále známky je zastoupeno písmenem B. To označuje cenu za vnitrostátní obyčejné psaní do 50 gramů v...

Tištěná média

[Lounová pojede Dakar](#)

[zobrazit sken](#), [skeny titulních stran](#)

[Tištěná média](#), Datum publikace: 28.11.2024 0:00:00, Datum importu: 28.11.2024 0:16:55, Zdroj: Sedmička, Autor: gab, Rubrika: Akce & večírky, Strana: 10, Periodicita: Týdně, Vydavatel: EMPRESA MEDIA, a.s., Provozovatel: EMPRESA MEDIA, a.s., Země: CZ, AVE: 175 268 Kč, GRP: 2,28, OTS: 204 881, Prodaný náklad: 45 124, Tištěný náklad: 96 659, Čtenost: 204 881, Plocha: 49801 mm²

Že je zpěvačka Olga Lounová (43) milovnicí rallye, není žádné tajemství. Slavný Dakar si zajela už před pár lety a do Saúdské Arábie poletí i v lednu. Navigování ale bude muset prokládat kojením! Lounová se příští rok na 47. ročníku rallye Dakar stane navigátorkou české Tatry s logem TV Barrandov....

[Kurátoři vybrali šest předmětů](#)

[zobrazit sken](#), [skeny titulních stran](#)

[Tištěná média](#), Datum publikace: 18.10.2024 0:00:00, Datum importu: 18.10.2024 0:56:38, Zdroj: Právo, Autor: (cie), Rubrika: Praha – Střední Čechy, Strana: 9, Periodicita: Denně, Vydavatel: Borgis, a.s., Provozovatel: Borgis, a.s., Země: CZ, AVE: 7 541 Kč, GRP: 1,6, OTS: 143 722, Tištěný náklad: 67 918, Čtenost: 143 722, Plocha: 3764 mm²

Z letošního Recyklačního víkendu, který se konal v Národním technickém muzeu na pražské Letné 11. až 13. října, kdy lidé nabízeli vysloužilé elektrospotřebiče, kurátoři vybrali šest předmětů. Sbíрку muzea tak nově obohatí přenosná pračka Klad z počátku 60. let 20. století, holicí strojek B 530 s...

[Muzeum představuje historii zeměměřictví](#)

[zobrazit sken](#), [skeny titulních stran](#)

[Tištěná média](#), Datum publikace: 14.10.2024 0:00:00, Datum importu: 14.10.2024 0:41:04, Zdroj: Mladá fronta DNES, Autor: Jan Bohata, Rubrika: Praha, Strana: 12, Periodicita: Denně, Vydavatel: Mafra, a.s., Provozovatel: Mafra, a.s., Země: CZ, AVE: 139 363 Kč, GRP: 4,3, OTS: 387 263, Tištěný náklad: 77 623, Čtenost: 387 263, Plocha: 23898 mm²

LETNÁ Jak správně určit zeměpisné délky a šířky, vyměřit parcelu, vytvářet mapy nebo dokonce důlní plány? Odpověď nejen na tyto otázky se dozvědí návštěvníci nové expozice v hlavní budově Národního technického muzea na Letné. Uplynulý týden zde začala výstava Historický vývoj zeměměřictví. A to...

[Pražské automobily zachraňující životy](#)

[zobrazit sken](#), [skeny titulních stran](#)

[Tištěná média](#), Datum publikace: 02.07.2024 0:00:00, Datum importu: 02.07.2024 17:15:42, Zdroj: Listy Prahy 1, Autor: Ondřej Sedláček, Strana: 4, Periodicita: Měsíčně, Vydavatel: DARIA SLÁDEČKOVÁ – nakladatelství JALNA, Provozovatel: DARIA SLÁDEČKOVÁ – nakladatelství JALNA, Země: CZ, AVE: 5 847 Kč, GRP: 1,11, OTS: 100 000, Tištěný náklad: 20 000, Čtenost: 100 000, Plocha: 14650 mm²

V prosinci 2017 oslavila Zdravotnická záchranná služba hlavního města Prahy 160 let své existence. Je tak jednou z vůbec nejstarších na světě. Letos v červnu se v Národním technickém muzeu v Praze otevřela výstava, která mapuje dlouhou historii ZZS HMP a ukazuje historické vozy, které záchranka...

[Když české mozky léčí svět](#)

Tištěná média, Datum publikace: 19.06.2024 0:00:00, Datum importu: 19.06.2024 2:29:51, Zdroj: Blesk, Autor: Jan Šponar, Rubrika: Čechy,morava, Strana: 8, Periodicita: Denně, Vydavatel: CZECH NEWS CENTER, a.s., Provozovatel: CZECH NEWS CENTER, a.s., Země: CZ, AVE: 612 122 Kč, GRP: 6,58, OTS: 591 930, Prodaný náklad: 93 423, Tištěný náklad: 122 588, Čtenost: 591 930, Plocha: 83232 mm²

Nová výstava ukazuje průlomové objevy našich lékařů PRAHA – Zázraky medicíny posouvají hranice možného. Na tom mají lví podíl i tuzemští vědci. Plody jejich práce a objevů od 19. století do současnosti mapuje výstava Národního technického muzea (NTM) v Praze. Soubor exponátů ze sbírek zdravotnické...

[Muzeum uloží i schody ze zrušeného nástupiště](#)

[zobrazit sken, skeny titulních stran](#)

Tištěná média, Datum publikace: 19.02.2024 0:00:00, Datum importu: 19.02.2024 0:52:29, Zdroj: Mladá fronta DNES, Autor: Jan Bohata, Rubrika: Praha, Strana: 12, Periodicita: Denně, Vydavatel: Mafra, a.s., Provozovatel: Mafra, a.s., Země: CZ, AVE: 51 108 Kč, GRP: 4,3, OTS: 387 263, Tištěný náklad: 77 623, Čtenost: 387 263, Plocha: 8764 mm²

LETNÁ Dosloužily na železnici, v Národním technickém muzeu (NTM) však najdou více než čestné umístění. Do muzejních sbírek totiž Správa železnic (SŽ) aktuálně převedla řadu pozoruhodných předmětů za statisíce korun. Od trakčního sloupu přes schodiště až po ručně ovládané „šraňky“ neboli závory. ...

[ELEKTROWIN Ioni zaznamenal další rekord ve sběru spotřebičů. Jeho sítě jich prošlo přes 60 tisíc tun](#)

[zobrazit sken, skeny titulních stran](#)

Tištěná média, Datum publikace: 05.02.2024 0:00:00, Datum importu: 05.02.2024 0:10:16, Zdroj: Odpadové fórum, Autor: Jan Marxt, Rubrika: Elektroodpad, Strana: 30, Periodicita: Měsíčně, Vydavatel: České ekologické manažerské centrum, Provozovatel: České ekologické manažerské centrum, Země: CZ, AVE: 55 135 Kč, GRP: 0,16, OTS: 14 500, Tištěný náklad: 2 500, Čtenost: 14 500, Plocha: 80962 mm²

I v minulém roce nezisková společnost ELEKTROWIN a.s. zaznamenala rekordní výsledek ve zpětném odběru odpadních elektrozařízení. Ve své síti, do níž je začleněno více než 14 tisíc sběrných míst, jich podle předběžných výsledků sebrala za rok 2023 přes 60 tisíc tun. Už v roce 2022 přitom zpětný...

12.9 VÝZNAMNÉ NÁVŠTĚVY

26. dubna 2024 – Návštěva kolegů ze sekce věžních hodin Deutsche Gesellschaft für Chronometrie

19. května 2024 – Návštěva prezidenta České republiky Petra Pavla v salonním voze arcivévody Františka Ferdinanda d'Este při příležitosti jeho poslední jízdy v historickém vlaku NTM

14. října 2024 – Návštěva prezidentky Taiwanu v dopravní hale NTM v rámci její evropské cesty

13 PORADNÍ ORGÁNY NTM

13.1 VĚDECKÁ RADA

Úkolem tohoto orgánu je hodnotit koncepční otázky týkající se základních činností NTM a jeho rozvoje. V roce 2023 tvořili Vědeckou radu NTM tyto členové: Dr. Ing. Ján Fabián, PhDr. Benjamin Fragner, prof. Ing. Václav Havlíček, CSc., prof. RNDr. Helena Illnerová, DrSc., Ing. Václav Jandáček, prof. JUDr. Marie Karfíková, CSc., plk. Mgr. Aleš Knížek, doc. Ing. Petr Kotlík, CSc., doc. Ing. Josef Koubek, CSc., PhDr. Jan Králík, prof. RNDr. Ivo Kraus, DrSc., Ing. Pavel Křeček, prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc., prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc., prof. Ing. Pavel Ripka, CSc., PhDr. Jana Součková, DrSc., PhDr. Zuzana Strnadová, doc. PhDr. Filip Suchomel, Ph.D., Ing. Vlastimil Vykydal, prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc., Ing. Karel Zeithammer, CSc., Ing. Svatopluk Zídek, PhDr. Martin Ebel, Ph.D., PhDr. Miloš Hořejš, Ph.D., PhDr. Jan Hozák, Mgr. Arnošt Nezmeškal, Mgr. Michal Novotný, Ph.D.

13.2 REDAKČNÍ RADA

V roce 2024 pracovala redakční rada ve složení PhDr. Jan Králík (předseda), RNDr. Ivana Lorencová (tajemnice), PhDr. Kateřina Bečková, Jaroslav Beránek, Bc. Magdalena Buriánková, PhDr. Marek Ďurčanský, Ph.D., prof. PhDr. Milan Hlavačka, CSc., PhDr. Miloš Hořejš, Ph.D., Mgr. Pavel Kodera, Ph.D., Mgr. Jiří Křížek, doc. Ing. arch. Zdeněk Lukeš, Ing. Jan Palas, Michal Plavec, PhDr. Dagmar Rýdlová, Ph.D., Mgr. Martin Sekera, Mgr. Michal Šimůnek, Ph.D. a PhDr. Zdeněk Vácha.

13.3 VÝSTAVNÍ A PROGRAMOVÁ RADA

Výstavní a programová rada, jejímž úkolem je hodnotit koncepční otázky týkající se realizace výstavní a programové činnosti NTM, se pro rok 2024 skládala z těchto členů: Plk. Mgr. Michal Burian, VHÚ; Ing. Lenka Zubačová, NTM - MŽE; Mgr. Ondřej Dostál, Ph.D., MU MM; Bc. Jan Duda, prezentační odd. NTM; Dott. Emanuele Gadaleta, NM ČMH; Ing. Miroslava Bezchlebová, odbor náměstka pro ekonomiku NTM; PhDr. Martin Ebel, Ph.D., odbor ředitele MAS NTM; Mgr. Arnošt Nezmeškal, odbor ředitele dopravy NTM; Ing. Blanka Kreibichová, vedoucí výstavního oddělení NTM; Mgr. Lucie Střechová, odbor ředitele PM NTM; PhDr. Petra Matějovičová, UPM; Ing. Martin Mrázek, TMB PhDr. Pavel Douša, Ph.D., NZM; Mgr. Adam Horký, odbor ředitele ŽM NTM; Mgr. Olga Šámalová, VHÚ, Mgr. Hynek Stříteský, Muzeum Svitavy.

Výstavní a programová rada se k posouzení činnosti NTM za rok 2024 sešla dvakrát, poprvé 20. června 2024 a podruhé 5. prosince 2024. Kromě administrativních záležitostí (schválení strukturních a organizačních změn) a provozních podmínek v NTM se jednalo hlavně o výstavách proběhlých v roce 2024 (rozběr realizace jednotlivých výstav, zpětná vazba k jejich organizaci a realizaci) a o výstavním plánu na rok 2025, ke kterým se vedla diskuze.

13.4 RADA PRO SBÍRKOTVORNOU ČINNOST

Rada pro sbírkotvornou činnost, jejímž úkolem je hodnotit koncepční otázky týkající se sbírkové činnosti NTM, se pro rok 2024 skládala z těchto členů:

Interní členové: PhDr. Jan Novotný, Ing. Lukáš Hejný, Mgr. et MgA. Michaela Hrubá, Ph.D., PhDr. Petr Kužel, Michal Plavec, Mgr. Petr Svojanovský, Ing. Antonín Švejda, PhDr. Zdeněk Vácha.

Externí členové: PhDr. Pavel Ciprian, Mgr. René Klimeš, PhDr. Jan Mergl, Ph.D., PhDr. Věra Přenosilová, prof. Ing. arch. Tomáš Šenberger, Mgr. Pavel Scheufler, Ing. Jan Šatava, Michael Svoboda, prof. Ing. Karel Volka, CSc., Mgr. Václav Rutar.

Tajemnice rady: Eva Remišerová.

Jednání Rady pro sbírkotvornou činnost č. 183/2024 a 184/2024 proběhla ve standardní prezenční formě v zasedací místnosti NTM ve dnech 29. května 2024 a 23. října 2024. Na obou jednáních byly projednány akviziční návrhy kurátorů pro předměty z investičních prostředků Národního technického muzea, ale i návrh akvizice, kterou Rada doporučila financovat z mimorozpočtových zdrojů NTM – tj. požádat o udělení grantu Ministerstvo kultury ČR.

Byly obhajovány návrhy na úplatné nabytí předmětů do podsbírk „23 – Věda, technika a průmyslová výroba“ a podsbírk „25 – Sbíрка architektury, stavitelství a průmyslového designu“. Nabytí všech výše uvedených věcí movitých pro sbírku NTM bylo Radou doporučeno. Při posuzování bezúplatného nabytí předmětů do sbírky NTM bylo konstatováno, že akvizice byly provedeny v souladu se strategií sbírkotvorné činnosti muzea vyplývající ze zřizovací listiny. Rada vzala na vědomí i předměty získané v mezidobí mezi 182. a 183. jednáním Rady pro sbírkotvornou činnost NTM/2023–2024, které byly získány per rollam.

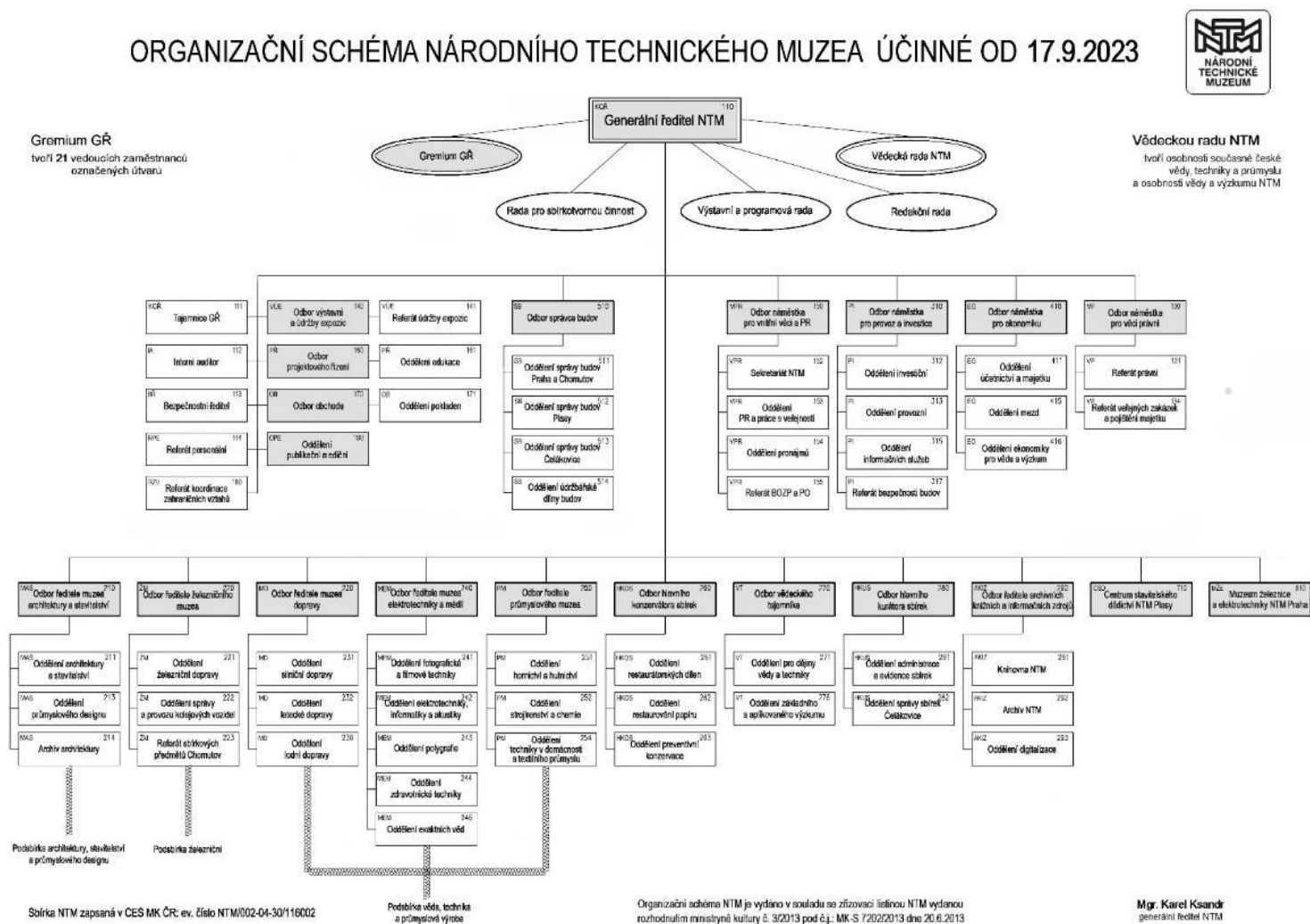
Rada vzala na vědomí informaci o opětovném podání Žádosti o státní dotaci v roce 2024 z programu ISO II/C na výkup předmětu kulturní hodnoty mimořádného významu – Kabiny č. 1 lanové dráhy Liberec – Ještěd. Záměr byl projednán na 181. jednání Rady pro sbírkotvornou činnost NTM dne 17. května 2023, která zakoupení pro muzejní sbírku doporučila. V rámci posuzování žádosti rozhodlo MK ČR o zastavení řízení, neboť předmětná kabina v době podání žádosti nesplňovala podmínky Přílohy č. 1 zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, konkrétně její stáří nedosahovalo zákonem stanovených 50 let. S ohledem na skutečnost, že v roce 2024 zákonnou podmínku minimálního stáří kabina lanovky naplnila, byla žádost na MK ČR podána opětovně.

Všechny návrhy (odsouhlasené a doporučené Radou) byly rozhodnutím generálního ředitele schváleny.

14 ORGANIZAČNÍ, FINANČNÍ A PERSONÁLNÍ INFORMACE

14.1 ORGANIZAČNÍ INFORMACE

NTM fungovalo v roce 2024 podle organizačního řádu platného od 17. 9. 2023. Strukturu NTM zobrazuje organigram:

14.2 EKONOMICKÉ INFORMACE

Hospodaření NTM se podařilo udržet ve vyrovnané bilanci i díky stálému zájmu návštěvníků. V roce 2024 jsme opět zaznamenali zvýšení výnosů ze vstupného (výnos ve výši 40,056 mil. Kč). Rozhodující část provozních výdajů je každoročně financována z příspěvku na provoz od zřizovatele.

Nižší podpora z externích zdrojů i další růst nákladů na energie a služby ovlivnily zvýšenou potřebu čerpání prostředků z peněžních fondů muzea jako vlastních doplňkových zdrojů na financování provozních potřeb muzea. Z prostředků fondu reprodukce majetku jsme doplnili financování oprav a udržování majetku ve výši 20,456 mil. Kč, z rezervního fondu jsme použili k úhradě zhoršeného hospodářského výsledku částku 0,610 mil. Kč.

V roce 2024 se nám podařilo posílit personální obsazení pro technickou správu v objektu depozitárního areálu v Čelákovicích a rovněž jsme rozšířili realizační tým projektu MŽE o investičního referenta. Mimořádné příspěvky od zřizovatele na motivační složky platů zaměstnanců v druhé polovině roku významně ovlivnily růst průměrného platu zaměstnanců NTM, příspěvky na pokrytí těchto osobních nákladů ve výši 7,864 mil. Kč byly využity v plné výši.

V roce 2024 jsme hospodařili s příspěvkem na provoz od zřizovatele ve výši téměř 138 mil. Kč. Výsledek hospodaření v hlavní činnosti NTM v r. 2024 je opět roven 0 Kč, naše hospodaření v roce 2024 bylo vyrovnané.

Důležitou součástí hlavní činnosti je realizace dlouhodobých vědecko-výzkumných projektů v rámci programu NAKI III a IP DKRVO. Na tyto projekty byly poskytnuty účelové prostředky, které jsme vyčerpali ve výši 9 mil. Kč.

Následující přehled uvádí vývoj rozhodujících položek na straně výnosů (zaokrouhleně v milionech Kč):

Výnosy	2020	2021	2022	2023	2024
Příspěvek na provoz	135	141	140	146	138
Účelové prostředky na VVI (NAKI + RVO)	17,6	24,3	21,5	15,0	9,0
Výnosy z vlastních činností	21,5	21,5	44,7	51,0	51,0

Z přehledu je zřejmý pokles výše příspěvku na provoz od zřizovatele, který představuje hlavní zdroj krytí provozních výdajů NTM. Tento fakt ovlivnila také nízká částka čerpaná z mimořádného příspěvku ke kompenzaci zvýšených nákladů na energie. Srovnání nákladů na spotřebu energií a čerpání poskytnutých příspěvků ke kompenzaci zvýšených nákladů za poslední období je uvedeno v následující tabulce (zaokrouhleně v mil. Kč).

Položka	2021	2022	2023	2024
Náklady na spotřebu energií celkem	10, 821	19, 313	18,430	22, 902
Poskytnutý příspěvek ke kompenzaci (elektřina, plyn, teplo)	0	11, 425	9, 601	2, 673
Čerpaný příspěvek / energie (podle pokynů MK)	0	5, 895	4, 900	0,369
Deponovaný příspěvek / energie	0	5, 530	4, 701	2, 304

Významnou část provozních výdajů představují stále rostoucí náklady na opravy a údržbu nemovitostí, obnovu a renovaci předmětů a zařízení, odborných pracovišť a expozičních prostor. V lednu jsme dokončovali práce na akci „Havarijní oprava střechy Rotundy I. v Železničním depozitáři v Chomutově.“ Tato akce byla podpořena dotací od zřizovatele ve výši 30 mil. Kč (převážná část byla realizována v r. 2023). Na opravy a renovace železničních vozidel jsme vynaložili téměř 2,5 mil. Kč

z vlastních prostředků, téměř 2 mil. Kč stála oprava vybavení hlavní budovy NTM (renovace oken, podlah, oprava klimatizace, zabezpečovacích systémů apod.).

V investiční činnosti bylo hlavní akcí „Doplnění chlazení do 2. a 3. patra v budově NTM“ financované z dotace MK ve výši téměř 19 mil. Kč. Tato akce sice částečně omezila provoz našich odborných pracovišť i v průběhu sezóny, rozhodně je však velkým přínosem pro klimatické podmínky v prostorách hlavní budovy NTM v Praze.

Prioritní aktivitou NTM nadále zůstávají přípravné práce pro realizaci projektu Muzea železnice a elektrotechniky (MŽE), který je financován z dotace MK. V minulém roce jsme naplno zahájili restaurování sbírkových předmětů – zejména železničních vozidel, provedli jsme důležité stavební a elektroinstalační úpravy v prostoru Masarykova nádraží. Hodnota provedených prací v r. 2024 na tento projekt dosáhla částky 10,5 mil. Kč.

Přehled **přijatých prostředků** na významné akce spolufinancované z programů MK (zaokrouhleně v mil. Kč) v letech 2023–2024:

Název projektu – programy MK	2023	2024
NTM – Realizace MŽE – přípravná etapa... (2023–2025)	9,50	15,00
NTM – Havarijní oprava střechy Rotundy I. v ŽD v Chomutově (2023–2024)	30,08	0
NTM – nákup pultových vitrín pro prezentaci archiválií	0,974	--
NTM – Doplnění chlazení do 2. a 3. patra v budově NTM	--	19,00
ISO II/D – nákup 10 hasicích dek, restaurování – Mincovní lis Vulkan	0,517	--
ISO II/D – restaurování podlahových astronomických hodin Daniel Quare	--	0,175
ISO II/C – Výkup kabiny č. 1 lanové dráhy Liberec (Horní Hanychov)–Ještěd		0,273

Hospodářská činnost

Hospodářskou činnost vykonává NTM zejména v prostoru muzejní prodejny v hlavní budově, a také v sezóně na pokladnách poboček v Plasích a Chomutově. Jedná se o prodej „cizích publikací, katalogů, upomínkových předmětů a dalšího zboží...“. V rámci hospodářské činnosti jsme v r. 2024 dosáhli zisk ve výši 454 341,00 Kč.

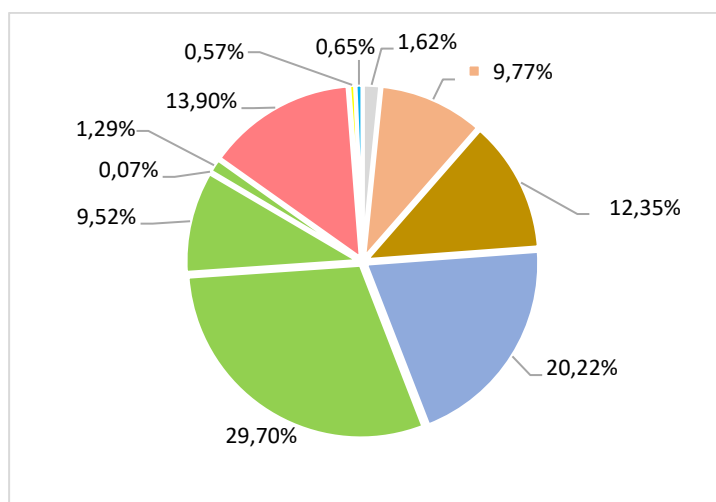
Provozní výdaje v roce 2024

Hlavní podíl provozních výdajů tvoří prostředky na platy a související osobní náklady (téměř 41 % celkových nákladů) a výdaje na opravu a údržbu provozních objektů a zařízení.

Čerpání plánovaného rozpočtu nákladů NTM v roce 2024 je uvedeno v následujícím přehledu vybraných položek, který současně poskytuje strukturální podíl hlavních nákladových položek v %.

- Náklady NTM 2024 v Kč:

Název položky	Schválený rozpočet 2024	Schválený rozpočet 2024 po úpravách	Skutečnost 2024	Skutečnost 2024 - podíl na celkových N
NÁKLADY CELKEM	215 700 000,00	329 001 966,00	234 334 789,20	
Spotřeba materiálu	2 335 000,00	2 380 000,00	3 785 624,35	1,62 %
Spotřeba energie	19 399 000,00	22 071 638,00	22 901 913,64	9,77 %
Opravy a udržování	16 500 000,00	113 367 986,00	28 939 968,91	12,35 %
Ostatní služby	49 509 000,00	55 751 045,00	47 373 758,25	20,22 %
Mzdové náklady	64 287 989,00	69 832 724,00	69 598 317,00	29,70 %
Zákonné soc. pojištění	21 460 631,00	23 342 745,00	22 297 966,00	9,52 %
Jiné sociální pojištění	200 000,00	200 000,00	173 095,00	0,07 %
Zákonné soc. náklady	3 218 130,00	3 265 578,00	3 034 391,84	1,29 %
Odpisy dlouhodobého majetku	32 251 000,00	32 251 000,00	32 580 266,77	13,90 %
Náklady z drob. dl. majetku	2 836 000,00	2 836 000,00	1 343 789,01	0,57 %
Ostatní náklady celkem	3 703 250,00	3 703 250,00	2 305 698,43	0,65 %

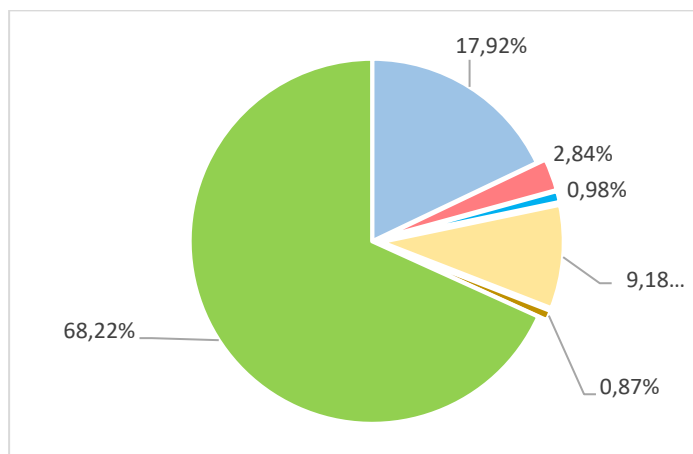
Struktura nákladů NTM v r. 2024

(barevné plochy a přiřazené hodnoty odpovídají položkám v tabulce)

Výnosová část rozpočtu na r. 2024 byla nastavena s přihlédnutím na skutečnost v r. 2023. Lze konstatovat, že výnosy z vlastních činností NTM byly dosaženy téměř podle plánovaných hodnot. Výrazně však narostl podíl čerpání prostředků fondů na pokrytí provozních výdajů, zejména z Fondu reprodukce majetku.

- Výnosy NTM 2024 v Kč:

Název položky	Schválený rozpočet 2024	Schválený rozpočet 2024 po úpravách	Skutečnost 2024	Skutečnost 2024 – podíl na celkových V
VÝNOSY CELKEM	215 700 000,00	329 001 966,00	234 334 789,20	
Výnosy z prodeje služeb	40 000 000,00	40 000 000,00	41 987 256,83	17,92 %
Výnosy z pronájmu	6 500 000,00	6 500 000,00	6 644 327,09	2,84 %
Výnosy z prodaného zboží	4 000 000,00	4 000 000,00	2 292 236,76	0,98 %
Čerpání fondů	21 586 284,00	21 586 284,00	21 500 394,06	9,18 %
Ostatní výnosy celkem	2 506 000,00	2 506 000,00	2 037 480,79	0,87 %
Výnosy vybr. ústř. vládních institucí z transferů	141 107 716,00	254 409 682,00	159 873 093,67	68,22 %

Struktura výnosů NTM v roce 2024

(barevné plochy a přiřazené hodnoty odpovídají položkám v tabulce)

Prioritní aktivitou NTM nadále zůstávají přípravné práce pro realizaci projektu Muzea železnice a elektrotechniky (MŽE), tato akce je financovaná z dotace MK. V minulém roce jsme naplno zahájili restaurování sbírkových předmětů – zejména železničních vozidel, provedli jsme důležité stavební a elektroinstalační úpravy v prostoru Masarykova nádraží. Hodnota provedených prací v r. 2024 na tento projekt dosáhla částky 10,5 mil. Kč, téměř polovina této částky představuje investiční výdaje.

Investiční výdaje v roce 2024

Financování investičních akcí NTM v r. 2024 bylo kombinované z následujících zdrojů:

- a) **vlastní zdroje NTM** – z Fondu reprodukce majetku cca 11,8 mil. Kč, zejména na:
 - nákup služebního vozidla, 0,9 mil. Kč,
 - pořízení sbírkových předmětů, cca 4,7 mil. Kč,
 - obnova a modernizace informačních a zabezpečovacích systémů, cca 2,0 mil. Kč,
 - projektová příprava v hodnotě cca 2,3 mil. Kč na akce:
 - rekonstrukce podhledu, světlíku a střechy hl. budovy,
 - haly pro uložení kolejových vozidel v ŽD Chomutov,
 - studie nového vstupu do objektu ŽD Chomutov;
- b) **dotace MK** – cca 19 mil. Kč (akce „NTM, Doplnění chlazení do 2. a 3. patra v budově NTM“) a cca 5 mil. Kč na přípravné práce projektu MŽE.

Výdaje na zahraniční pracovní cesty

V r. 2024 byly zahraniční pracovní cesty opět zaměřeny převážně na badatelské aktivity v rámci realizace vědeckovýzkumných projektů, prezentační akce NTM a odborné vzdělávací konference a četná jednání o vzájemné spolupráci. Výdaje na zahraniční pracovní cesty dosáhly výše téměř 340 tis. Kč.

Přehled cest:

Slovensko

- únor, duben: akvizice a inventarizace sbírkových předmětů (účastníci: Nezmeškal, Jakubec, Svojanovský, Horký, Ociepka),
- červen: Bratislava, účast a prezentace v rámci závodu historických vozidel 1000 mil československých (Ksandr, Příhoda, Nezmeškal, Ronovský, Stabenowová, Ilková, Doležal, Malý, Fořt),
- září, říjen: badatelská cesta DKRVO (Hosták), konference (Plavec),
- listopad: fotografický festival (Hrubá),

Polsko

- červen: 27. ročník Varšavského vzdělávacího veletrhu (Čermák, Marková, Kulvejt, Milner, Jakubec),

Německo

- březen: prezentace NTM na akci „Musica Mechanica“ (Hosták, M. Stránský),
- říjen: badatelská cesta NAKI (Horký), prezentace na Knižním veletrhu – Frankfurt n. M. (Hořejš, Králová, Kerberová, Souček), jednání o spolupráci (Řešátko, M. Novotný),
- listopad: jednání o přeshraniční spolupráci (Souček, Nezmeškal),

Rakousko

- duben, červenec: převoz archiválií pro výstavu Santini (Šámal, Pulcová),
- duben: odborná konference (Kreibichová),
- říjen: badatelské cesty NAKI (M. Novotný, Horký),
- prosinec: badatelské cesty DKRVO (Hořejš, Králová),

Švýcarsko

- listopad: jednání o akvizici (Nezmeškal, Příhoda),

Belgie

- listopad: 4. mezinárodní pracovní setkání evropských Materiátek (Ebel, Hejný, Kornatovský, Trnka),

Jižní Korea

- říjen: jednání o spolupráci – technická muzea (Čermák),

Taiwan

- listopad: aktivní účast na konferenci Museum forum (Dostál).

Bezúplatné převody majetku

Bezúplatné převody majetku v minulém roce přispěly k dalšímu rozšíření sbírek NTM, zejména z oblasti železničního mobiliáře, vozidel a jiného příslušenství. Výjimečným převodem nemovitého majetku státu jsme získali stavbu „Stavědlo č. 2“ v objektu Masarykova nádraží. Rovněž bezúplatně – darem – se uzavřela akvizice rozsáhlého souboru textilních strojů od Libereckého kraje. Každoročně jsou získávány darem od soukromých osob četné sbírkové a archivní předměty. Významnější převody majetku z r. 2024 uvádíme v následujícím přehledu.

Poskytovatel (název)	Označení (zkráceně)	Popis převáděného majetku
Změna příslušnosti hospodařit s majetkem státu		
ÚZSVM	SP – doprava	motocyklový motor, hodinky
Správa železnic, státní organizace	Nemovitý majetek	Stavba bez č.p. (Stavědlo č. 2) – Masarykovo nádraží, zařízení
Správa železnic, státní organizace	SP – železnice	železniční mobiliář (návěstidla, schodiště Praha-Smíchov a další)
Správa železnic, státní organizace	SP – železnice	montážní vůz trakčního vedení MVTV + žel. mobiliář
Správa železnic, státní organizace	SP – audio	Telefonní ústředna
Centrum služeb pro silniční dopravu	SP – doprava	trenažér s příslušenstvím
Poskytovatel (název)	Označení (zkráceně)	Popis převáděného majetku
Ostatní bezúplatné převody a dary majetku		
DPOV, a.s.	SP – železnice	5 ks trakčních motorů pro řadu železničních kolejových vozidel
Liberecký kraj	SP – textilní průmysl	Soubor textilních strojů
ČEPRO, a.s.	PHM	1400 l nafty motorové pro lokomotivu BARDOTKA
TJ Stadion Louny, z.s.	SP – doprava	Vodící motocykl a jízdní kolo
ČNB	mobiliář	3 ks výstavní stojany
Ústav chemických procesů AV ČR	SP – chemie	přístroje
Obec Doubek	SP – měřicí technika	projektor
KOH-I-NOOR a.s.	SP – polygrafie	soupravy pastelek, tužek, křídly
Český rozhlas	SP – elektro	zvuková technika
FENIX Trading s.r.o. Jeseník	SP – architektura	2 ks modely – energ. chytrý dům, domácí bateriové úložiště
ČVUT		pracovní přístroje a pomůcky
další individuální dárce		cca 500 sbírkových předmětů a archiválií

Peněžní fondy NTM

Peněžní fondy NTM se tvoří a čerpají v souladu s rozpočtovými pravidly platnými pro státní příspěvkové organizace. Představují významný zdroj financování investičních aktivit (Fond reprodukce majetku) nebo je možné jejich prostředky využít na dofinancování provozních výdajů organizace. Specifické využití se vztahuje na Fond kulturních a sociálních potřeb, jeho tvorba a použití je upravena samostatnými normami.

Použití prostředků fondů na dofinancování provozních výdajů v tis. Kč

Peněžní fond	2020	2021	2022	2023	2024
Fond odměn	560	0	2 189	119	0
Rezervní fond	35	1 258	1 052	320	940
Fond reprodukce majetku	6 844	0	3 558	19 044	20 456

Detailní pohled na tvorbu a čerpání jednotlivých fondů v roce 2024 uvádí tabulka:

Název fondu	Počáteční stav k 1.1.2024	Tvorba	Použití	Konečný stav k 31.12.2024
Fond odměn	2 363 664,88			
příděl - schválený HV 2023		54 830,76		
Fond odměn 411 celkem	2 363 664,88	54 830,76	0,00	2 418 495,64
FKSP - Fond kulturních a sociálních potřeb	384 358,67			
zákonný příděl do fondu		667 658,83		
čerpání fondu - rekreace, letní tábory dětí			37 500,00	
čerpání fondu - stravenky / příspěvek na stravování			315 264,00	
čerpání fondu - penzijní a životní pojištění			300 800,00	
čerpání fondu - životní a pracovní jubilea			10 000,00	
čerpání fondu - věcné dary zaměstnancům, pracovní a živ. jubilea			20 000,00	
čerpání fondu - kultura a tematické zájezdy			8 400,00	
FKSP 412 celkem	384 358,67	667 658,83	691 964,00	360 053,50
Rezervní fond - TVOŘENÝ ZE ZLEPŠENÉHO VH	5 077 298,07			
čerpání - úhrada sankce			5 000,00	
čerpání - úhrada zhoršeného hosp. výsledku			154 723,18	
Rezervní fond 413 celkem	5 077 298,07	0,00	159 723,18	4 917 574,89
Rezervní fond - ÚČELOVÉ PROSTŘEDKY				
zůstatky z minulých období	430 953,82		330 953,82	100 000,00
zůstatky z minulých období - jiné účelové prostředky	123 997,00		123 997,00	0,00
Depozice - ESIF - nespotřebované prostředky projektů IROP (7815, 4618)	399 934,25		399 934,25	0,00
Depozice - DKRVO		495 000,00		495 000,00
Depozice - SIMIACCI		699 493,19		699 493,19
Finanční dar na restaurování - GLOBAL ASSISTANCE a.s.	180 000,00			180 000,00
Finanční dar na vzdělávací programy - Bašista s.r.o., Krnov	30 000,00		30 000,00	0,00
Finanční dar na vzdělávací programy - ÚVT, s.r.o.	0,00	10 000,00		10 000,00
Finanční dar na restaurování (Zítek) - benefice KK	0,00	44 410,00		44 410,00
Finanční dar - podpora provozu nostalgických jízď...IAM PROLOG s.r.o.		21 000,00		21 000,00
Finanční dar na doplnění sbírek muzea - Nadace "Nadání J.M.a Z. Hlávkových"		100 000,00	100 000,00	0,00
Finanční dar na renovaci osobního vozu - Nadace Okřídlené kolo	200 000,00	100 000,00	300 000,00	0,00
Rezervní fond 414 celkem	1 364 885,07	1 469 903,19	1 284 885,07	1 549 903,19
Fond reprodukce majetku				
počáteční stav	31 436 978,26			
tvorba fondu z odpisů dlouhodobého majetku		28 886 278,49		
tvorba fondu - rozdělení HV 2023		219 323,06		
odvod z odpisů zřizovatel		-7 743 847,00		
majetku			11 821 067,03	
čerpání - doplňkový zdroj (opravy, DDHM...)			20 455 720,06	
Fond reprodukce majetku 416 celkem	31 436 978,26	21 361 754,55	32 276 787,09	20 521 945,72

14.3 PERSONÁLNÍ INFORMACE

V roce 2024 ukončilo pracovní poměr devět zaměstnanců, z toho čtyři zaměstnankyně, které byly přijaty na sezónní práci pokladních v expozicích na dobu určitou v CSD Plasy a v Depu kolejových vozidel v Chomutově. Dva zaměstnanci odešli do důchodu, tři zaměstnanci ukončili pracovní poměr výpovědí ze strany zaměstnance.

Nově nastoupilo do NTM devět zaměstnanců na dobu určitou, převážně na jeden rok, s možností prodloužení na dobu neurčitou. V březnu v souvislosti s otevřením objektů v Plasích a Chomutově nastoupily pokladní Daniela Řebřínová Novotná, Hana Rysová, Ivana Hofmanová a Zuzana Trambová do pokladny v Plasích a Chomutově na dobu určitou do konce října. Do depozitáře v Čelákovících nastoupil začátkem března Bc. David Stránský jako technický pracovník.

Koncem května odešel do důchodu pan Jiří Hrdlička a místo něj nastoupila 1. června 2024 Dominika Plánková na pozici konzervátor/restaurátor na poloviční úvazek. V tu dobu ukončil pracovní poměr Kryštof Jakubec z restaurátorských dílen a místo něj v červenci nastoupil Vít Bláha.

Koncem června odešel do důchodu Miloslav Ščerbák z údržbářských dílen.

V září byl jmenován ředitelem MŽE Ing. Mgr. Jiří Čermák a v říjnu nastoupila do MŽE Mgr. Gabriela Šulmanová na pozici investiční referent. V září ukončila pracovní poměr v CSD Plasy Mgr. Alžběta Kratochvílová a místo ní v říjnu nastoupila Tereza Kopřivová.

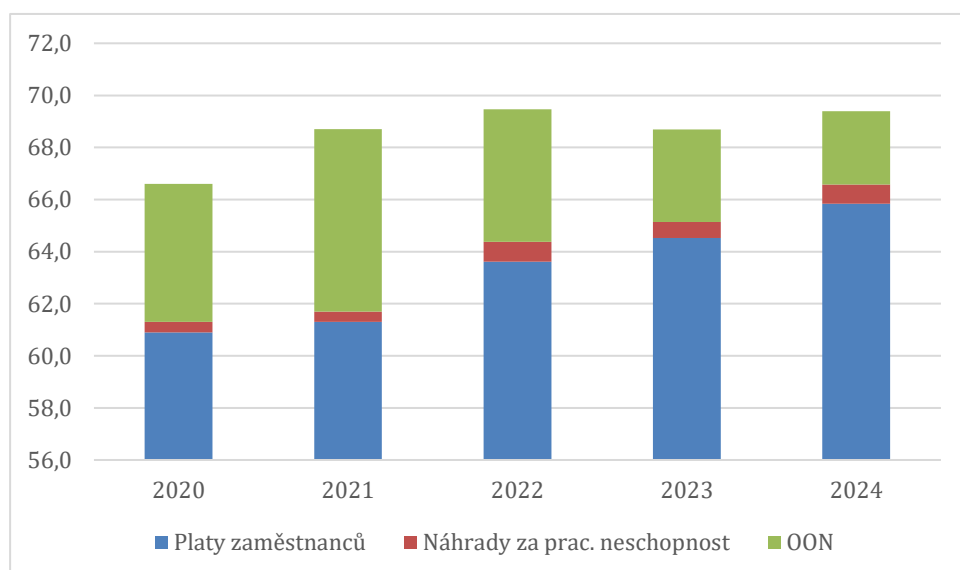
Koncem roku ukončil pracovní poměr Bc. Pavel Cápal z výstavního oddělení.

14.3.1 Zaměstnanost a čerpání mzdových prostředků

V roce 2024 jsme zajistili činnosti NTM s přepočteným počtem zaměstnanců (PPZ) ve výši 125,850. Prostředky na platy byly čerpány opět převážně z příspěvku na provoz od zřizovatele (pro PPZ = 118,720), z účelových prostředků projektů NAKI (schválený počet úvazků pro rok 2024 byl 1,1), DKRVO (schválený počet úvazků pro rok 2024 byl 6,1). Díky mimořádným příspěvkům od zřizovatele na motivační složky platů v druhém pololetí 2024 (celkem 5 833 600 Kč) jsme zaznamenali odpovídající růst průměrného platu v NTM.

Přehled významných mzdových ukazatelů (zaokrouhleně v milionech Kč):

Mzdové náklady	2020	2021	2022	2023	2024
Platy zaměstnanců	60,9	61,3	63,7	64,3	65,8
Náhrady za pracovní neschopnost	0,4	0,4	0,7	0,6	0,7
OON	5,3	7,0	5,1	3,8	2,8
Celkem	66,6	68,7	69,5	68,7	69,4

Graf:
Mzdové náklady
v období 2020 až
2024 v mil. Kč

Vybrané ukazatele platu v období 2020–2024 (v Kč)

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024
Průměrný plat zaměstnance NTM	36 347	37 350	38 206	39 794	44 085
Medián platu zaměstnance NTM	32 621	30 461	31 772	34 997	37 722

14.3.2 Členství v národních i mezinárodních odborných organizacích a projektech s technickou či podobnou tematikou

- PhDr. Martin Ebel, Ph.D.
 - člen Památkové rady NPÚ ÚOP v Ústí nad Labem
 - člen Sdružení pro stavebněhistorický průzkum
- Ing. Lukáš Hejný
 - člen Sdružení pro stavebněhistorický průzkum
- PhDr. Miloš Hořejš, Ph.D.
 - člen Rady Ministra kultury pro vědu a výzkum (od roku 2008 dosud)
 - člen redakční rady Biografického slovníku HÚ AVČR (2012–dosud)
 - člen redakční rady NTM (od 2009–2011, 2024–dosud)
 - členství v redakční radě NZM (od 2015–dosud)
 - tajemník Vědecké rady NTM (2011–dosud)
 - člen vědecké rady Technického muzea v Brně (2012–dosud)
 - editor řady „Práce z dějin techniky a přírodních věd“, „Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum“ a „Rozpravy NTM – řada Dějiny vědy a techniky“
 - člen Odboru agrárních dějin v rámci ČAZV (2022–dosud)
- Mgr. Jiří Hulák
 - místopředseda Asociace designérů
 - člen poradního sboru pro sbírkotvornou činnost Moravské galerie v Brně, sekce užitého umění a designu
 - členství v hodnotitelských porotách výstav historických vozidel
 - předseda Poroty elegance, automobilové klenoty, Golf Hostivař (pozn.: člen Odborné poroty Petr Kožíšek) – zasedání porot 27. 4. 2024
 - člen poroty The Most CLASSIC, Autodrom Most, 28. 9. 2024
- Ing. Jana Kleinová
 - Společnost pro dějiny věd a techniky
- Ing. Ivana Kopecká
 - členka ICOM-CC
 - členka Komise MK pro restaurování
- Ing. Ivo Kornatovský
 - člen předsednictva Svazu českých fotografů
 - člen odborné komise Nipos-Artama pro fotografii

- člen předsednictva KLeMČR – Svazu modelářů ČR
 - ředitel MAS Světovina o.p.s.
 - člen týmu realizujícího projekt Cisterscapes pro klášterní krajinu Plasy – uděleno EHL (European Heritage Label) v dubnu 2024
- Mgr. Karel Ksandr
 - ICOMOS – mezinárodní rada pro kulturní památky a sídelní celky
 - DOCOMOMO – mezinárodní rada pro ochranu moderní architektury
 - Galerijní rada Galerie Jaroslava Fragnera ČVUT
 - Vědecká rada Fakulty stavební ČVUT v Praze
 - Historická komise Univerzity Karlovy
 - Vědecko-umělecká rada Fakulty architektury ČVUT v Praze
 - Divácká rada České televize
 - Sbor expertů pro památkovou péči OPP magistrátu hl. m. Prahy
 - Vědecká rada generální ředitelky Národního památkového ústavu
 - Vědecká rada Fakulty podnikohospodářské Vysoké školy ekonomické v Praze
 - Vědecká rada územního odborného pracoviště NPÚ v Ostravě
 - Muzejní rada Leteckého muzea Metoděje Vlacha v Mladé Boleslavi
 - Sdružení pro stavebně-historický průzkum
 - Klub Za starou Prahu
- Mgr. Lucie Střechová
 - členka Sbírkotvorné komise – poradního orgánu ředitele Muzea hlavního města Prahy
 - členka Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost Národního zemědělského muzea, s.p.o.
- PhDr. Zdeněk Vácha
 - člen skupiny specializovaných archivů v České archivní společnosti (tajemník)
- Ing. František Vítek
 - člen Hornické společnosti podkrušnohorské oblasti, z.s. (HSPO)

14.4 INFORMACE O ČINNOSTI ODBORU NÁMĚSTKA PRO VĚCI PRÁVNÍ

Prostřednictvím referátu Správního odboru byly zajišťovány v roce 2024 následující agendy:

A) Referát veřejných zakázek

1. Průběžné zajišťování procesu veřejných zakázek v souladu se Zákonem č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách a Nařízením ministra kultury.
2. Průběžné metodické vedení veřejných zakázek a implementace nových právních norem do procesu zadávání veřejných zakázek.
3. Vedení evidence veřejných zakázek.
4. Zajišťování procesu elektronizace veřejných zakázek. Zajištění zadávání zakázek malého rozsahu prostřednictvím elektronického nástroje „NEN“ a veřejných zakázek řídicích se Zákonem č. 134/2016 Sb. prostřednictvím Věstníku veřejných zakázek a Profilu zadavatel (nipez/NEN/profil).
5. Celkový počet zakázek podle jednotlivých druhů lze rozdělit následovně: 3 VZ v režimu otevřených nadlimitních zakázek, 3 otevřená zjednodušená řízení, 19 veřejných zakázek malého rozsahu a 560 zakázek malého rozsahu – prostřednictvím elektronického nástroje „NEN“.

B) Referát právní

1. Průběžné zajišťování právního poradenství a kontroly právních dokumentů.
2. Příprava právních dokumentů.
3. Zajišťování pojistné agendy NTM.
4. Administrace správních řízení a vedení soudních procesů.
5. Prostřednictvím Správního odboru ve spolupráci s AK Nemeth bylo vyřízeno 598 právních případů a smluvních dokumentů.

14.5 INFORMACE O ČINNOSTI ODBORU NÁMĚSTKA PRO VNITŘNÍ VĚCI A PR

Odbor pro vnitřní věci a PR i nadále zajišťoval agendu krátkodobých pronájmů a vedl agendu dlouhodobých nájemních smluv, které má NTM uzavřené v rámci zajištění provozu muzejní restaurace, muzejní kavárny v CSD Plasy, nápojových a mincovních automatů či telekomunikačních technologií.

Referát pronájmů

V roce 2024 pokračovala činnost referátu pronájmů v návaznosti na předchozí období, přičemž nadále docházelo k růstu zájmu o interní vědecké, mediální, společenské a kulturní akce. Za rok 2024 se uskutečnilo celkem 23 společenských akcí v prostorách NTM, a to ve spolupráci s různorodými českými firmami a institucemi. Tyto aktivity přinesly do rozpočtu NTM částku 708.175 Kč bez DPH.

Oddělení rovněž nadále zajišťovalo či se podílelo na realizaci řady vzdělávacích a odborných konferencí a přednášek, pořádaných neziskovými organizacemi a spolky. Mezi stálé partnery patřili například Klub Za starou Prahu, Společnost přátel starožitností, nebo Asociace muzeí a galerií, v rámci jejich projektu Škola muzejní propedeutiky.

Referát BOZP a PO

Referát Bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a Požární ochrany (dále BOZP a PO) zajišťoval činnosti uložené pro tuto oblast platnou legislativou (Zákoník práce a předpisy související, Zákon o požární ochraně a předpisy související). V rámci činnosti prováděl průběžně i pravidelné kontroly, revize a školení. V rámci interního vzdělávání se konalo pravidelné školení zaměstnanců NTM i školení zaměstnanců dodavatelských firem, které pro muzeum zajišťují dozor, ostrahu a úklid. Ve spolupráci s referátem personálním byla také zajišťována příslušná odborná profesní školení zaměstnanců.

NTM má uzavřenou smlouvu s poskytovatelem pracovně lékařských služeb. Zaměstnanci v tomto zdravotnickém zařízení absolvovali pravidelné preventivní lékařské prohlídky v termínech určených právními předpisy.

Úkolem Referátu BOZP a PO je i řešení pracovních úrazů zaměstnanců. V roce 2024 byl evidován jeden pracovní úraz spojený s pracovní neschopností. U úrazů probíhá odškodnění prostřednictvím pojišťovny Kooperativa.

V oblasti kontrolní činnosti se v objektech NTM konaly každoroční prověrky BOZP a PO a kontroly pracovišť ve spolupráci se smluvním poskytovatelem pracovně lékařských služeb.

V souladu s „*Plánem kontrol a prohlídek příspěvkových organizací Ministerstva kultury v oblasti požární ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro rok 2024*“ provedl Ing. Vladimír Machander, ministerský rada pro oblast BOZP a PO prověrku v areálu Železničního muzea na Masarykově nádraží. Ze závěru kontrolní zprávy nevyplynula pro NTM žádná nápravná opatření.

Ve všech objektech NTM probíhají pravidelné kontroly a revize instalovaných bezpečnostních a požárně bezpečnostních zařízení. Tyto revize byly zajišťovány odbornými smluvními partnery.

Objekty NTM jsou vybaveny automatickými externími defibrilátory a profesionální záchranářskou brašnou pro poskytnutí první pomoci. Zaměstnanci jsou na použití těchto zdravotnických prostředků pravidelně proškoleni.

Mezi úkoly Referátu BOZP a PO patří také spolupráce při aktualizaci dokumentů ke krizovému řízení. K případnému doporučujícímu vybavení věcnými prostředky k ochraně sbírkových předmětů probíhají konzultace hlavně se specialisty Hasičského záchranného sboru.

14.6 INFORMACE O KONTROLNÍ ČINNOSTI

14.6.1 Interní audity, dílčí kontroly a interní šetření

V souladu se Střednědobým plánem činnosti IA NTM na roky 2021–2025 byl zpracován Plán činnosti interního auditu NTM na rok 2024 zahrnující provedení šesti standardních interních auditů (IA) se zaměřením zejména na účetní závěrky (prověření dodržování účetních předpisů, a zda údaje uvedené ve výkazech věrně a poctivě zobrazují majetek a hospodaření s ním, zda je hospodárné, efektivní a účelné, zda jsou dodržovány právní a interní předpisy a interní postupy, a zda je vnitřní kontrolní systém přiměřený a účinný); zodpovědnost za sbírkové předměty (prověření souladu s právními a interními předpisy vztahujícími se k hospodaření s majetkem státu a jeho ochraně a evidenci); odpracované doby (prověření dodržování pravidel využívání a vykazování odpracované doby), řídicí kontroly; smluvní agendu a další interní administrativní procesy.

Plně dokončeny byly dva plánované IA:

- Účetní závěrka 2023 – bez zjištěných neshod.
- Zadávání dodavatelských služeb – V oblasti publikační činnosti NTM došlo k pozitivnímu posunu zřízením Oddělení publikačního a edičního. Postupně se daří řešit nedodělky z minulosti a agendu systematizovat. Stále je však třeba řešit problematiku smluv – precizně definovat DPP, doplnit chybějící ustanovení a zefektivnit proces jejich tvorby a správy a postupně revidovat všechny pracovní náplně, protože u nich opakovaně dochází k nálezům. Do objednávek je třeba uvádět podrobnou specifikaci požadovaných služeb.

Neveřejná písemná auditní zpráva byla vždy předem projednána s vedoucími zaměstnanci odpovědnými za řízení a kontrolu auditovaných činností a se statutárním zástupcem NTM (GŘ), který všechny již projednané zprávy schválil.

Dále byl rozpracován interní audit na zodpovědnost za sbírkové předměty a interní audit na odpracované doby, které budou dokončeny v prvním pololetí roku 2025. Původně plánované IA na užívání vozidel v NTM a dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr po novele zákoníku práce byly z důvodu zadání rozsáhlého mimořádného auditu na přístupové karty přesunuty na rok 2025.

Plně dokončen byl mimořádný audit:

- Přístupové karty = Interní auditor doporučuje vypracovat a schválit interní předpis upravující vydávání a používání přístupových karet a provést preventivní audit celkového bezpečnostního systému.

Tento mimořádný audit (požadovaný GŘ) byl proveden přednostně, neveřejná písemná auditní zpráva byla předem projednána s vedoucími zaměstnanci odpovědnými za řízení a kontrolu auditovaných činností a se statutárním zástupcem NTM (GŘ).

U všech zjištěných pochybení nebo rizik, případně i pozorování, byly, pokud možno, zjišťovány i jejich příčiny a po projednání s odpovědnými zaměstnanci byla ve spolupráci s nimi navrhována opravná, nápravná a preventivní opatření, návrhy na zlepšení procesů a případně další doporučení.

Mezi vedlejší zjištění z IA patří, že i přes neustálé zlepšování nadále přetrvává u některých činností nedostatečné zdokumentování (popsání) procesů způsobujících ojedinělou nejednotnost jejich vykonávání, a že stále (již mnoho let) trvá stav vysokého pracovního vytížení většiny vedoucích a běžných zaměstnanců NTM zapříčiněné nedostatečným personálním zabezpečením NTM a neustále stoupající externě vyžadovanou neúměrnou administrativní zátěží, která i přes stoupající digitalizaci činností zaměstnance přetěžuje a mnohdy brání vyšší efektivitě práce při hlavních odborných činnostech.

14.6.2 Dílčí kontroly a interní šetření

Mimo uvedených IA probíhaly kontinuálně podle potřeby pravidelné kontrolní činnosti týkající se majetku a jeho užívání, autoprovozu, mobilních telefonů, ochrany osobních údajů a dalších. Případné nesrovnalosti (ojedinělé drobnosti) byly řešeny operativně s odpovědnými osobami, případně na ně bylo v obecné rovině upozorňováno vhodným způsobem.

Z dalších kontrol a šetření průběžně probíhala kontrola ostrahy a dozoru zaměřená na dodržování smlouvy ze strany zaměstnanců dodavatele, a průběžná kontrola autoprovozu.

Po celý rok 2024 pokračovaly (již standardní) průběžné kontroly a analýzy interního auditora zaměřené na dodržování interních předpisů nebo ostrahy dodavatelem, přičemž za celou dobu nebylo zjištěno zásadní porušování pravidel.

14.6.3 Další činnosti interního auditu

Součástí činnosti interního auditora (kterou je možné považovat za nepřímou kontrolní činnost) je správa interních předpisů (IP), tj. řízení systému interních předpisů (SIP) včetně definování a udržování struktury systému IP, stanovování pravidel tvorby a řízení IP, koordinace tvorby IP včetně shromažďování podnětů k aktualizaci, novelizaci nebo anulaci IP, podpora zpracovatelům IP (názvosloví, formulace textu, návaznost na další interní předpisy, jednoznačnost a kontrolovatelnost postupů), správa podkladů z tvorby IP a konečných znění a informování zaměstnanců o změnách v SIP). Po celý rok 2024 tak probíhaly průběžně práce na vydávání, novelizacích a aktualizacích IP a správě IP v SIP. Situaci komplikuje fakt, že stále není ideální „Vývěska“ v systému AthenA, a tak není jednoduchý přehled o platných IP a jejich správa je dosti problematická. Bohužel se v roce 2024 z důvodu změny zákoníku práce nepodařilo dokončit a vydat zcela nový Pracovní řád.

V těchto činnostech pokračoval v roce 2024 emeritní interní auditor, Ing. Zbyněk Smetana, ve spolupráci se současným interním auditorem, Ing. Markétou Nemethovou.

14.6.4 Vnější kontroly a audit

V roce 2024 byla provedena jedna vnější kontrola zaměřená na dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně v areálu železničního muzea, Masarykovo nádraží, bývalé DKV Praha střed. Kontrolu provedlo Ministerstvo kultury ČR, Maltézské náměstí 1, 118 00 Praha 1, v termínu 20. – 29. 2. 2024. V rámci kontroly nebyly shledány zjevné nedostatky a nebyla stanovena ani žádná další doporučení či nápravná opatření.

Dále bylo Ministerstvem kultury ČR provedeno závěrečné vyhodnocení těchto projektů:

- Rozvoj depozitárního areálu Čelákovice
- Rozvoj depozitárního areálu Čelákovice II.
- Restaurování kolejových vozidel ze sbírky Železničního muzea NTM
- Expozice středověkých stavebních strojů

Ve všech čtyřech případech byly k datu ukončení realizace řádně dokončeny veškeré aktivity projektu a naplněny monitorovací indikátory projektu, a cíle projektů tak byly splněny.